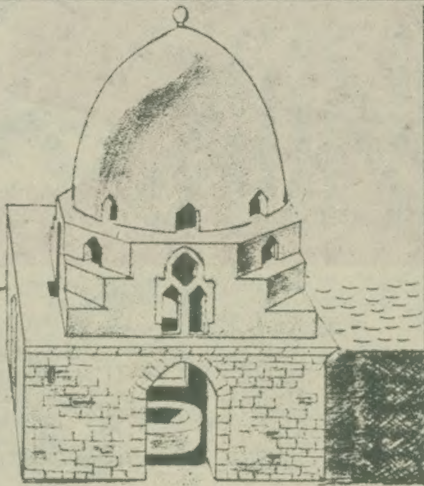
ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
9. 9. 1983. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIV • 25 ДИН
БРОЈ 1654

ВЕЛИКА НАГРАДНА ИГРА 444!

Ripley

Веровали или не!

БУНАР

У ЏАМИЈИ ИБН ТУЛУНА У КАИРУ САГРАДИО ЈЕ СУЛТАН АХМЕД ИБН ТУЛУН КАО ГРОБНИЦУ ЗА СВОГ УЧИТЕЉА. ОВА ГРАЂЕВИНА ЈОШ СЕ СМАТРА ГРОБНИЦОМ ИАКО ЈЕ СУЛТАНОВ УЧИТЕЉ САХРАЊЕН НА ДРУГОМ МЕСТУ ЈОШ ПРЕ 1080 ГОДИНА.

Жан Батист Тест

(1780 - 1852)

ИЗАБРАН ЈЕ ЗА ЧЛАНА КОНВЕНТА КАДА МУ ЈЕ БИЛО САМО 13 ГОДИНА.

У манастиру СИМОПЕТРА

НА ПЛАНИНИ АТОС (ГРЧКА) ВЕК 600 ГОДИНА ЧАСОВНИКЕ ПОДЕШАВАЈУ ТАКО ДА ОНИ УВЕК ОТКУЦАВАЈУ ПОНОЋ КАДА СЕ СУНЦЕ РАЂА.

СИЋУШНА СТОЛИЦА

КОЈУ ЈЕ ИЗРАДИО АМЕРИКАНАЦ МЕКДОНАЛД ТЕЈЛОР БИЛА ЈЕ ТАКВИХ ДИМЕНЗИЈА ДА ЈЕ МОГЛА ДА СЕ СМЕСТИ НА ГЛАВИЦУ ЧИОДЕ.

Билька МЕСОЖДЕР

PINGUICALA VULGARIS ЛОВИ ИНСЕКТЕ ТАКО ШТО ИХ „ЗАТВАРА" СВОЈИМ ЛИШЋЕМ.

НОВАЦ

ОД СРЕБРА И ЗЛАТА КОЈИ СЕ КОВАО У ЕВРОПИ У 12. ВЕКУ БИО ЈЕ ТАКО ТАНАК ДА ЈЕ ТУЦЕ НОВЧИЋА ПОРЕЂАНИХ ЈЕДАН ИЗНАД ДРУГОГ МОГЛО ДА СЕ САВИЈЕ РАДИ ЛАКШЕГ НОШЕЊА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

● ● ● Совјетски ботаничари са полуострва Кола, на крајњем северу земље, претворили су напуштене руднике у праве зимске баште, па сада у тој поларној области током читаве године гаје руже, лале и зумбуле.

● ● ● у једној самоуслузи у Малмеу (Шведска) човек је украо залеђено пиле и ставио га испод шешира. Онесвестио се од превелике хладноће, управо док је пролазио поред касирке и тако био откривен.

● ● ● дописница написана 10. маја 1962. тек ових дана стигла је из Напуља у место Ортона, удаљено око триста километара. Поштари се правдају и наводе пример из Индије где је на раздаљини од само 45 километара (у држави Мисоре) писмо путовало безмало тридесет година.

● ● ● Један довитљиви берберин из града Липсија, у Немачкој Демократској Републици, смислио је сасвим оригиналан начин како да обавести своје муштерије о томе колико ће времена провести код њега ако дођу на шишање или бријање: на вратима своје радње поставио је прави правцати семафор. Ако је зелено, у радњи нема муштерија или их има највише две. Жуто значи да их има од три до шест, а црвено – једноставно, ако им се жури, тог дана уопште да не свраћају.

● ● ● код неких пустињских племена у Сахари још постоји обичај да млада по коју су дошли просиоци мора да буде агресивна – да се отима до бесвести, па чак и да употреби нокте. Кажу да је то знак лепог васпитања. Ако је кротка и послушна – исмејавају је.

● ● ● стари кинески начин за мерење крвног притиска, који је и данас у употреби, веома је једноставан: стане се поред зида и прислони спољашњи део шаке, али тако да сви прсти, чак и палац, уз мало јачи притисак належу на његову површину. Затим се броји до шездесет, одмакне од зида и рука олабави. Веровали или не, она сама почиње да се диже до одређене висине. Ако се заустави изнад рамена – крвни притисак је повишен, ако се заустави у висини рамена – нормалан је и, наравно, низак је ако се рука није довољно подигла.

● ● ● лавица по имену Симба, из једног зоолошког врта у покрајини Лигурија (Италија), угинула је пре извесног времена од глади. У стварима, одбијала је да једе од тренутка кад је њено трогодишње младунче Кико настрадало приликом хватања јер је сасвим случајно изашло из кавеза и нашло се усред гомиле посетилаца. Доза у метку за омамљивање била је сувише јака.

ГРЕШКЕ НЕ СМЕ ДА БУДЕ

У ЈЕДНОЈ РУЦИ ДРЖИ КАНТИЦУ ОД МОТОРНОГ УЉА, У ДРУГОЈ ЧУДНУ ДРВЕНУ ШТИПАЉКУ. ТО ЈЕ ЊЕГОВО ЈЕДИНО ОРУЖЈЕ

Опасност је моје занимање: кад не би било храбрих људи као што је Ђуро, заводи не би имали од чега да праве драгоцен серум против уједа отровница.

Завирите ли случајно у садржај канте, угледаћете стравичну слику: испреплетано клупко шарки и поскока гмиже, уз хладно шиштање помаљају се и нестају главе, десетине језика језиво палаца. Само један неопрезан покрет и тешко оном ко се нађе у домашају отровног зуба.

Човек кога све ово нимало не потреса зове се Ђуро Турањанин, његово занимање је ловац на змије. Помислили сте да су за лов на ове изузетно отровне гмизавце неопходне бар дубоке чизме и дебеле рукавице. Ништа од тога. Ђуро се херцеговачким камењаром креће у најобичнијим сандалама и то још без чарапа и никад са собом, ево већ десетак година колико се бави овим послом, није носио серум против змијског уједа.

Ђуро се одлучио за посао који обичним људима и на саму помисао на тако нешто улива страх у кости. А шта је са његовим страхом?

Надница за страх

О Ђуру Турањанину круже многе приче које се често граниче с фантастиком: те има неку своју, посебну тајну, те отровнице га поштују, те имун је на ујед... Ништа од тога није тачно, бар тако тврди сам ловац.

– Потребно је само да будеш врло опрезан, да не допустиш никакво изненађење и да те, кад загусти, не ухвати паника. Мораш да отвориш очи, начулиш уши и крећеш се лагано, што лакше можеш. Јер, змија никад сама прва не напада. Она уједа само у самоодбрани, кад више нема куд. Овде је још важно да пазиш где стајеш, да не станеш на њу... Ето, у томе је цела тајна.

Ђуро Турањанин има још нека правила којих се чврсто придржава кад с кантицом и дрвеним клештима крене по Бјелашници, кроз херцеговачки камењар на коме најбоље „успевају" змије, и то оне чији је отров, ако се одмах не потражи помоћ лекара, смртоносан:

– Ако повређену спустиш међу здраве у кантицу, сву ће је исклати. При том ће и она ујести и повредити неку до тада здраву и долази до општег клања. Од таквих змија нема користи, не ваљају за добијање серума.

Хиљаду сусрета са смрћу

А оне се и лове због тога да би биле употребљене у неком имунолошком заводу за добијање серума против змијског уједа.

Посао којим се поврећено, углавном пред крај лета, бави Ђуро Турањанин не трпи грешке.

Ловац који воли животиње: крволочне вукове који кољу овце на падинама Бјелашнице гони упорно, али са младунцима воли да се поигра.

Сваки сусрет са отровницом је поглед у очи смрти. Колико их је било тешко је израчунати, не зна ни он сам, али сигурно више од три хиљаде. Било је сезона кад је овај одважни змијоловац из Вођена код Љубиња на откуп доносио по 600 комада и то само оних чија се дужина креће између 45 и 75 центиметара, јер само те „пролазе".

Познаваоци отровница тврде нам да је ујед змије у врат за човека смртоносан, а ловци на змијске главе опет да је улов најбољи кад се отровнице – пењу на дрвеће. Замислите колико онда сваки ловац ризикује кад одабере овакав начин да заради. А цена није неки особит мотив: за најквалитетнију отровницу ловац на откупу добија 150 динара.

После неколико година паузе овог лета поново је стигао позив храбрим љубињским ловцима да крену у акцију, сад их је мање а некад их је било и по 40. У љубињском, столачком и требињском крају хватали су и по 7.000 отровница у сезони!

У вучјој јами

Ђуро није само најуспешнији ловац на змије у читавој Херцеговини већ се прославио у ловачком друштву у Љубињу по лову на лисице, јазавце и куне и из тог лова има доста занимљивих прича, али све је то опет безопасно у односу на трећу врсту лова којом се Ђуро бави и која га из сезоне у сезону води у животне опасности – лов на вучја легла! У суровом камењару, испод планинских литица вучица крије своје легло, далеко од људи и сваке друге опасности. Данима овај храбри ловац тумара кроз тишину с пушком и псима тражећи било какав траг крволочне звери. Кад га најзад траг доведе пред вучју јазбину и кад треба узети младе, живот му је поново на коцки. И опет само један погрешан потез може да значи крај свих путовања. Добро је познато на шта је све спремна вучица кад неко хоће да јој узме младе.

Узбуђујемо се гледајући филмске сторије о животу храбрих трапера често не знајући да исто такви храбри људи живе међу нама остајући непримећени. Простора за храбре ловце још има, као што има и оних који, као и Ђуро, не одустају од опасног занимања.

Ж. Јањић

КРИЗА-ТО И НИЈ

ПРЕ 20. ВЕКА ЗЕМЉА ЈЕ ДОЖИВЕЛА ТРИ ТЕШКЕ ЕНЕРГЕТСКЕ КРИЗЕ. СВАКИ ПУТ СУ ЉУДИ ПОМИШЉАЛИ ИСТО: ТО ЈЕ КРАЈ. МЕЂУТИМ, ПОСЛЕ СВАКЕ ТАКВЕ НЕСТАШИЦЕ УСЛЕДИО ЈЕ ИСТИНСКИ НАПРЕДАК.

ЕНЕРГИЈА: *ПРОШЛОСТ И БУДУЋНОСТ* 1

Исцрпене резерве фосилних горива какви су нафта, угаљ, земни гас, значе пропаст цивилизације, тако бар данас мисле многи. У машти већ виде гомиле зарђалих трактора на њивама, путеве закрчене напуштеним аутомобилима, опустеле фабрике.

Међутим, историја нам не даје основа за такве апокалиптичке визије. Када је долазило до енергетских криза, када би пресахли најважнији енергетски извори, људи су увек успевали да нађу замену и то по правилу још бољу.

Прва енергетска криза, веровали или не, догодила се још у каменом добу. Тадашњи човек исувише се држао лова и сакупљачке привреде, а она наумољиво црпе привредно благо које није могуће заменити. Пошто је техника лова старог каменог доба била већ врло успешна, велике животиње су једноставно нестале са тих простора. Том нашем далеком претку преостале су само три могућности: да се пресели на неко друго место, изумре – или из основа измени своју привреду. Они који су кренули овим трећим путем развили су пољопривреду. Неки антрополози мисле да је, између осталог, и смањење броја животиња, чијим се месом човек хранио, изазвало револуцију млађег каменог доба – прелаз са лова и сакупљања на земљорадњу.

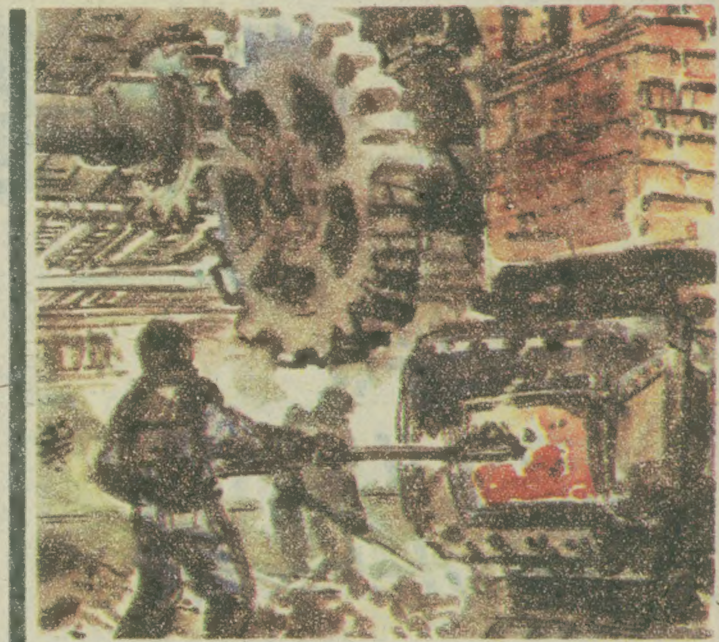
Архимед не љуби рад

Много хиљада година касније енергетска криза погодила је и стари Рим: дошло је до недостатка радне снаге. Човекови мишићи били су енергетски извор античког доба: робови су градили путеве, водоводе, палате и канале. Тешке машине без којих није могао да се замисли такав посао – дизалице на пример – војници су довозили на дрвеним ваљцима. Човек је покретао и точкове за наводњавање, за одвођење воде из рудничких јама итд.

Занимљиво је рећи да се наши давни преци нису уздали у човекову снагу због незнања. Напротив. Они су врло добро знали да за рад може да се употреби вода. Један египатски папирус из 2. века пре н. е. говори о „лудорији", воденом точку за наводњавање. Историчар Старбо пише да је понтски краљ Мидриат 63. године пре н. е. наредио да се изгради млин на водени погон. Дакле, познавали су водени погон. Упркос томе, ретко су га користили све до 4. века наше ере.

Различити интереси кочили су раније увођење воденог погона: привредни, затим географски положај Средоземља, па чак и снобизам – онај ко је имао више робова уживао је већи углед у друштву. Све док је на располагању имао довољно људске радне снаге Рим се трудио да спречи употребу других енергетских извора. Наиме, Римљани су израчунали да би употреба других облика енергије изазвала беспосленост, а то би за државу био терет.

Због тога је држава и кочила развој машина. Цар Веспазијан је, на пример, одбио проналазк који је требало да олакша транспорт камених плоча до јавних градилишта јер је стари начин транспорта запошљавао више људи. Богаташи чије је машине покретала снага мишића исто тако су се борили против увођења воденог погона – у том случају морали би да купе нове машине. А финансијски нису желели да улажу у такве справе јер им се водени

погон чинио као велика лудост и „неугледна" ствар.

У тим античким временима практичка техника и грађевинарство сматрани су „занатима" и због тога их готово нико није ценио.

Научници који су нешто вредели били су углавном теоретичари. Ту и тамо би свој мозак употребили и за неку практичну ствар. Рецимо, Архимед који се прочуо ратним машинама за време опсаде Сиракузе упорно се опирао да о тим машинама напише макар једну реч. Грађење и било какав рад који је служио свакодневним потребама сматран је исувише примитивним. А то је било опште увреженo мишљење које је људе одвраћало и од помисли да се лате проналазаштва и да новац улажу у нове машине. Ко је држао до свог имена тај није куповао машине већ земљу и робове.

Овакав положај се мења тек у 4. веку када је број становника у Римском Царству почео нагло да опада. Радна снага постала је и скупа и ретка. Да се цене брашна не би превише подигле, цар Константин је наредио да се у млиновима запосле робијаши. Људи су, пак, убрзо увидели да је то само привремено решење па су многи почели да се залажу за напредак технике.

ЛЕЗИ, БУБИЦЕ, Л

КАЖУ ДА ЧОВЕК БИРА ПСА А МАЧКА ЧОВЕКА. ДА ЛИ БАШ УВЕК?

Дуж дуге улице у предграђу, са две торбе пуне намирница и поврћа, гледам у кућу на брду: далеко је до врха поготову кад сунце смањи сенке.

Пришао је нечујно и упарадио се поред мене. Гледам: рундав малецан патуљак од пса. Идемо тако парче пута. Станем. Стаде и придошлица. Пођем. Крене и он ситним брзим корацима.

– Ко те је звао? – подвикнем спуштајући торбе да предахнем пред успоном. – Хајде, губи се!

Мало искрену главицу, гледа ме крупним црним очима, и као да каже: „Зашто вичеш на мене? Ја ти правим друштво а ти... Баш си неки..."

Размишљам: збиља, нему љутња? Још мало и скренућу лево, према брду, а пас – он иде својим путем. Ко зна каквим послом. Мора да је гладан... Бацим две коцке шећера и – продужим. Кад, пред капијом ме стиже, уђе у пространо двориште и – право у Жућину кућу који је одлутао у свет за неком својом љубави из младост.

Дође и – остаде.

Ту мелезанку у бунди, ту Бубицу, заволео сам због послушности и културног понашања. Рецимо, сипам јој храну у тањир. Сваки би пас полетео као носорог а она – седи и чека да је понудим, да кажем: „Хајде, Бубице, једи". Једино није подносила самоћу. Иако сам рано полазио на посао, избауља из сламе па – трк за мном, отпрати ме до железничке станице. По подне сачека мој воз и сва радосна скакуће уз мене до врха брда. Није ми криво што ме прати, имам друштво, знам да је и њој досадно у празном дворишту али – плашим се, удариће је неки брзи возач или ће је раскомадати нека џукела.

Свашта сам покушавао: закључам капију, ставим поведи камен на вратанца њене куће – ништа. Викао сам, претио, узалуд. Јутром тихо као буба-Мара, помакнем и таман, уз пут, помислим да ме није чула – угледам бело клупко како се котрља према мени и весело кевће... Гађам каменицама, вичем, не вреди, прати ме на пристојном растојању.

Није ми јасно како зна ред вожње? Загледа пристигле путнике, њушка и много се обрадује кад ме угледа.

Увек јој понешто донесем. Воли чоколаду и кики бомбоне. Највише од свега обожава сладолед. Кад га угледа у мојој руци – почне да дрхти од жеље.

Једне суботе, журећи да гледам пренос утакмице на телевизији, искочио сам из последњег вагона и прешао затворену рампу. Заборавио сам за Бубицу.

...Е ТАКО ЛОШЕ

Римљанима на крају није преостало ништа друго него да своје млинове пребаце на водени погон. Тако је снага воде почела да се користи у читавом Римском царству. У близини места Арлес подигнут је циновски млин са шеснаест воденичних кола који је за десет часова могао да самеље 28 тона брашна, што је било довољно за прехрану 80 хиљада људи.

Дрво и како га стећи

Дванаест векова касније несташица дрвета умногоме је поставила темеље модерне индустријске револуције у Европи. Око 1610. године у Девоншајру, у Енглеској, дрво за грађење кућа и стаја било је толико скупо да су морали да га увозе из Ирске, Фландрије и Велса. Посебно велике тешкоће са дрветом имали су становници приобалног подручја што се види и из писма краљици Елизабети I у коме се од Њеног Величанства захтева забрана извоза угља. Састављач писма каже и зашто: „Сва села удаљена највише 20 миља од морске обале морају да ложе угаљ јер су потрошили готово сва дрва".

У време ренесансе дрво је било материјал број један. Готово све куће, намештај, бродови, кола, машине, оружје, па и накит – било је направљено од дрвета. Ово је служило и као гориво – код куће, у радионици, у фабрици. Из њега су добијали сапун, сирће и алкохол. А за све то, наравно, биле су потребне огромне количине дрвета. Да би испаравањем камене соли добили 1600 кола кухињске соли, било им је потребно 6000 кола дрвета. Топљење једне тоне гвоздене руде гутало је дванаест товара дрвеног угља – а то је осам букових дебала, пречника 30 центиметара.

Све већа потражња изазвала је страховити скок цена дрвета. Док су, рецимо, у периоду од краја 16. до средине 17. века цене у просеку скочиле за три пута, цене дрвета повећане су за осам пута. Цене квалитетног дрвета потребног индустрији расле су још брже. У Енглеској је, на пример, за 50 година цена специјалног дрвета скочила за 16 пута! Слично је било и у Шкотској, где су дрвеће секли чак и у јавним парковима а неретко рушили и дрвене куће да би некако дошли до дрвета. У многим крајевима није се варило пиво, није се пекао хлеб јер није било дрвета.

Да би некако савладали кризу, влада је увела стабилизацију. Одлука из 1593. године налагала је енглеским извозницима пива да празну бурад морају поново да врате у земљу или да у иностранству купе одговарајуће даске за нове судове. На несрећу, сви покушаји да се дрво замени неким другим материјалом пропали су: И не само то: покушаји су прогутали још више дрвета. Опеке за куће од цигле морали су пећи дрветом, гвожђе за гвоздене посуде топило се такође дрветом. И зато место огревног дрвета почиње да се користи угаљ.

Коњи поједоше зараду

Угаљ је био јефтин и било га је више него довољно. Зато су људи и почели да га употребљавају уместо дрва. Почетком 17. века угаљ је већ сасвим заменио дрва, али само у домаћинствима и неким индустријским гранама. На другим местима наишли су на техничке потешкоће које су онемогућиле бржу преоријентацију на ложење угљем. Пре него што су у пекарама, стакларама, пиварама, топионицама гвожђа, олова, цинка и бакра почели да употребљавају јефтинији угаљ морали су да се открију нови поступци. При решавању тих тешкоћа човек је, онако уз пут, изнашао и много других ствари. Када су поменуте индустријске гране коначно почеле да употребљавају угаљ, ти проналасци, заједно са већим искоришћењем топлоте код угља него код дрва, довели су до повећања производње и смањења производних трошкова.

Са порастом употребних могућности угља расла је и тражња за њим, али је његова експлоатација била ограничена. За то су били криви високи додатни трошкови. Ко зна колико је јама требало ископати док се не налети на право налазиште. Тешко је било и са подземним водама које је требало црпсти из окна. До 18. века употребљаване су црпке на водени погон или су их покретали коњи. Те пумпе које су користили у рудницима сребра и бакра у угљенокопима нису биле економичне.

Нека угљарска компанија у Енглеској је тада, на пример, седмично плаћала само 26 фунти стерлинга за коње на пумпама, док је на сваку тону угља компанија добијала само два до три шилинга. Значи, требало је просечно ископати и продати сто тона угља да би се само покрили трошкови за коње на пумпама?! Због тога се траже јефтиније пумпе. Од времена краљице Елизабете I до владавине Чарлса I сваки седми патент у Енглеској односио се на пумпе за воду. Проналазачи су измишљали најневероватније методе па је нека група изумитеља желела за погон да употреби млаз водене паре. Опити с тим енергетским извором остали су без успеха читав 17. век, све док 1698. године Томас Савери није изумео пумпу на парни погон.

У неки нови свет

Иако су све те машине још биле примитивне и трошиле много горива трошкови пумпања воде поприлично су се смањили. Многа налазишта угља у северној Енглеској, која су била запуштена због поплављености, почела су поново уз помоћ парне машине да се искоришћавају.

Ипак, није само копање угља представљало тешкоћу у то време. Како транспортовати велике количине угља без великих трошкова? То питање највише је, разуме се, мучило власнике рудника. Друмовима се није могао превозити већи терет, пловних канала је било мало. Решење је пронађено 1600. године када су у рудницима уз реку Трент употребљени вагончићи на дрвеним шинама које су вукли коњи.

У 18. веку готово сви већи рудници вагонетима са коњском запрегом превозили су угаљ до пловних путева. На преласку у 19. век склопио се круг угља, гвожђа и паре и на рудничким колосецима појавиле су се прве парне локомотиве. Индустрија угља је тако утрла пут у ново време. Потреба да се пронађе замена за дрво омогућила је индустријску револуцију.

И данас смо можда на прагу нове технолошке револуције. Енергетске кризе кроз историју у облику несташице великих животиња, људске радне снаге и дрвета дугорочно су се показале као прави благослов. Да би пронашли нове енергетске изворе, људи су морали да науче да боље разумеју свет око себе. Открића до којих је дошло кад је требало прилагодити нове облике енергије најразличитијим потребама донела су мноштво техничких побољшања.

Енергетска криза која нам сада прети највероватније ће нас подстаћи на нове проналаске и открића – и повести нас у нов свет.

М. Ш.

...ЛЕЗИ!

Она ме је сигурно тражила дуж целе композиције. У том моменту наилазио је теретни воз из супротног правца. Случајно сам се окренуо и угледао Бубицу – покушава да прође између точкова. Смрт је била неизбежна.

Потрчао сам назад. Успела је да улети између првих точкова. Сад покушава да дође до мене. Погнут, повикао сам из свег гласа: – Лези, Бубице, лези!

– Послушно је легла на прагове док је изнад ње тутњала дугачка композиција. Био је то минут дугачак као живот. Плашио сам се да је не закачи квачило последњег вагона. Срећом, била је мала.

– Дођи, Бубице, дођи...

Узео сам је у наручје, дрхтала је, срце као добош у брзом ритму. Купио сам јој смоки и кикирики и понео је уз брдо.

Михаило Симоновић
Димитрија Туцовића 24
Београд
(хонорар 1500,00)

ОТМИЦА НА КРИТУ

КЛОПКА ЗА ГЕНЕРАЛА

ПЕТ КОМАНДОСА ДОБИЛО ЈЕ ЗАДАТАК: ПО СВАКУ ЦЕНУ ДОКОПАТИ СЕ МИЛЕРА И ПРЕБАЦИТИ ГА У ЕГИПАТ. АЛИ, НАПРАВИТИ ПЛАН БИЛО ЈЕ ЈЕДНО, А ОСТВАРИТИ ГА НЕШТО ДРУГО.

Четвртог фебруара 1944. године са аеродрома у Египту полетео је авион са четворицом командоса у правцу Крита. Време их је добро служило све до самог острва где су улетели у олују. Магла је смањила видљивост па је пилот једва пронашао договорено место где је требало да командоси искоче падобранима. Када је мајор Патрик искочио, магла, облаци и киша заклонили су целу висораван. Пилот је надлетао неколико пута изнад терена, али није био сигуран да ће остали командоси искочити на означено место. После неколико неуспелих покушаја да пронађе одредиште окренуо је авион назад према Египту...

Крајпе или Милер, свеједно

Целу акцију планирала је управа за специјалне задатке Енглеске армије (SOE). Шеф командоса био је млади мајор Патрик који је беспрекорно говорио и немачки и грчки, за његовог помоћника одабран је капетан Стенли Мос, остали чланови ударне групе били су грчки командоси: Микис, Манолис и Георги. Њихов је задатак био: отети генерала Милера кога је у овим ратним годинама по злу запамтио грчки народ, посебно становници Крита. Спектакуларном акцијом Британци су хтели да докажу Немцима да су моћнији од њих и да могу чак и генерале да им отимају на њиховој територији. Али, створити план било је једно, а остварити га нешто друго.

Доскочивши на влажно и клизаво тле мајор Патрик брзо покупи белу куполу падобрана. Кроз маглу је угледао како му се примичу неки наоружани људи. Репетирао је аутомат спреман за борбу. Међутим, људи су му се приближили без страха: били су то чланови грчког покрета отпора који су га очекивали.

Патрик и његови нови другови надали су се да ће се лет са командосима поновити већ сутрадан. Међутим, време није дозвољавало никакво спуштање падобранима. Када је успостављена радио-веза са базом у Каиру, сазнали су да ће три командоса стићи на Крит – морским путем. Али, прошло је више недеља до тренутка кад је мајор Патрик у пратњи чланова отпора добио поруку да долази брзи чамац са командосима и опремом. Априлско вече је било лепо када се на хоризонту указао чамац. После измењених светлосних сигнала чамац се приближио обали. У море је спуштен велики гумени чамац у који су ускочила три командоса и снажно завеслала према обали. Мајор Патрик био је задовољан, најзад су његови командоси били са њим и целокупном опремом за предвиђену акцију.

Кад су командоси кренули према тајном скровишту, сазнали су од критских партизана непријатну вест: немачки генерал Милер премештен је на нову дужност, напустио је Крит. Заменио га је генерал Крајпе. После првог тренутка збуњености сви су очекивали шта ће да каже мајор Патрик. Он је у ходу гасио шибицу којом је запалио дуван у лули, лаконски прокоментарисао:

– Милер или Крајпе, свеједно, задатак се мора извршити.

Неколико дана касније мајор Патрик и капетан Мос срели су се са Микисом који је пре свих дошао на Крит. Он је припремио све за прихватање командоса, између осталог набавио и пропуснице за кретање по острву и неколико нових немачких униформи. Искусан илегалац, Микис се возио у аутобусу препуном Немаца као да је то нешто сасвим нормално. Познавао је Крит као свој џеп што и није било чудно јер је овде рођен. Патрик и Мос били су задовољни – у овог човека могло се имати пуно поверење.

Извиђање пред акцију

Мајор Патрик и Микис сместили су командосе и опрему у једну пећину изнад села Костамонике, а они су се, преобучени као сељаци упутили у Кносос. Град познат по античкој историји и ископинама које су ту пронађене није много интересовао двојицу командоса с историјске стране. Они су више разгледали лепе куће, а нарочито их је заинтересовала лепа вила познатог енглеског археолога сер Артура Џона Еванса коју су Немци узели по доласку на Крит. Ту је становао генерал Крајпе.

Два командоса одмах су се дала на посао. Прегледали су цео пут од виле до разних објеката у граду. Микис је успоставио везу са генераловом послугом, па је сазнао време када генерал Крајпе одлази из виле, где се задржава и када се враћа у вилу. Пронашли су једну кривину којом је генерал Крајпе морао да прође. То место изабрали су за отмицу. Било је заиста идеално за план који су намеравали да остваре. Бринула их је само неизвесност да ли ће генерал Крајпе у тренутку напада бити сам са шофером или ће имати пратњу. Још многи нерешени и неизвесни проблеми врзмали су им се по глави, али знали су само једно: задатак треба извршити по сваку цену.

После овог извиђања мајор Патрик и Микис вратили су се у планину по своје другове који су их нестрпљиво очекивали и изнели им план. Одмах су са целом опремом кренули према месту где су намеравали да киднапују генерала. Покрет су извели у најстрожој тајности, знали су да најмања грешка или пропуст може да поквари све оно што су месецима брижно планирали. Мајор Патрик и капетан Мос имали су на себи немачке униформе које им је прибавио Микис. Одлично су им стајале...

Ваше исправе!

Група командоса је 26. априла заузела полазну позицију за напад. Скривени у неколико колиба у близини места напада очекивали су само да падне вече, па да изађу на пут којим је те вечери требало да прође генерал Крајпе. Док су командоси ишчекивали мрак, одважни агент Микис у стопу је пратио кретање генерала.

Генерал Крајпе је тог јутра обишао јединице а после обиласка отишао у штаб дивизије. Као што је већ била пракса, генерал је предвече отишао у казино. Ту је остао до вечери, тачније до 21 час кад је изненада одлучио да се врати у вилу. У казину му је било досадно, а био је и уморан. Позвао је свог возача, црни опел већ је био спреман. Крајпе је сео на пред-

ње седиште немарно бацивши поглед на машинску пушку која је лежала на задњем седишту.

Кренули су полако, нигде им се није журило. Свеж ваздух априлске ноћи који је струјао кроз отворен прозор пријао је генералу. Приближавали су се окуци на којој су их командоси већ ишчекивали. Возач је смањио брзину јер је угледао немачку саобраћајну патролу која је џепном црвеном светиљком давала знак да заустави аутомобил. Упитао је генерала да ли да стане. Генерал је одобрио. Када су зауставили кола, пришла су им двојица немачких каплара, стари мајор Патрик и капетан Мос.

– Ваше исправе и налог за вожњу – оштро је рекао мајор Патрик.

Возач је збуњено слегао раменима окренувши се генералу као да од њега тражи заштиту. Генерал Крајпе пратио је овај разговор са видном досадом, али када је вођа патроле повисио глас, излетео је из аутомобила.

– Из које сте ви јединице када не познаjeте свога генерала? – љутито их упита Крајпе.

Била је то кобна грешка за генерала. Мајор Патрик се осмехнуо и хладнокрвно уперио свој аутомат у груди генерала који је стајао испред њега.

– Господине генерале, од овог тренутка Ви сте енглески војни заробљеник.

Истог тренутка на генерала је скочио Грк Георги са намером да га веже. Крајпе се освестио од првог шока и покушао да се брани. Рвачким захватом бацио је Георгија на земљу али остали командоси бацили су се на њега. За трен ока био је везан и убачен на под аутомобила. Запретили су му да буде миран иначе ће га одмах убити. Возач Алберт је све ово мирно посматрао јер му је цев великог пиштоља који је држао капетан Мос била прислоњена на слепоочницу.

Савладавши генерала и возача командоси су кренули ка планинском делу Крита. Ауто је ускоро био неупотребљив, гурнули су га у први јарак и пут наставили пешке. Да би заварали потеру, командоси су у ауту оставили цедуљу на којој је писало: „Генерал Крајпе на путу за Каиро као заробљеник".

Потера

Када су Немци сутрадан ујутру нашли ауто, дали су се одмах у потеру за отетим генералом. Није их збунила ни цедуља остављена у ауту да је генерал на путу за Каиро. Тада се умешала енглеска обавештајна служба која је разаслала текст свим агенцијама да је генерал Крајпе отет и да се налази на путу за Каиро. После тога немачка војска није предузимала обимније акције и претраживања терена на Криту. Управо тих неколико слободних дана командоси су искористили да што пре успоставе радио-везу са базом у Египту. Док су они сваки час мењали место боравка, Немци су преко своје обавештајне службе на острву сазнали да је генерал Крајпе још увек на Криту.

Дат је знак за узбуну и 35.000 војника кренуло је да претражује терен. Немачки авиони одмах су по Криту разбацали две врсте летака: једнима су обећавали награду оном ко их доведе на траг генерала а другима су претили да ће свако село сравнити са земљом а становнике пострељати све до једног ако неко из села помогне командосима. Војници су претражили сваки педаљ земље а авиони су у ниском лету данима надгледали сваки покрет на земљи. Међутим, командоси уз помоћ грчког покрета отпора и народа Крита били су неухватљиви за немачке војнике. Возач Алберт убијен је кад је покушао бекство, а ни са генералом није ишло лако мада је са њим врло пажљиво поступано.

Хајнрих Крајпе, ненавикнут на ове исцрпљујуће маршеве, тешко је подносио немаштину коју је трпео заједно са командосима. Био је физички и психички исцрпљен. Пошто није могао да се креће, пронашли су му мазгу али то је само повећало невоље и генерала и командоса: у тренутку кад је задремао, генерал је пао са мазге и сломио десну руку.

Најзад у Каиру

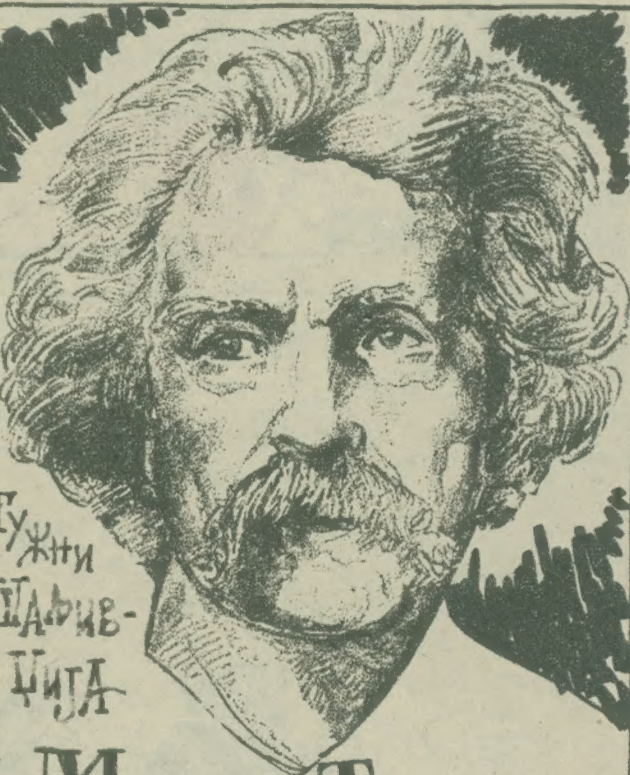
Бежећи испред немачких потера мајор Патрик и капетан Мос грозничаво су покушавали да радио-везом уговоре састанак са базом како би отетог генерала пребацили у Египат. Више покушаја је пропало јер су Немци били свуда. Тражила се било каква могућност да се енглески брзи чамци приближе обали Крита. И командоси су били исцрпљени, двадесет дана бежања пред јаким немачким потерама није било лако издржати. Коначно су утврђени датум и место доласка брзих чамаца. Командоси су са узбуђењем очекивали тренутак.

Било је 22 часа када се обали приближио чамац на весла са наоружаним енглеским војницима који их је пребацио до брзог ратног чамца. После пута од 20 часова по узбурканом Средоземном мору командоси су могли да одахну – генерал Крајпе био је на тлу Египта.

Командант командоса пуковник Бемфилд честитао је командосима на успелој операцији отмице генерала Крајпеа. Пошто се у болници опоравио, генерал Крајпе пребачен је у Канаду у заробљенички логор за нацистичке официре.

По завршетку акције најзадовољнији је био енглески премијер Черчил. Други светски рат се приближавао крају и стечене позиције на грчкој територији енглеска влада није хтела никако да испусти. Акција око отмице генерала Крајпеа само је допринела да Енглези свој положај у Грчкој ојачају и то не само код грчке владе већ и код народа.

Б. Вукелић

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

У ЧЕЉУСТИМА

ЈЕДИНО ЈЕ ПЕТА МОГЛА ДА МУ ПОМОГНЕ, МЕЂУТИМ, ХИЛТОН ЈЕ БИО СВЕСТАН ДА ГА РУКЕ ДВАНАЕСТОГОДИШЊЕ ДЕВОЈЧИЦЕ ТЕШКО МОГУ ИЗВУЋИ ИЗ ЧЕЉУСТИ КРОКОДИЛА. А ГМИЗАВАЦ ГА ЈЕ СВЕ СНАЖНИЈЕ ВУКАО У ДУБИНУ...

Пета Лин Ман вратила се из школе уморна. Најрадије би се бацила у кревет али договорила се с Хилтоном да ће ићи у лов. Наставу је похађала у аустралијском граду Дарвину, око 150 километара од Ченел Поинта, градића у коме је са родитељима живела откако су се пре две године из Зимбабвеа доселили овамо. Родитељи су држали малу сафари радњу и често због набавки били одсутни. Тада је бригу о Пети водио њихов ортак Хилтон Греам. Мада му је било тек двадесет три године, младић је сам водио посао. У слободно време одлазио је у околину и на те експедиције често водио и Пету која је била самостална девојчица, добар друг у путовањима, саговорник у дугој вожњи, једном речју прави пријатељ.

Тог јунског дана 1981. године Пета је први пут у животу кренула у лов на дивље вепрове – Греам је планирао да од овог укусног меса припреми роштиљ за Петин рођендан. Камионетом су се упутили ка петнаестак километара удаљеном Палм Спрингсу, полуострву које је са свих страна било окружено огромном мочваром.

Возили су се и уживали у дивљој природи. Сем ретких птица на које су наилазили само су по карактеристичним звуцима наслућивали да су окружени и разним животињама. Паркирали су камионет испод бањан дрвета и кренули ка чамцу који је био привезан уз обалу. С мотором који је морао бити високо подигнут чамац се пробијао по мочвари.

– Дивљег вепра најбоље је ловити пловећи близу обале – објашњавао је Хилтон Пети. – То је прилично брза и лукава животиња и зато је треба изненадити!

Девојчица се шћућурила на седишту док је Греам, са упереном пушком, помно посматрао обалу. Разговарали су мало и то шапатом. А онда су се, и поред све опрезности којом је Хилтон управљао чамцем, заглавили у високој трави. Било је пола шест после подне. Младић је одложио пушку и скочио у воду. Док се напрезао да чамац одгурне у дубину испао му је пиштољ у муљ. Пошто му је вода допирала само до глежњева мислио је да ће без већих проблема да нађе своју „берету".

– Док ти покушаваш да нађеш пиштољ, привезаћу чамац за обалу – довикнула је Пета већ искачући на копно.

Изненада се зачуло злокобно ударање репом по површини воде. Хилтон је знао шта значи тај звук. Имао је само времена да се окрене и да се нађе очи у очи са крокодилом дугачким готово четири метра. Аутоматски је подигао леву руку као да жели да се одбрани али – било је већ касно. Чељусти огромног гмизавца саставиле су му се око руке кидајући му месо. Осетно је страшан бол, крв је шикнула. Почео је да губи ослонац под ногама, очигледно – крокодил га је вукао у дубину. У једном тренутку поклекнуо је и пао. Животиња је сасвим необјашњиво ослабила притисак и пустила га. Таман кад је Греам већ помислио да ће га гмизавац оставити на миру (мада је свесно знао да је то мало могуће) и успео да се усправи, зарили су му се зуби у бутину.

– Пета! Пеееета! Помози! – Хилтон је дозивао девојчицу, мада је добро знао да она мало шта ту може да уради. А Пета је стајала скамењена на обали и посматрала како гмизавац вуче њеног пријатеља ка дубини. Није знала шта да уради. Ипак, савладавши ужасан страх утрчала је у воду.

– Пета, покушај да нађеш што чвршћи ослонац – Хилтон је говорио кроз зубе трудећи се да савлада језиве болове – и дај ми руку. Мораш да ме држиш што јаче можеш! – Није хтео да открије девојчици да крокодил прво одвуче жртву што даље, пусти да се утопи, а затим раскомада. Осећао је да губи тле под ногама.

Трудећи се да не изгуби равнотежу Пета ге је држала с обе руке и вукла што је снажније могла. Добро је знала да сад све зависи од ње: ако попусти то ће значити крај и сигурну смрт за њеног друга. Више нису ни реч проговорили. Над читавим призором надвила се нека језива тишина коју је реметило само ударање крокодила репом по површини воде.

Девојчица је осећала да и сама почиње да губи ослонац, вода јој је већ досезала до груди док је Хилтону још само глава вирила изнад површине. Обоје су били у смртној опасности. Греам ништа више није могао да објашњава Пети – и сама је осећала да их гмизавац вуче све дубље да би се удавили. Без обзира на опасност која јој је претила Пета ниједног тренутка није помислила да одустане. Само се надала да ће крокодил бар на трен да попусти, тада би још имали шансу да се извуку. Али, животиња је све снажније вукла и односила их све дубље.

Хилтону су још само очи извиривале, очајнички се борио да дође до ваздуха. Још само делић секунде и свему ће бити крај. А онда, сасвим необјашњиво, загрљај смрти мало је попустио, таман толико да је Пета успела да извуче Хилтона до плићака. Пала је на леђа а Греам преко ње. Крокодил се упутио ка њима, а онда као да се из ко зна каквих разлога предомислио, окренуо се и нестао у мочвари.

Не верујући да су се извукли, Пета је наставила да вуче Хилтона. Био је потпуно бео у лицу, крв му је липтала на све стране. Били су само на два корака од копна... Центиметри су их делили од сигурности. И, као што је изненада нестао, крокодил се поново појавио. Само, сада је Пета била спремна. Док се повлачила ка обали успела је да из чамца узме пушку. Оног тренутка кад је гмизавац отворио чељусти у намери да поново нападне несрећног младића, Пета га је свом снагом ударила по глави. Животиња је клизнула уназад.

Требало је што пре побећи одатле, девојчица је тога била свесна. Помогла је Хилтону да се довуче што даље од мочваре, наслонила га на дрво и колико је ноге носе отрчала до камионета. Срећа је била што је девојчица још са осам година научила да вози кола па није био проблем да возило покрене и доведе га до Хилтона.

Тридесет пет минута прошло је од тренутка кад је борба са крокодилом почела, а сада је почињала нова – ако Пета на време не стигне са повређеним Греамом у болницу, он ће искрварити на путу.

Девојчица је возила не мислећи на опасност, само јој је једна мисао била у глави – стићи што пре до куће. Док је трагала за кутијом за прву помоћ по кући, Хилтон је једва некако смогао снаге да радио-везом јави својој девојци да је повређен.

Пета је знала да нема времена да му превија ране – само их је посула антисептичким прашком и увила га у чаршаве које је нашла у ормару. Помогла му је да се врати у камионет и, све време га нешто испитујући да би га одржавала при свести, појурила ка Дарвину. Тачно у 7,45 нашли су се на путу са Џун Елен, Греамовом вереницом, и њеним братом Хенријем који је преузео волан.

Око 10 часова стигли су пред дарвинску болницу где их је екипа лекара већ очекивала. Одмах су га пребацили у хируршку салу. Санирајући му ране, дали трансфузију и чекали недељу дана да виде хоће ли доћи до инфекције. Кад су се уверили да је све у реду, зашили су му дубоке ране. Остао је у болници још две недеље.

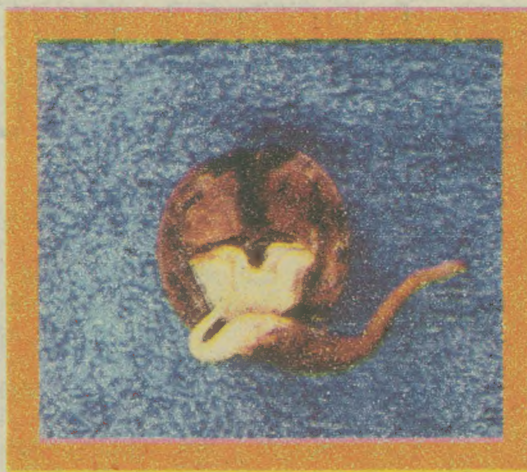
Пета Лин Ман није се одвајала од његовог кревета. Он је гладио по коси и ко год би дошао причао би му о њеној невероватној храбрости.

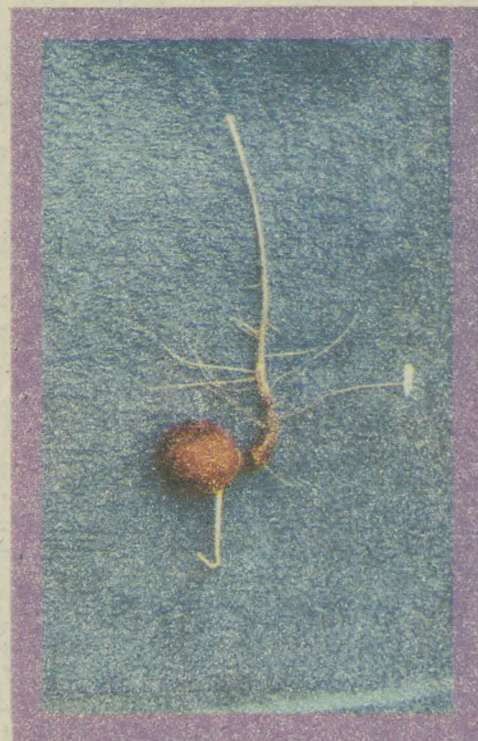
– Да није било моје мале Пете, онај би крокодил добро вечерао.

В. С.

ЗАЈЕДНИЧКА АКЦИЈА „ЗАБАВНИКА"
И ТВ ЕМИСИЈЕ „ЗНАЊЕ – ИМАЊЕ"

Клица ораха незадрживо пробија и најтврђу љуску.

Најпре се из шиљастог дела језгра развија коренчић а затим изданак од кога ће настати стабло.

Убрзо корен добија прве жиле.

Будући горостас је рођен! Први листови омогућују коришћење сунчеве енергије.

Калемљена орахова садница често роди већ у првој години након калемљења, па се тако деси да родно стабло ораха буде високо само пола метра!

САДИМО ОРАХЕ!

ЈЕСТЕ ЛИ ПОСАДИЛИ МАКАР ЈЕДНО ДРВО У ЖИВОТУ? НИСТЕ! АКО ВАС ЗАПИТАМО ЗА РАЗЛОГ, ТЕШКО ЋЕТЕ НАЋИ ОДГОВОР ЈЕР ПРАВОГ РАЗЛОГА НЕМА. ЗАТО ВАС ПОЗИВАМО ДА СЕ ПРИДРУЖИТЕ НАШОЈ АКЦИЈИ.

Засадити дрво, поготову воћку, племенито је и има много примера да се то ради поводом неког догађаја а не у практичне сврхе. Тако постоје обичаји да се дрво посади поводом рођења детета али и као успомена на неког кога више нема. У том случају родбина се најчешће одлучује за – шљиву. Међутим, има и оних који се радије опредељују за орах: познато је да је пре рата засађен читав дрворед у спомен изгинулим ратницима из првог светског рата. У парку пријатељства на Новом Београду обичај је да страни државници засаде по један платан. Акција „88 стабала за друга Тита" покренута је из пијетета према преминулом Председнику.

Зашто баш он?

„Забавник" и ТВ емисија „Знање – имање" изабрали су орах јер је то дуговечна и отпорна воћка а израсте у правог горостаса. До које старости је плодоносан није утврђено, али има примера и да старац од триста па чак и петсто година даје обиље плодова. У стара времена, у недостатку цркве у селу, деца су крштавана под каквим великим орахом, што говори о извесном придавању митског значаја овој воћки. Постојало је веровање да њу треба да саде стари људи јер ће онај који сади умрети тек кад стабло достигне дебљину његовог врата. Наравно, ово је чиста празноверица, једина опасност за човека јесте ако се неопрезно пење на граната па падне. У свим осталим приликама орах је само од користи човеку.

Вишеструки су разлози због којих смо одлучили да подстакнемо читаоце да саде, односно сеју баш орахе. Поред лешника то је најдефицитарније воће код нас. Последњих година се увози јер домаћа производња од просечно осамсто грама по становнику годишње ни издалека не задовољава потребе. Језгра су достигла астрономску цену која уопште није сразмерна трошковима производње. И орахово стабло је на високој цени не само зато што је квалитетно него и што га због непланске сече има све мање, а подизање плантажних засада у нашој земљи тек је у зачетку. Орах је до сада гајен углавном на окућници и најчешће је самоникао, наиме, разносе га птице а оне обично изгубе плод са тврдом љуском, јер се такав и јаким кљуном тешко разбија, тако да су се природним одабирањем, без учешћа човека, ширили ораси – слабог квалитета.

Изаберите прави

Позивамо све читаоце и старе и младе, и поседнике земље и оне који је немају, да одаберу плодове са квалитетних стабала ораха и да те плодове посеју, тим пре што ће управо ових дана почети берба ораха па је сада право време за одабирање „семена". За семе треба узимати плодове са здравих, нормално развијених стабала по могућству оних код којих вегетација креће касније него код околних стабала. Лишће треба да има што мање црних пега а плодови да су средње крупни или крупни са што већим учешћем тежине језгра у односу на тежину љуске. Не би било лоше и да проверите да ли је језгро доброг укуса и светлије боје и да ли се лако вади из љуске. Најбоља је љуска која се лако ломи, има што мање набора и потпуно затвара језгро. Плодови одабрани да из њих никну нове младице морају бити без тамне мрље на љусци.

Овако се правилно поставља садница ораха. А – дубина јаме је 80 cm. Земља првог ашова (до 30 cm избаци се на једну страну а другог (од 30–60 cm) на другу страну. Затрпава се обрнутим редом. Б – пречник јаме 1,5 m. Уколико је земљиште обрађивано и растресито, димензије јаме могу бити мање. Ц – оранница (први ашов). D – здравица (други ашов). Е – Згорело стајско ђубриво (4–5 лопата). F – спојно место калемљења треба да је изнад површине земље најмање 5 cm односно дубина засађивања мора бити иста као што је била у расаднику.

Помоћу даске са зарезима и четири кочића око рупе за садњу одређује се правилан положај саднице у хоризонталном и вертикалном смислу.

Знамо да их није баш лако наћи али гледајте да буде заступљено што више добрих особина. Пре него што ћете их ставити у земљу плодове ослободите зеленог омотача и оставите на промајно место у хладовини да сачекају крај новембра.

Најболье је у ствари засадити готову садницу добијену калемљењем јер оне верно преносе сортне особине и доносе род већ друге или треће године. Саднице добијене сејањем почињу да рађају тек за десетак година – никада није сигурно да ли ће њихов плод бити квалитетан као код оних од којих потичу. Иако је очигледна предност на страни калемљених садница, оне се ређе саде јер их, због сложеног поступка производње и малог процента пријема калема, на тржишту има врло мало.

Где садити?

Чика Јова Змај је дао универзалан одговор: „Где год нађеш згодно место, ту дрво посади!". Према томе, орах може да се посади у дворишту, башти, поред пута, на запуштеном и необрађеном земљишту, њиви... По градовима има доста остављених места за дрвеће а нико ништа није засадио, има читавих паркинга који немају ниједно дрво, а у летњим месецима сви вапимо за хладовином. Ако немате ниједну од ових могућности још није све изгубљено: орах може да никне и у саксији на тераси. После готову садницу поклоните ономе ко има где да је посади. Орах може да се гаји и као минијатура у малој посуди као бонсаи дрвце што се постиже подсецањем жила и другим мучењем биљке, али то аутор ових редова као заљубљеник у орах не може да препоручи: ово дрво је створено да буде горостас а не минијатура.

Дрвореди у насељеним местима и они поред путева ван насеља пружају велике могућности за садњу ораха. Ако би се само у Војводини са јужне стране путева који се пружају у правцу исток–запад, што је повољна локација, засадили ораси, било би то милион нових стабала!

Сејање ораха обавља се крајем новембра, а у вези са њим постоје неке заблуде. Погрешно се верује да треба оставити зелени омотач. Он, истина, не штети али и не користи. Друга заблуда, а она је и веома штетна, јесте да младицу треба три пута пресађивати, наводно се тада боље развију кореннове жиле. Последица ове погрешне „агротехничке мере" је заостајање у расту које се тешко може надокнадити. Такође није потребно испод посејаног ораха подметати парче црепа или скраћивати клијали коренчић што се чинило ради усмеравања коренових жила у правцу површинског плодног слоја земљишта, односно спречавања развоја корена у дубину. И без тога жиле ће се, идући за храном, развијати у плодном слоју земљишта, а уз то продирање корена ораха у дубље слојеве земље обезбеђује да биљка у случају суше може да користи влагу из дубине.

Како?

Орахе посадите на дубину од 6 до 8 центиметара. Плодови се постављају тако да леже по шаву да би коренчић и стабло имали олакшан и правилан почетни развој (видите цртеж). Ако сејете на земљишту које је обрађивано као њива или башта, није потребно нарочито га припремати, док је на ледини добро земљу претходно обрадити као и за сваку другу садницу. На свако место где желите да добијете стабло ораха ставите три плода, па на пролеће по ницању оставите најбујнији а остала два ишчупајте.

Посејани ораси ничу у пролеће. Изданке као и посађене готове саднице треба окопавати и у случају суше заливати. Погрешно је мишљење да ораху не треба никаква нега: он јесте отпорнији од других воћака, али ће свакако боље напредовати и обилније рађати ако му се ђубрењем обезбеди доста хране и ако се заштити од болести и штеточина.

Посадите орах и на пролеће нам јавите шта сте постигли. „Политикин забавник" и ТВ емисија „Знање – имање" доћи ће да обиђе највредније у овој акцији и објавити прилоге о њиховим успесима, а предвиђене су и интересантне награде.

Текст, снимци и цртежи: Божидар Анђелковић

„ЗАБАВНИКОВА" ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ЛЕКОВИТОГ БИЉА

ЗЕЧЈИ ТРН

(Ononis spinosa L.) Fabaceae

Народна имена: гладиш, гладушац, аглер, бели трн, бодеж, водотирка, волча, вучитрн, вучји трн, гладиж, гладишевина, гладишина, гладидшка, гребеника, грмотрн, иглица, кокорово зеље, краљевска салата, милотрн, рупни трнић.

Опис биљке

Вишегодишња зељаста биљка са кратким вишеглавим ризомом који прелази у главни разгранати корен. Из ризома избија неколико разгранатих стабљика висине до 50 cm које чине низак, отпоран и бодљивак грлић. Доњи листови и они са стабла су троделни а вршни су прости. Листе су овалне, грубозупчасте, с обе стране длакаве и лепљиве. Ружичасти цветови сакупљени су у густе класасте цвасти. Они седе по два у пазуху листова

Налазишта

Расте као коров по ливадама, на запуштеном земљишту, поред путева и железничких пруга на сувим и сунчаним местима. Због тога што је бодљикав стока га не пасе, те представља коров који доспева и у сено. Расте и по луговима, по међама, међу шибљем и поред река.

Берба

Као лековита сировина од ове биљке искоришћава се корен. Копа се у јесен, одвоји од надземних делова и натрулих делова ризома, опере од земље и суши на сунцу. Осушен корен је ваљкаст, тврд, жилав, уздуж кривудав и око своје осе увијен, споља сувосмеђ, изнутра жућкаст. Дебео је до два cm. Понекад је уздуж распукнут и рашчупан у влакна. Укуса је најпре слатуњавог, а затим опорог и наљутог.

Употреба

Корен зечјег трна се користи за појачано излучивање мокраће и веома је цењен јер не надражује бубреге. Употребљава се највише у облику чаја, понекад у смеши с другим сличним природним сировинама. Овај корен је у школској медицини састојак уролошког чаја (Species urologicae) и чаја за мокрење (Species diureticae). У литератури има података о повољном деловању састојака овог корена на хемороиде.

Проф. др Момчило Ѓоруновић

Југославија је традиционално богата разним типовима ораха од којих су нека стабла селекционисана као нове сорте ораха. Неке од тих сорти боље су од најпознатијих сорти ораха у свету.

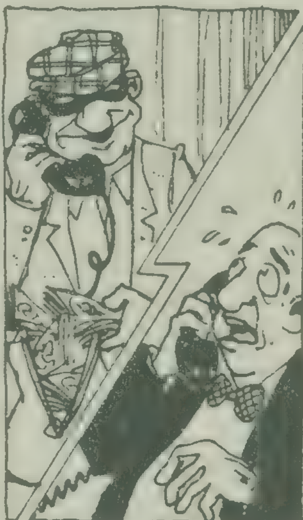
Уколико имате једно стабло ораха које касније листа од осталих, зри пре појаве првих јесењих мразева, не пати од пегавости листа и лестара чије гранчице не измрзавају од зимских мразева а лист отпада после прве слане као и да су плодови крупни (преко 8 грама), да су добро испуњени језгром која треба да учествује у маси плода с најмање 50 одсто и да се лако вади из љуске пошаљите нам пола килограма плодова на адресу „Политикин забавник", 11001 Београд, Македонска 29, пошт. фах 124, а ми ћемо их проследити институтима који се баве одабирањем сорти ораха, најбоља стабла ће бити награђена! „Политикин забавник" и „Знање–имање„ обићи ће произвођаче најквалитетнијих ораха у Југославији.

БИЉНА ЛОКОМОТИВА

Креативни људи кад оду у пензију (и не само они) имају проблема са вишком слободног времена. Суочен са „предугим" даном архитекта Адриан Пауел из Бристола одлучио је да живу ограду око куће заиста „оживи". Дуги низ година са великим маказама у рукама сецкао је живицу трудећи се да од ње направи модел парне локомотиве. После дванаест година то му је и пошло за руком. Сада људи из свих делова овог великог енглеског града долазе да се диве његовом делу које само што не захукће.

ПОШТЕН ЛОПОВ

Дан пошто је из касе челичане у канадском граду Алберти нестало 10 хиљада долара, управа је добила телефонски позив. Јавио се лично лопов који је имао две важне ствари да саопшти: као прво, да је украо више пара него што му треба, а као друго, да ће тај вишак и вратити. Неко му је поверовао, чеко није, али новац је после извесног времена заиста стигао уз обећање чудног лопова да ће читаву суму поштено вратити када му се (валда претешка) финансијска ситуација поправи.

МЕСЕЧНА КАРТА ЗА ДИНКИЈА

У Даласу у америчкој држави Тексас, службеници који издају месечне карте за градски аутобус нашли су се у чуду. Наиме, извесна Бренда Рајт тражила је дозволу да њен трогодишњи лабрадор Динки добије месечну карту као и сви остали путници. После консултација које су трајале неколико дана Динки је добио дозволу – издата му је картица на којој је стављена његова слика и подаци о томе када је рођен и где станује. Картица му дозвољава да се вози на свим градским линијама у Даласу. Бренда је била и задовољна и љута у исто време. Наиме, ова месечна карта не даје право њеном Динкију да се вози међуградским линијама.

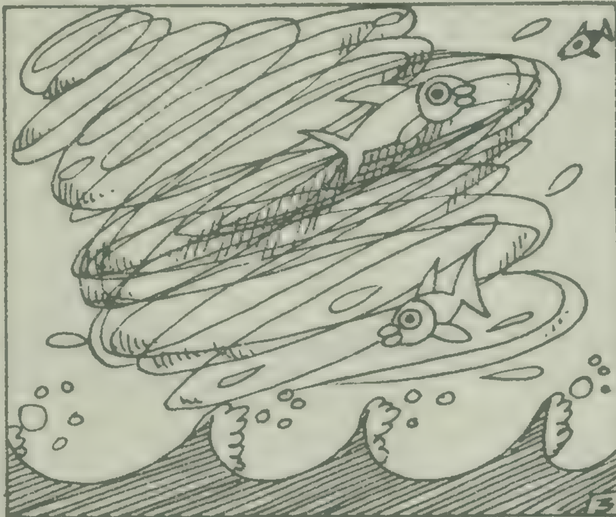

ТАЈНА ЦРВЕНИХ ТАЛАСА

Међу рибарима у индијској држави Андра-Прадешу одавно постоји легенда о „црвеним таласима". За време ураганских ветрова, који терају огромне масе воде ка обали, врхови највиших таласа црвени су као ватра. Поред тога, они и „ричу" надјачавајући заглушујући тутањ таласа.

Упорно одржавање ове легенде навело је научнике да испитају ретку појаву која настаје кад се ураган свом снагом обрушава на обалу. Над огромним таласима заиста су се појављивали црвени пламичци, легенда није била пуста прича.

Покушавајући да објасне овај природни феномен, индијски научници изнели су неколико хипотеза. Према једној од њих при ветру, чија брзина износи само нешто мање од две стотине километара на час, долази до распадања капљица воде. Молекули се разлажу на атоме кисеоника и водоника. Атмосферски електрицитет пали праскави гас и таласи добијају црвену боју.

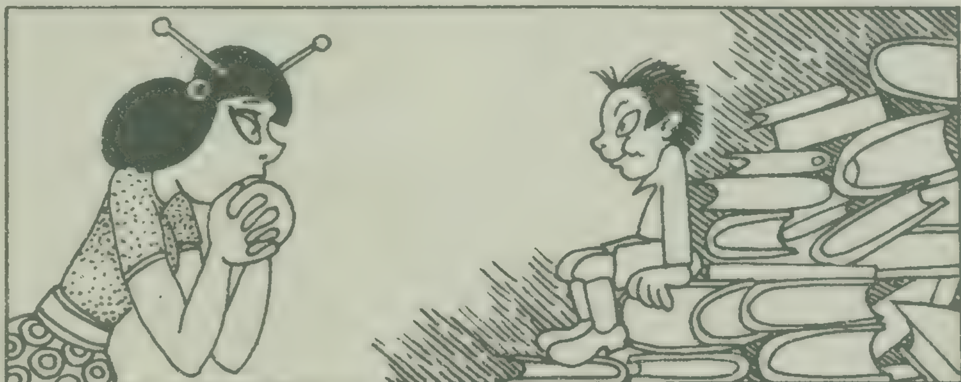
ТЕЛЕФОНИЈАДА

Према последњим подацима на свету укупно има око 510 милиона телефона, дакле готово 12 апарата на сто становника наше планете.

Највише је телефона у развијеним индустријским земљама: у САД 176 милиона (више од трећине укупног броја), а у Европи 180 милиона. По броју телефона на сто становника прве су САД и Шведска – 80, а друга Швајцарска са 72 апарата.

У Вашингтону, Стокхолму и Цириху има више телефона него становника.

Укупна вредност свих телефонских уређаја на свету процењује се на 700.000 милијарди старих динара, и словима седам стотина хиљада милијарди!

ХОЋЕМО ВИШЕ ЧАСОВА

Познато је да ђаци умеју да побегну са часова, да траже више времена за игру, али да ученици у основној школи траже сами да им се број часова повећа, то вероватно нигде не може да се замисли, осим у Јапану. Министарство образовања је, наиме, од прошле године смањило број часова енглеског језика са пет на три недељно, сматрајући да није баш неопходно енглески учити сваки дан, али су се убрзо побунили ђаци и њихови родитељи. И до сада, са пет часова недељно, Јапанци су тешко овладавали страним језицима који су за њих, у земљи која живи од извоза, животно важни. Слабо знање енглеског доноси Јапанцима праве трауме, а резултат – у тој земљи има највише вечерњих школа у којима стране језике (највише енглески) уче и стари и млади. Зато је дошло до необичне ситуације у којој је основан читав покрет за враћање ранијег система од пет часова недељно уместо овог „недовољног" од само три. Родитељи и ђаци приређују праве демонстрације на улицама, држе се говори и све просто личи на неки нови политички покрет.

ЛОГИЧНО?

Један Шкотланђанин, извесни Фред Стоун из Абердина, платио је свом зубном лекару за вештачку вилицу – фалсификованим новчаницама. Бранећи се пред судом Стоун је изјавио да су и зуби које му је зубар израдио такође – лажни.

МЕЦА НАПУНИО ОСАМДЕСЕТУ

Мали смеђи или некако другачије обојен плишани меца слави 80. рођендан. Немачка фабрика „Штаиф" која је 1903. године произвела првог, одлучила је да овај значајни датум свечано обележи. Између осталог, предвиђено је и да се на светско тржиште избаци две хиљаде верних копија првог меде који ће своје будуће власнике коштати ни мање ни више него целих 3500 динара.

ПРОБЛЕМИ СА ФЕНОМ

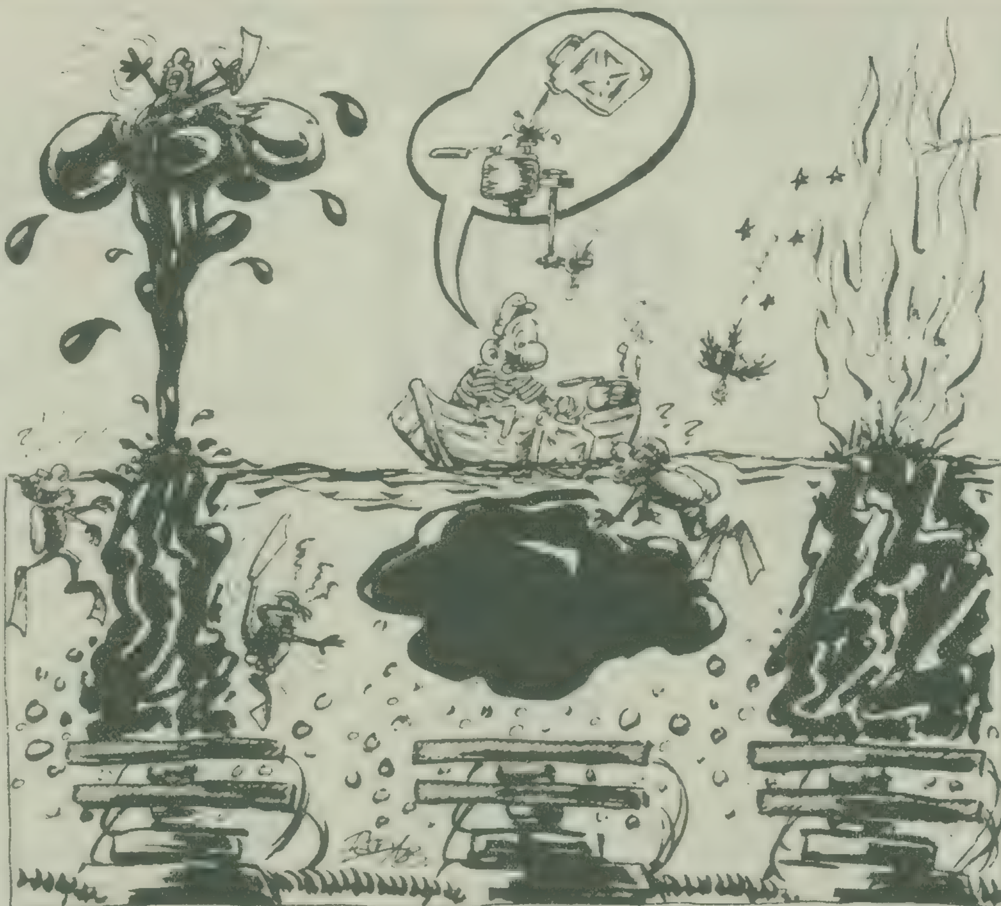
Топао и сув ветар који дува са Алпа у правцу долина изазива велике главобоље становницима аустријског Тирола. У време кад дувају фенски ветрови који знају да подигну температуру и за читавих 17 Целзијусових степени становници у овим крајевима постају јако раздражљиви и нервозни. Статистике показују да се у том периоду – траје отприлике пет дана – број несрећа повећава, чешће су провалне крађе, ученици не слушају наставу, а последњи пут када је Инзбрук погодио фен, самоубиство је извршило седам особа.

Власти су зато знатно попустљивије кад дувају фенски ветрови, не изричу уобичајене казне за кршење саобраћајних прописа, а знају чак и криминалцима да прогледају кроз прсте.

Иначе, ветрови фенског типа дувају и код нас, претежно са Словеначких Алпа док је у Северној Америци сличан ветар познат као чинук.

АКО СЕ НАФТА РАЗЛИЈЕ...

Канадски научници недавно су у Атлантском океану приказали оригиналан начин за чишћење воде од разливене нафте. Испод мрље од нафте, на одређеној дубини, поставља се јак извор ултразвука у облику диска од керамике. Под дејством вибрација, нафта се у почетку скупља изнад диска у дебелом слоју, а затим почиње да се меша са водом. Та емулзија потом почиње да избија навише, као водоскок. Високоволтно електрично пражњење, такође из диска, пали водоскок и нафта у потпуности сагори. Да би се добио водоскок од водено-нафтне емулзије,неопходна је велика густина акустичне енергије. Ако је та густина мања, ултразвук успева само да нафту изнад диска прикупи у компактну густу мрљу која затим може да се покупи једним од механичких уређаја за борбу против разливене нафте.

РЕТКА ЗВЕР

Амерички зоолози израчунали су да на свету није остало више од педесет мексичких вукова што је, нормално, изазвало забринутост за судбину ове животиње којој прети потпуно истребљење.

Пре пет година научници су успели да улове вучицу која је била скотна. размножавају у заробљеништву – нестала је. недавно је, из Центра за проучавање и очување дивљих животиња у Сент Луису, у америчкој држави Мисури, стигла вест да је та иста женка поново добила младе. Од четири младунчета – три су женке. У разним зоолошким вртовима и истраживачким институцијама има шест мужјака

Међутим, од свих вучића које је донела на свет у животу су остали само мужјаци. Нада да ће мексички вукови моћи да се ове врсте. Поново се појавила могућност да се продужи род мексичких вукова, макар и у заробљеништву.

ИНТОНАЦИЈЕ

У Швајцарским Алпима излетнике и планинаре позивају да не беру ретко планинско цвеће. Те опомене нису све исте и разликују се према томе коме су упућене. На таблама написаним на француском језику стоји: „Уживајте у цвећу, али га не убијајте!" На енглеском језику то звучи као учтива молба: „Молимо вас, не кидајте цвеће". Немачка забрана је категорична – „забрањено брати цвеће".

„ПЛЕЈБОЈ" СЕ ЛАКО ВАРИ

С медицинско-ветеринарске тачке гледишта нико нема ништа против тога да се крупна рогата стока храни, између осталог, старим књигама и часописима, претходно уситњеним, разуме се. Такав закључак објавило је Министарство пољопривреде Сједињених Америчких Држава после свестраних испитивања. Треба само водити рачуна, кажу стручњаци министарства, о томе да се разни листови и часописи штампају на различитим врстама папира, па да према томе и различито утичу на органе за варење животиња које се њима хране. Часопис „Плејбој", на пример, лако се гута и добро вари, док

листови „Вашингтон Пост" и „Кришчен Сајанс Монитор" животиње тешко пробављају.

САМО ДА ЗНАТЕ – ЛАЖУ...

Конкуренција каткад заиста не бира средства о чему сведочи оглас једне туристичке агенције који се појавио у нигеријском „Дејли тајмсу": „Скренута нам је пажња да наши непоштени конкуренти и њихови агенти шире нетачне и неосноване гласине како би нам растерали муштерије. Категорички тврдимо пред најширом публиком и нашим муштеријама нарочито, да ниједног од наших многобројних возача аутобуса никада није прогутао питон недалеко од града Оре."

БАТИНЕ КОЈЕ СЕ ПАМТЕ

РУКЕ

ВИКНУЛА ЈЕ ТАКО ДА МИ СЕ КОСА НА ГЛАВИ ДИГЛА, А ОНДА, ГОТОВО УМИЉАТИМ ГЛАСОМ, ДОДАЛА: – САД ЋУ ЈА ТЕБЕ НАУЧИТИ ПАМЕТИ! У РУЦИ ЈЕ ВЕЋ ИМАЛА ПРУТ.

Догодило се то давне 1924. године. Тада смо се доселили у велики град. Нисмо имали ни стана, отац је свакодневно одлазио у потрагу за послом да би мајка, моје две нешто старије сестре и ја имали шта да једемо. Уместо стана тадашње власти дале су нам за привремени смештај један вагон за стоку. Било је ту још вагона скинутих са пруге где су исто као и ми становале сиротињске породице. Овде није било санитарних уређаја, а воду која је била удаљена око триста метара вукли смо у кантама.

Тада сам управо пошао у први разред основне школе. Дешавало се да сам и ја понекад вукао воду и зато сам навикао да је штедим тако што сам се ретко прао, а о купању није било ни говора. Можда је то био разлог што ме је онако прљавог и слабо одевеног учитељица одредила да седим у последњој клупи. У предњим су седела лепо одевена и обувена деца док смо ја и неколицина у последњим били боси.

Зар је вода скупа?

Слабо сам учио. Много ствари нисам разумео а и нисам се нарочито трудио да нешто схватим. Учитељица је често за пример истицала боље ученике. У подсвести сам понекад зажелео да и ја будем похваљен и да ме помилују њене лепе и дебеле руке онако како је често миловала и похваљивала оне из првих клупа, али се то никад није догодило. Те лепе учитељичине руке учиниле су много непријатности од којих се најболнија догодила у првом разреду.

На једном часу учитељица је говорила о хигијени.

– Најважније је, децо, да сваког дана четкицом перете зубе, да се умивате и да будете чисти – нагласила је на крају свога излагања и додала – а сада ставите руке на клупу да видим како су чисте.

Ставио сам своје прљаве руке на клупу и чекао преглед. Учитељица је лагано ишла од места до места. Све су руке биле чисте. По обичају, неку децу је помиловала а кад је дошла до мене запрепашћено ме је погледала, за тренутак застала и као да узима ваздух дрекнула:

– Децо, овај ученик не пере руке! – обратила се свима а мене прекорила: – Зар немаш воде код куће, зар је вода скупа?

Ћутао сам погледајући час у учитељицу час у своје руке. – Да ниси више дошао у школу с прљавим рукама, упамти то добро! – биле су последње речи које су ми тог дана забрујале у ушима.

Заиста, неколико дана уредно сам прао руке а пошто четкицу нисам имао зубе сам испирао водом.

Дани су пролазили, па пошто више није била контрола чистоће руку у разреду наставио сам по старом. Руке су ми као и раније биле прљаве, готово црне. Трудио сам се да што мање трошим воду. Кад бих био одређен да у кофи донесем воду у вагон имао сам много проблема, јер је за мене нејаког било заиста тешко да са доста велике удаљености вучем воду која ми се стално просипала по ногама тако да сам до вагона често доносио по пола кофе. Зато бих понекад ишао по воду још једном, али сам прање и умивање потпуно занемарио.

Тајац па смех

Једног спарног дана учитељица, онако дебела, завалила се у столицу док смо јој ми појединачно доносили домаћи задатак на преглед. Како је седела и с осмехом дочекивала сваког ученика учинила ми се необично лепа и једва сам чекао да и на мене дође ред. Кад сам коначно стигао на ред, готово сам полетео спретно заобилазећи подметнуту ногу једног другара из разреда.

Тако сам се за трен нашао пред учитељицом. Отворио сам свеску и показао јој задатак. Настао је тајац. Она није гледала у свеску, запрепашћено је зурила у моје руке. Не знам колико је то трајало јер сам се загледао у своје руке док ме није пресекао резак глас учитељице:

– Па ти опет не переш руке – а онда је готово умиљатим тоном додала: – Сада ћу ја тебе научити да то радиш.

Придржавајући се за наслон столице лагано је устала нетремице ме посматрајући док је узимала прут који се налазио на столу. Од тог хладног и продорног погледа просто сам занемео. Чуо сам само оштру команду.

– Пружи руку!

Испружио сам руку и молећиво погледао у учитељицу. Усне су јој се некако скупиле, лице згрчило, у истом тренутку ми се учинило као да ми се длан распукао. Нисам стигао ни да отрпим бол кад поновно чух њен глас:

– Другу!

Прут се истом снагом спустио на други длан. Од бола сам савио руке очекујући даље батине али се то није догодило.

– На место! – дрекнула је.

Док сам ишао према свом месту чуо сам смех целог разреда. Заплакао сам. За мене је тај дан био изгубљен. Ништа нисам могао да запамтим. За време одмора сам сам остао у разреду. После завршетка часова неко ми је довикнуо:

– Тужићемо те мами, биће опет батина.

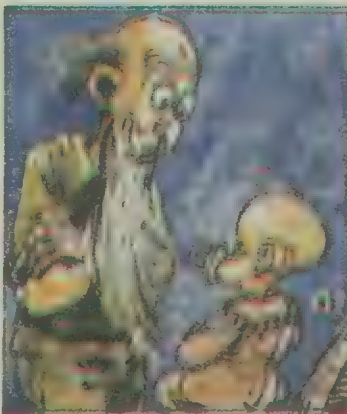
Претњи се нисам уплашио јер ме код куће нису тукли. Само ми је жао било што сам се толико радовао кад сам пошао у први разред. То је била прва права велика кућа са електричним осветљењем и водом, са великим прозорима у коју сам ушао. Тог дана сам волео само свој вагон за стоку увече осветљен петролејском лампом. Чинило ми се да је то најлепше место на свету.

Данас, када се после дуго, дуго година сетим тог вагона, осетим пријатну топлину а кад погледам у дланове кроз тело ми проструји некаква језа и страх. Тада сам тужан и сетан. Добро је што данас децу не туку у школи.

Владислав Колунџић
Хилендарска 3
Београд
(хонорар 2000,00)

из старе штампе

И ТО СУ БРАЋА

Године 1902. енглески лист „Корнхил магазин" објавио је једну заиста невероватну вест из суда. Наиме, суд је расправљао о некаквом наслеђу и један од позваних сведока на питање судије да ли има браће или сестара одговорио је:

– Не, сада немам ни брата ни сестру. Али, имао сам брата који је умро пре 150 година.

Судије су помислиле да је пред њима неодговорни шаљивџија и већ су се спремали да га због неозбиљности строго укоре, али он им је убрзо доказао да је говорио чисту истину. Наиме, сведоков отац оженио се кад је имао деветнаест година и ускоро му се родио син који је умро убрзо по рођењу. Недуго затим сведоков отац остао је удовац и у нови брак ступио је тек кад је имао седамдесет и пет година. И у том браку добио је сина и – тај син је сад стајао пред судом као сведок. Према приложеним документима сведок је у време суђења имао 94 године. А даље се све решило помоћу аритметике. Разлика између склапања првог и другог брака сведоковог оца износила је 56 (75 мање 19) година. Ако се тих 56 година саберу са 94 године колико је сведок имао, онда је јасно да је сведок говорио истину и да је заиста могао имати брата који је умро пре 150 година!

саставите СТАРЕ аутомобиле

ВЕШТИНА И СТРПЉЕЊЕ ВАМ МОГУ ДОНЕТИ ВРЕДНЕ НАГРАДЕ

„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" И КОМПАС ЈУГОСЛАВИЈА ЉУБЉАНА ПОЗИВАЈУ ВАС ДА СЕ УКЉУЧИТЕ У НОВУ НАГРАДНУ ИГРУ! ОЧЕКУЈУ ВАС 444 ВРЕДНЕ И ЛЕПЕ НАГРАДЕ!

Човек је од давнина маштао како да направи кола која ће се сама кретати. Неке покушаје начинио је већ грчки филозоф Херон (1. век пре н. е), енглески научник Роџер Бекон (13. век) а самоходним колима није одолео ни славни Леонардо да Винчи (15. век). То су само били покушаји, али први аутомобил који се истински кренуо датира из друге половине 18. века, у време када је већ постојала парна машина. Овог пионирског посла прихватио се Француз Кињо који је конструисао гломазна и тешка кола на три точка. Покретала их је пара из котла који је био смештен испред предњег точка, а постизала су брзину од 2 до 4 километра на час. Кињов изум је неславно завршио јер му је убрзо експлодирао котао и полиција је запленила возило.

Ово није био разлог да се одустане од даљих проналазака. Тако су разни научници покушавали да за погон кола користе гас за осветљење, компримирани ваздух па чак и електричну струју. Мана свих ових возила била је што су постизала малу брзину а била су и неподесна за руковање. И поред тога што су се споро кретала на њима су биле истакнуте црвене заставице како би им се пешаци на време склонили с пута. Тек када је 1883. године Немац Дајмлер конструисао мотор на бензин, његов земљак Бенц је тај мотор уградио у аутомобил. Тако је створен модеран аутомобил који се и дан-данас усавршава.

Први аутомобил који је кренуо улицама у нашој земљи дошао је 1901. у Загреб. Ово чудо технике је на улицама изазивало страх, па су га грађани због тога назвали „нечастива колица". Данас по свим путевима широм света јуре милиони аутомобила, брзина и непажња возача узимају многе људске животе, па понекад пожелимо да су се научници задржали на оним брзинама које нису прелазиле 20 километара на час. Вожња би била пријатнија а људи сигурнији.

У овом колу наградне игре „Политикин забавник" ће вам представити три стара аутомобила, али да бисте видели како изгледају морате их саставити од делова. У овом и још два наредна броја, објавићемо укупно **девет делова** које, када правилно саставите, добијате слике три стара аутомобила.

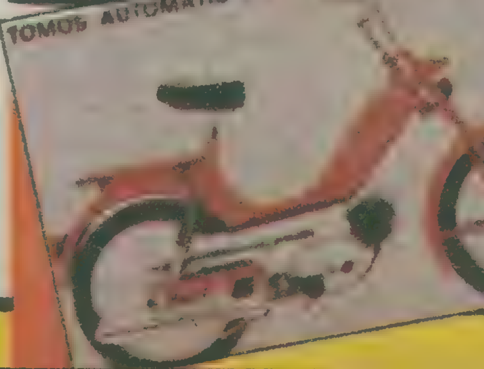
ВАШ ЗАДАТАК је да сачувате исечке из овог броја и сачекате оне које ћемо објавити у два наредна „Забавника" Када сакупите свих девет исечака, пажљиво их разгледајте и саставите у три целине. Тако састављене налепите на већој страни дописнице, и на мањој напишите своју тачну адресу: име, презиме, годину рођења, поштански број и место и пошаљите на адресу: „Политикин забавник", Македонска 29, 11001 Београд, поштански фах 124 и то најкасније до 30. септембра 1983. године

444 награде

ПРВА НАГРАДА – МОПЕД АУТОМАТИК
ДРУГА НАГРАДА – ПОРТАБЛ ТЕЛЕВИЗОР, марке „Јуност"
ТРЕЋА НАГРАДА – 10 СЕДМОДНЕВНИХ БОРАВАКА у познатим југословенским скијалиштима које за награђене обезбеђује КОМПАС ЈУГОСЛАВИЈА ЉУБЉАНА
ЧЕТВРТА НАГРАДА – V 3 БИЦИКЛА ДЕСЕТОБРЗИНЦА
ОСТАЛЕ НАГРАДЕ
10 фото-апарата марке „Берета"
150 модела разних аутомобилчића
120 награда у ЛП плочама забавне музике
20 мајица са називима листова „Политикиног забавника"
49 гарнитура фломастера и 80 комплета (по пет комада) пластичних омотница за свеске и књиге – поклон ИРО Туристичка штампа ООУР „Штампарија".

Право учешћа у игри имају сви читаоци „Политикиног забавника" без обзира на године.

МАШИНА ЗА КУПАЊЕ

КАКО СЕ ТО НЕКАДА РАДИЛО

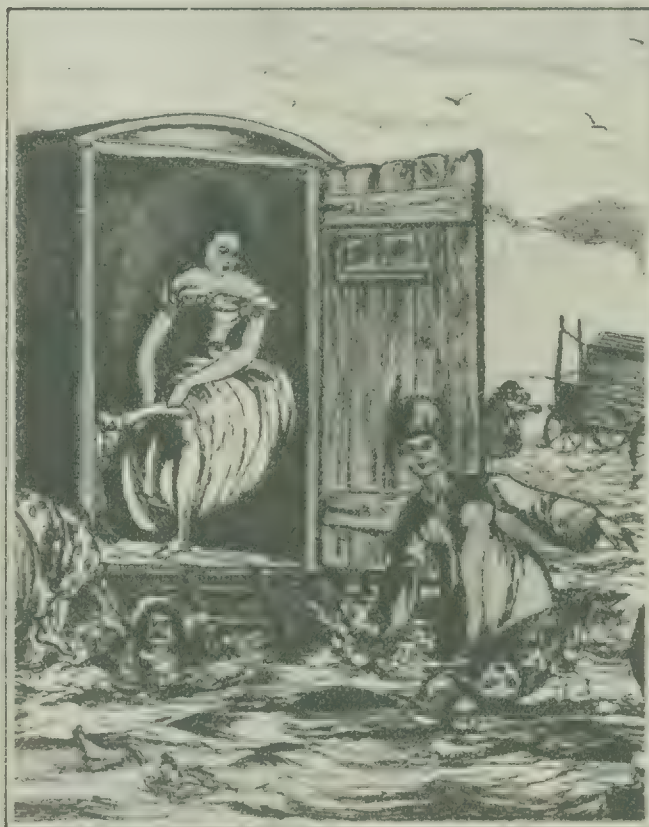

Моралност изнад свега! Јадне купачице брчкале су се испод огромних платнених перди и само најодважније дрзнуле би се да одлутају мало даље.

НИСУ ИХ ВИДЕЛИ ДРУГИ, НИЈЕ ИХ ВИДЕЛО НИ СУНЦЕ, АЛИ ВАЖНО ЈЕ ДА ЈЕ СВЕ БИЛО ПРИСТОЈНО.

Тачно се знало и колико „мушке машине за купање" морају да буду удаљене од женских: 18 метара, ни центиметар мање!

Овако се све до почетка 20. века улазило у море – не пешке него у дрвеним кабинама које су вукли коњи.

Купање у мору и није баш тако прастар обичај као што би у први мах могло да се помисли. Бар не оно масовно... Енглези, рецимо, признају да су о њему почели да размишљају тек пре нешто више од 250 година.

Ствар је у томе што ни тада јавност није била ни издалека сложна. Једни, они малобројни, истицали су лековита својства морске воде, па се на ову тему појавио и известан број научних радова који су неодлучне имали да убеде да је море здраво.

Противничку страну лековитост и није нарочито занимала, више се бавила моралом: урањање у воду, тврдило се, подстиче грешне мисли и све врсте моралне нискости.

Шекспир, битумен, етерични дух

Да ли зато што га је здравље ипак више бринуло од морала, или због нечег другог, тек народ је кренуо пут мора. Богат народ, разуме се. На обалама Енглеске почеле су да ничу морске бање: Брајтон, Блекпул, Вејмут, Скарборо, Маргејт.

По свему судећи, битка тиме још није била добијена, јер је још 1795. године извесни Џон Андерсон, бањски лекар из Маргејта, осетио потребу да написмено оповргне непријатеље и одбрани своја лекарска схватања. Чак ни на крају века то још није било једноставно јер је Андерсон у трактату са подужим насловом „Припремни увод у чин купања у мору којим се приказује његова природа, моћ и значај", морао да се позива на Хорација, Њутна, Поупа и Шекспира, да објашњава људима, ма шта то значило, да је море течност simplex simplicitur, да садржи сумпорни битумен, „етерични дух" (у мехурићима пене) и да од брчкања у њему човека спопада „океанско осећање", односно осећање савршене хармоније – све то да би се рекло: људи, купање је здраво!

Испоставило се да купачима и трговцима ствар и није требало толико пута понављати. Нарочито овим потоњим који су врло брзо установили да је бањски туризам изузетно уносан посао.

Пошто су једном утврдили да се на морским купачима може зарадити лепа пара, трговци су почели да се утркују ко ће их боље опслужити. Извесни Џон Мичел је 27. марта 1769. године показао конкурентима врхунац префињене довитљивости када је у Маргејту свечано отворио купатило са топлом морском водом опремљено „најновијим моделом термометра".

Како нико није хтео да заостане, гости су уживали: кафетерије са концертним клавирима над самим купатилима, затворена купатила када је море превише узбуркано, дневна штампа из Лондона.

Каква бетонска коцка, па макар у њој и била морска вода, зна се шта је купање, говорили су против-

Е.Т. ДОБИО БРАТА

Ко је овде ко? Једно је Спилбергов Ванземаљац познатији као Е. Т. (горња слика). Шта је онда оно испод? Његов млађи брат? Па не баш, у сродству заиста нису, али се ипак чини да Спилберг инспирацију за Ванземаљца и није морао да тражи ван Земље: на доњој слици је беба лемура оглничара рођена у Центру за примате универзитета Дјук у Северној Каролини. Кад порасте, беба понашањем ни по чему неће подсећати на свог славног филмског двојника: јешће лишће, живеће претежно ноћу, али зато неће одолети чудној навици своје врсте – да се ујутру до миле воље насунча.

ници Џоа Бојса који је 26. маја 1769. почео да зида џиновски базен. Да то што је смислио није ништа неморално, Бојс је противницима доказао и тако што је истицао да ће и његов базен, као што је ред, поштовати правило да се даме и господа купају одвојено и да ће имати приватне кабине за пресвлачење. Тешко да је видовити Џо од свега зарадио неку пару јер су радови на копању базена и изградњи одбрамбених бедема према мору трајали четири године и били одговарајуће прескупи.

У једанаестој – марш напоље!

Ако су у ситнијим стварима импровизације и биле допуштене, у нечему никако: купаћим машинама... Без њих се нико жив није купао. Дотичне машине имале су чак и одговарајућу коњску снагу, али ону праву – на четири ноге. У Маргејту је 1780. било двадесет таквих машина. 1800. број се удвостручио.

Енглези, односно њихове морске бање никако да се сложе ко је смислио ову чудну справу. Већина ипак сматра да је заслужни „отац" човек по имену Бенџамин Бил из Маргејта чија је купаћа машина угледала светло дана 1750. године. Противници су викали да се нешто слично само више налик шатору већ сто година користи у Француској, супарничка бања Вејмут тврдила је да Билова машина и није „оно право", да је то тек 1763. конструисао извесни Ралф Ален – разуме се, из Вејмута.

Шта је, коначно, била та „машина" и чему је служила? Била је то дрвена кабина на четири точка коју су коњи, са све купачима, одвлачили у море. На овај начин постизале су се две значајне ствари: даме и господа нису, одлазећи да се купају, излагали „оскудно одевена" тела погледима радозналаца, а сем тога, у њима су се и пресвлачили. Даме у женским купаћим машинама, господа у мушким.

Кабине су обично биле дугачке три метра, широке метар и по и на једном крају имале су платнену перду која је, када би се спустила, покривала површину од 2.5 са 4 метра. Испод овог „кишобрана" комотно је могло да се брчка шесторо људи: нису их видели други, није их видело ни сунце, важно да је пристојно.

Чуварима морала, изгледа, чак ни купаће машине нису биле довољна гаранција пристојности. Зато је општина Маргејт 1862. године изгласала прописе: једно је мушки, друго женски део мора, а сви има да буду пристојно одевени – жене да се купају у хаљинама, мушкарци у гаћама до колена, а чим изађу из воде да се огрну дугачким огртачима! Дечаци до десете могу с женама, у једанаестој – правац мушке купаће машине!

Прописано је било још и да чамци купачима никада не смеју да се приближавају на раздаљину мању од 200 метара и да „мушке машине" има да буду удаљене од „женских машина" бар 18 метара – и то на прикладној дубини.

Страшно: виде им се ноге!

Највише узбуђења изазивала је из разумљивих разлога одећа за купање. У поруб женских хаљина су се, тако, ушивале оловне куглице како им хаљине при уласку у воду не би неприлично изазовно плутале по површини. Чак и када су купаће машине почетком двадесетог века изашле из употребе, пристојност је налагала да се мушкарци и жене оногa тренутка када изађу из воде огрну дугачким и широким огртачима.

Биће да се гости нису увек најпристојније владали, јер су јула 1806. општинари Маргејта одлучили да реше ствар подизањем табле која ће људе подсећати како да се обуку. Другог јуна 1857. одржан је у истом граду још један скуп гневних грађана: какво је то купање недељом, божијим даном?! То има да се забрани!

Не баш ни тако давно, септембра 1911. године, гневни грађанин Норман Фрејзер написао је писмо листу „Кентиш газет", да би се с гнушањем осврнуо на незамисливу неморалност извесних мушкараца који су се по изласку из воде у гаћама шетали плажом уместо да се одмах обуку.

У таквој клими, разуме се, узенгије коња који су вукли женске машине никако није могао да држи мушкарац. Радили су то тзв. водичи, обично средовечне или још старије жене које су водиле рачуна да се ред и морал поштују: толико и толико метара од мушких машина, толико и толико од чамаца. Изгледа да су све биле врло ревносне јер су их на илустрацијама из тог доба веома често представљали као вештице.

Можда споро, али ствари се ипак мењају. Угледни „Дејли хералд" је августа 1931. објавио репортажу „...У Маргејту, на месту где су некада у низу стајале купаће машине, сада се налази диван базен на који девојке долазе у костимима, на десетине њих... Ниједној није непријатно, ниједна није нервозна или скрушена... Носе те костиме као да мисле да је то на свом месту. Поносе се својим ногама..."

Појавиле су се ноге, а затим и све остало. Данас у свету нудистичке плаже ничу као печурке.

Не тако давне 1931. године један угледни енглески лист објавио је репортажу чији се аутор згражао над дрскошћу девојака које – показују ноге.

ДЕЧИЈИ GRAND PRIX

Због маске од плексигласа, човек на први поглед и не мора да схвати о чему је реч: о минијатурним мотоциклима са приколицама.

Кад тркачи немају више од петнаест година, понекад је потребна и помоћ одраслог.

Уз урлање мотора и навијање публике мотоцикли са приколицама улећу у кривине. Да би одржали равнотежу, сувозачи се нагињу у страну, тела су им само два-три центиметра изнад земље. У боксовима механичари се нервозно премештају с ноге на ногу, спремни за акцију ако то буде потребно.

Све је баш као на правим тркама, само што такмичари по пропозицијама не смеју да имају мање од четири нити више од 15 година и што се надмећу на мотоциклима чија је снага мотора ослабљена. Све остало на дечјим мото-тркама у западнонемачким градовима Хамбургу и Келингхусену је као право: правила су строго утврђена и поштују се, судије, победници, пехари. Једна од дисциплина је и скакање кроз обруч затворен папиром – преко храброг добровољца.

Деца се забављају, а одрасли знају да она при том још и науче понешто о сигурности у саобраћају.

Брик Брадфорд

by Paul Norris

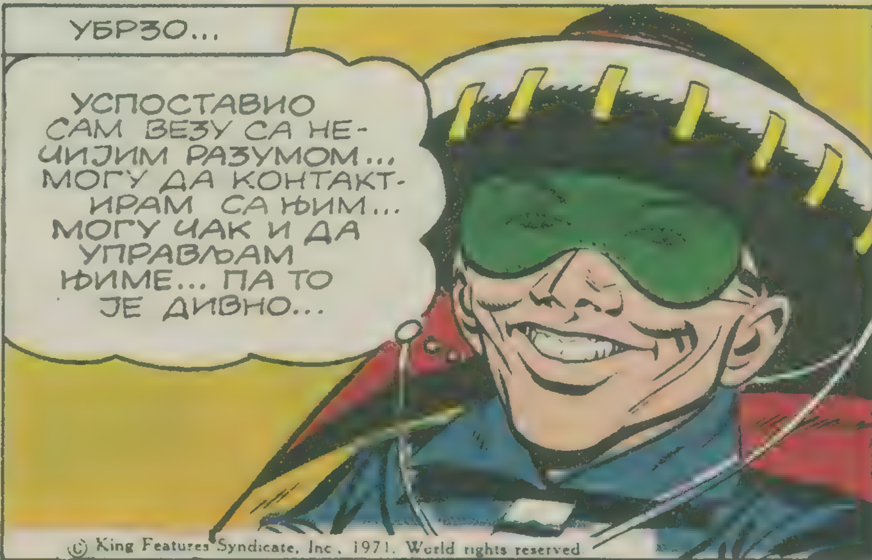

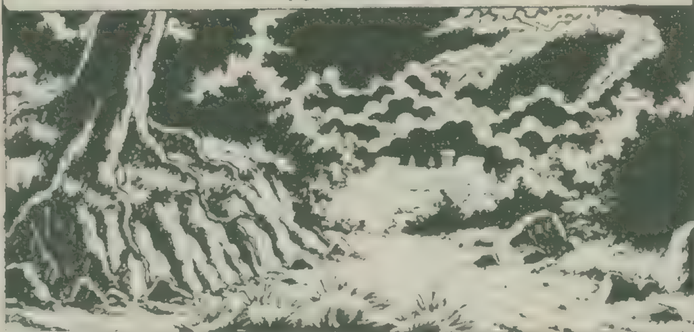

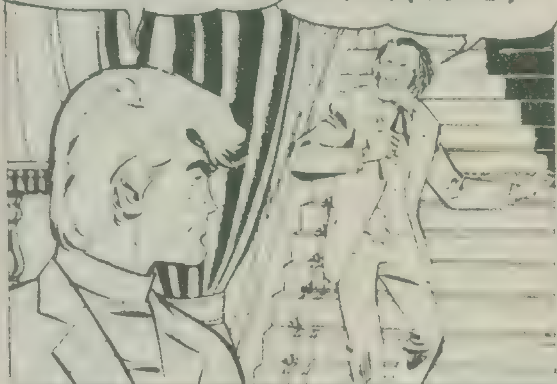

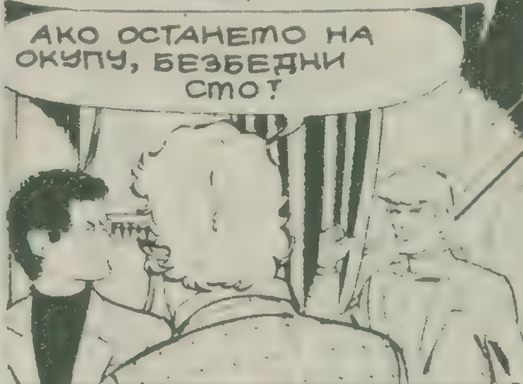

Рик Ошет: НОЋ ВАМПИРА III ДЕО

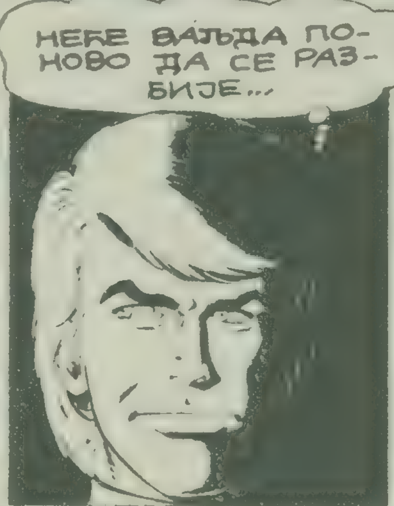

САД ЋЕ ПРОЋИ ПО-РЕД ОГЛЕДАЛА...

НЕЋЕ ВАЉДА ПО-НОВО ДА СЕ РАЗ-БИЈЕ...

НЕМОГУЋЕ! НЕМА ЊЕГОВОГ ЛИКА У ОГЛЕДАЛУ...

НЕ СМЕМ ГА ИСПУШ-ТАТИ ИЗ ВИДА...

ДО ЂАВОЛА... КУД ЈЕ НЕСТАО?

НЕМА ГА... ОПЕТ НЕКИ ТАЈНИ ПРОЛАЗ...

МОРАМ ОБАВЕСТИТИ ОСТАЛЕ...

ШТА СЕ ДЕСИЛО?
АЛИСТЕР ЈЕ НЕСТАО? А ГДЕ ЈЕ БРУС?

ОТИШАО ДА ПРОШЕТА?
ОВДЕ НЕ РИЗИКУЈЕМО НИШТА, ПОШТО СУ СВИ ТУ?

ТО **ВИ** МИСЛИТЕ? ОДОХ ДА ПРОВЕРИМ ШТА ЈЕ СА АЛИСТЕРОМ...

И ТАДА...
ТРАААС!

ОДЈЕДНОМ ЈЕ НАСТАО МРАК...
БРЖЕ ПО ЛАМПЕ?
ЕВО ОДМАХ?

НЕКО ЈЕ РАЗБИО ЛАМПЕ...

ОХ? НЕМА РУТ?

ФОТЕЉА У КОЈОЈ ЈЕ СЕДЕЛА РУТ ВИЛА ЈЕ ПРАЗНА...

РУТ! **ОН ... ОН** ЈУ ЈЕ ОДНЕО!
ПОТРАЖИМО ЈЕ!
И ЈА ЋУ С ВАМА!

ЈА ОСТАЈЕМ ПОРЕД ДОРОТИ! У СЛУЧАЈУ НАПАДА...

... ИМАМ ЧИМ ДА СЕ БРАНИМ!

НАПОЉУ ЈЕ БЕСНЕЛА ОЛУЈА...
БРУСТЈЕСИ ЛИ ВИДЕО РУТ ГРЕНДЕЛ?

НЕ! ПУСТИЋУ ПСЕ!

ПСИ СУ НЕШТО ОТКРИЛИ!
КАО ДА ЈЕ...

РУТ! РУТ!
ШТА СЕ ДОГОДИЛО?!

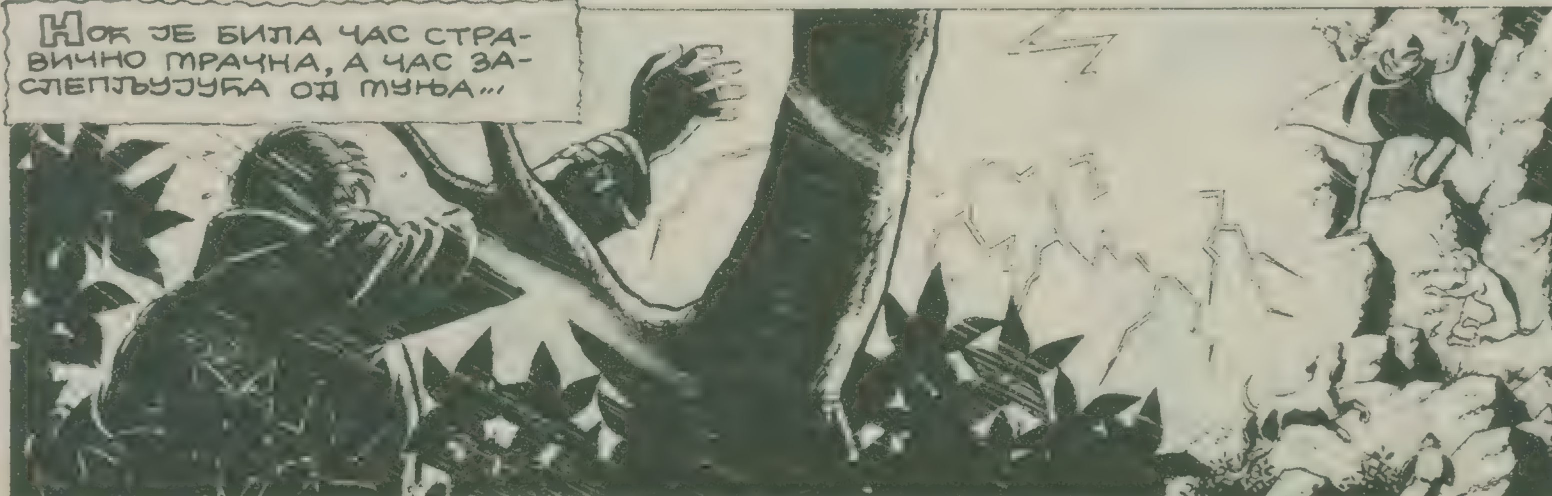

ИМАЛА САМ ВИЗИЈУ СТРАШНОГ ЗЛОЧИНА... ПА САМ ПОБЕГЛА...

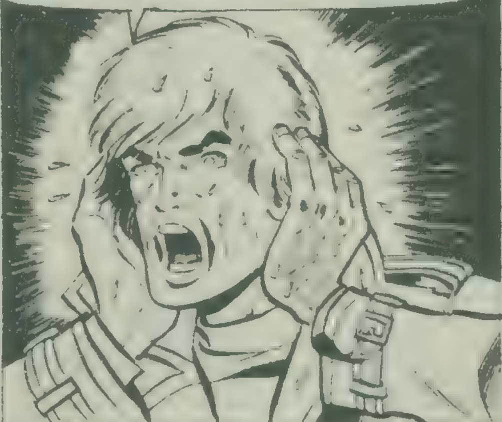
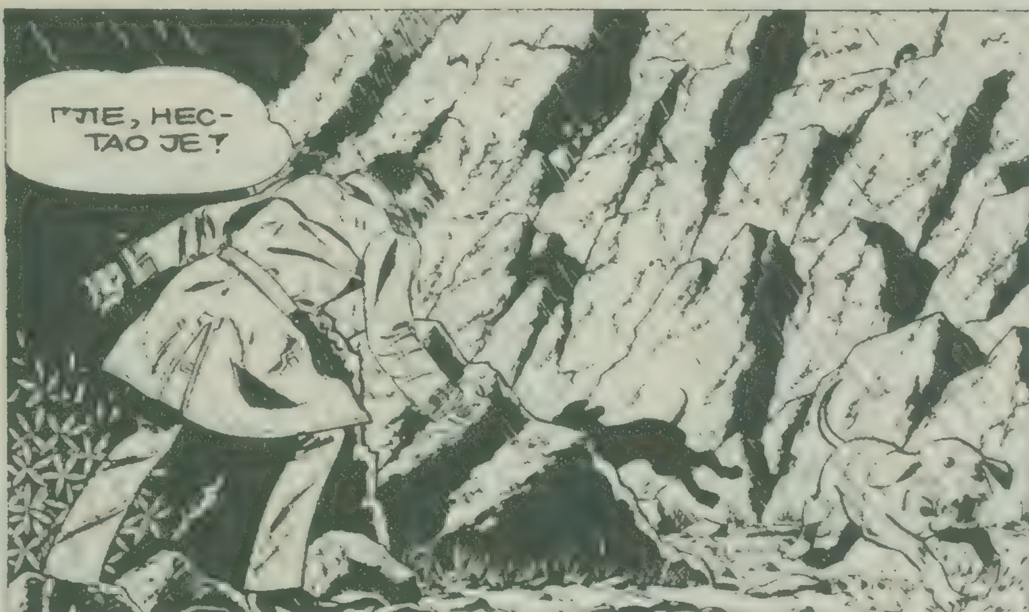
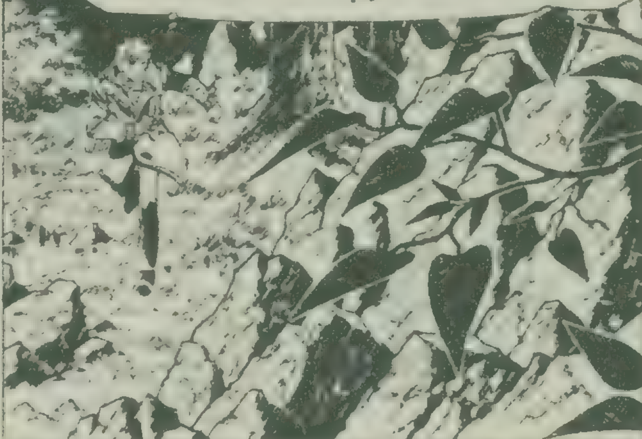

И ОНДА...
НЕКО МЕ ЈЕ НАПАО... НЕШТО ЈЕ НОСИО...

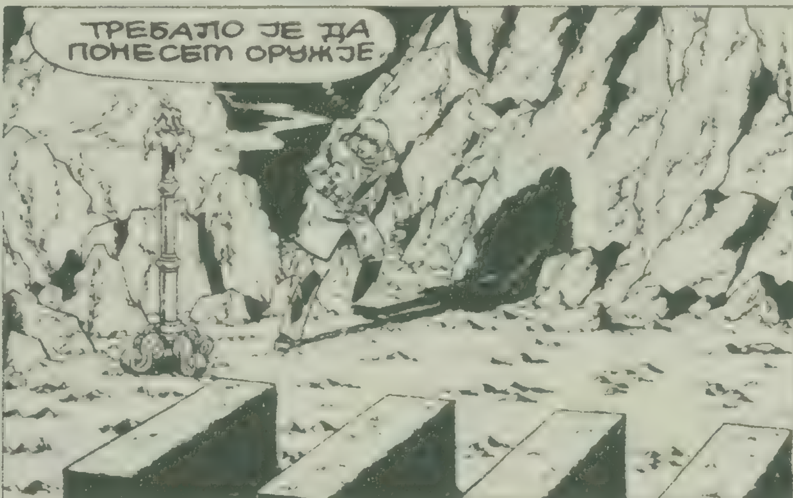

НАЂИТЕ ТО ЧУДОВИШТЕ, А ЈА ЋУ ОДНЕТИ РУТ!
БЕЗ БРИГЕ, НЕЋЕ НАМ УМАЋИ!

БРЗО! РАСТРЧИТЕ СЕ!
ПРЕТРАЖИТЕ СВАКИ КУТАК!
У РЕДУ!

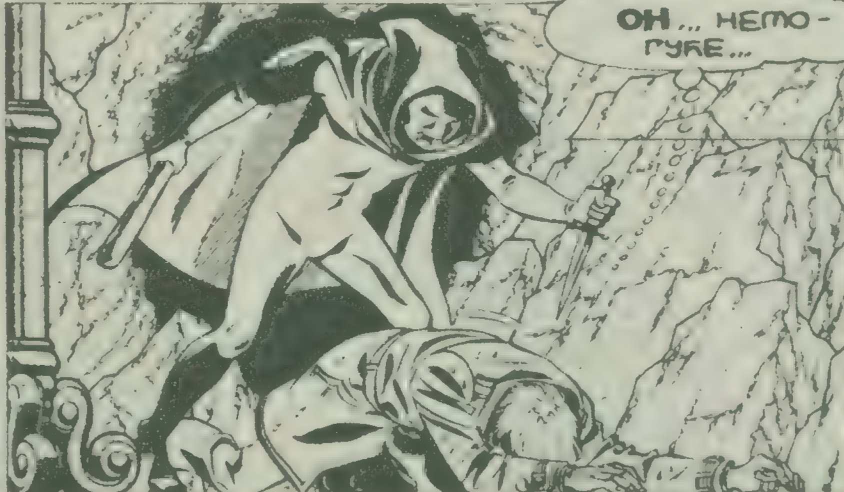

ЈА ЋУ У ОНУ ПЕЋИНУ...

НОЋ ЈЕ БИЛА ЧАС СТРАВИЧНО МРАЧНА, А ЧАС ЗАСЛЕПЉУЈУЋА ОД МУЊА...

ОВАМО! ЧЕПМЕН, БРУС! НАШАО САМ ГА!

ГЛЕ, НЕС-ТАО ЈЕ!

ЧОВЕК ДА ПОЛУДИ ОД ТИХ ТАЈНИХ ХОДНИКА...

УЛАЗ У ПЕЋИНУ... ШТЕТА, ПСИ СУ СЕ РАСТРКАЛИ... .

ТРЕБАЛО ЈЕ ДА ПОНЕСЕМ ОРУЖЈЕ.

ШТА ЛИ ЈЕ СА ОСТАЛИМА...

ЈАО!

ОН... НЕМО-ГУЋЕ...

ВАМПИР! НА-
ПАО ЈЕ РИКА!

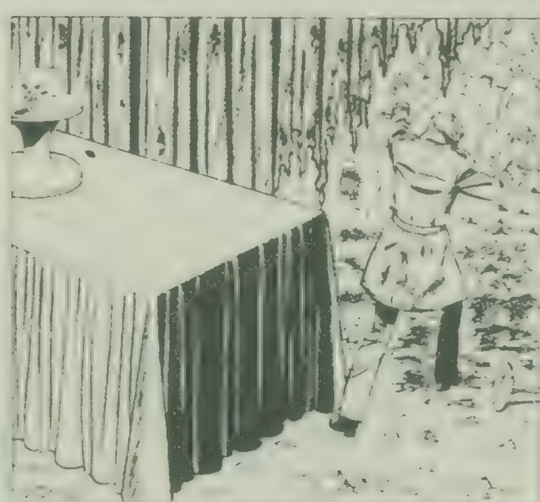

ОВАМО,
БРУС!
ВИДИМ ГА!

КА-
КО
ЈЕ,
РИК
?
ДОБРО!
БРЗО
ОВАМО!

ТАМО ЈЕ ПОБЕГАО!
ЧУВАЈТЕ СЕ, ИМА
НОЖ!
КУД ЈЕ НЕ-
СТАО?

НЕ ИДИ-
ТЕ САМИ!

ААААААХ!
КОЈИ ЈЕ НА-
СТРАДАО?

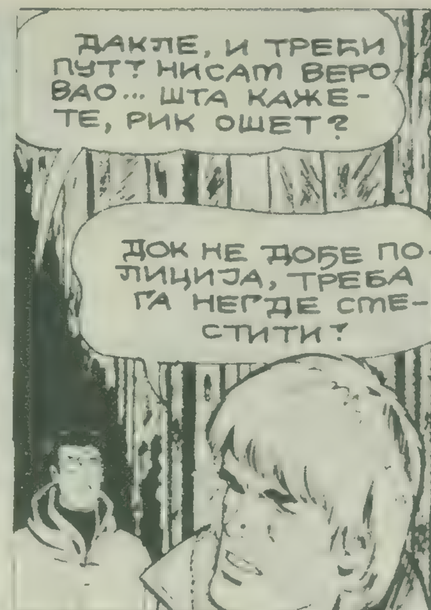

ВИ... ВИ
СТЕ ГА...
ОН... БАЦИО СЕ НА МЕНЕ И
НАБО НА МОЈ НОЖ!

ГОСПОДАРУ,
ГДЕ СТЕ?
ОВДЕ ЈЕ БРУС!

ШТА... ЈЕ ЛИ МРТАВ?
ПРВО ДА ВИДИМО КО ЈЕ?

АЛИСТЕР! УЖАС!

ДАКЛЕ, И ТРЕЋИ ПУТ! НИСАМ ВЕРОВАО... ШТА КАЖЕТЕ, РИК ОШЕТ?
ДОК НЕ ДОЂЕ ПОЛИЦИЈА, ТРЕБА ГА НЕГДЕ СМЕСТИТИ!

НАЈБОЉЕ ДОЛЕ У ГРОБНИЦУ...
КАКО ЈЕ РУТ?

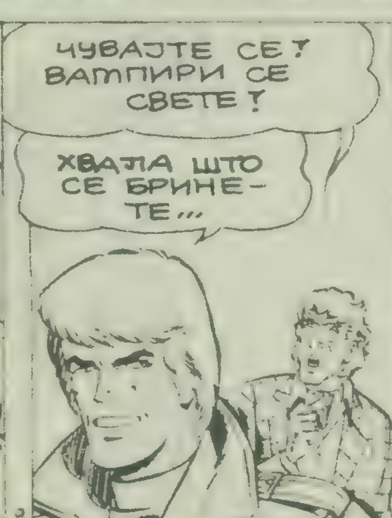

ДОЖИВЕЛА ЈЕ УЖАСАН ШОК, АЛИ ЈЕ ФИЗИЧКИ ДОБРО!
ХОЋЕТЕ РЕЋИ...

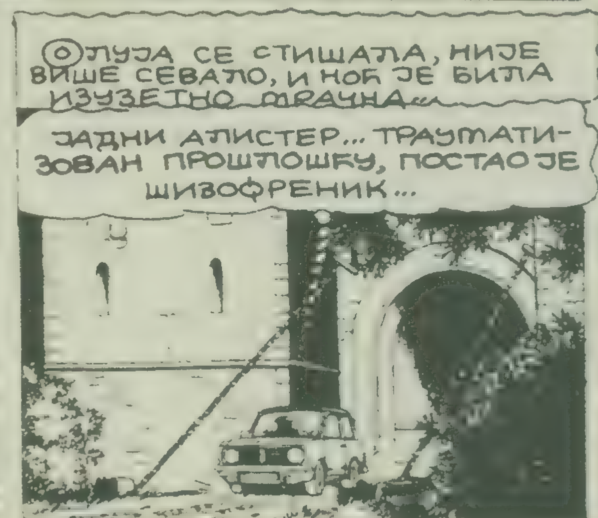

ДА, НЕРВИ СУ ЈЕ ПОТПУНО ИЗДАЛИ...
СТРАШНО!

КАД ГА СМЕСТИМО, ОБАВЕСТИЋУ О СВЕМУ ИНСПЕКТОРА ВИЛИЈАМСА ИЗ СКОТЛАНД ЈАРДА!
У РЕДУ!

ДИВОТА! ВАМПИР КАО ЊЕГОВИ ПРЕЦИ ФЕРГУС И ДЕРЕК!
ДА...

МАЛО КАСНИЈЕ...
ТЕЛЕФОНСКА ВЕЗА ЈЕ ПРЕСЕЧЕНА! СИГУРНО ЈЕ ТО УРАДИО АЛИСТЕР ПРЕ...
ИДЕМ У СЕЛО ДА ТЕЛЕФОНИРАМ!

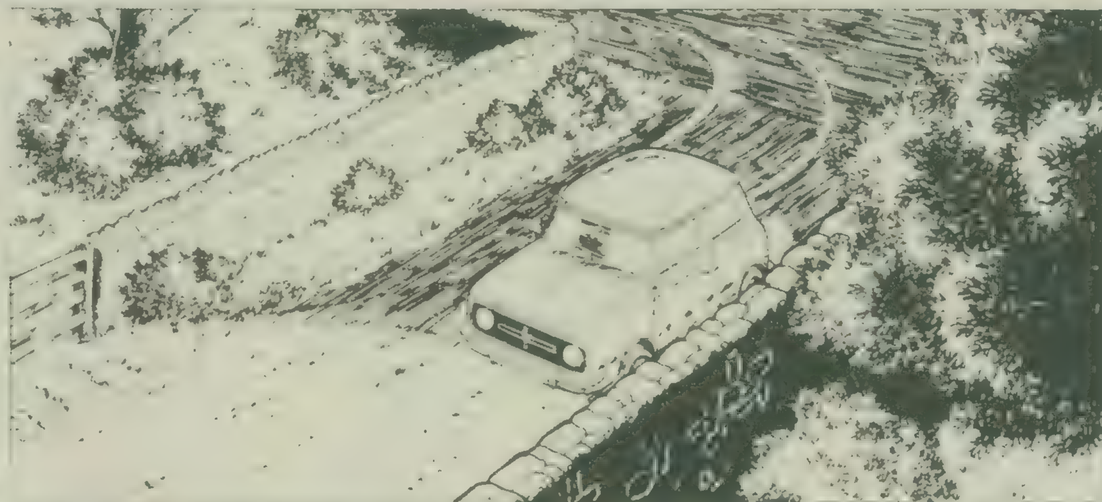

ЧУВАЈТЕ СЕ! ВАМПИРИ СЕ СВЕТЕ!
ХВАЛА ШТО СЕ БРИНЕТЕ...

ОЛУЈА СЕ СТИШАЛА, НИЈЕ ВИШЕ СЕВАЛО, И НОЋ ЈЕ БИЛА ИЗУЗЕТНО МРАЧНА...
ЈАДНИ АЛИСТЕР... ТРАУМАТИЗОВАН ПРОШЛОШЋУ, ПОСТАО ЈЕ ШИЗОФРЕНИК...

ДОШЛО ЈЕ ДО РАЗДВАЈАЊА ЛИЧНОСТИ, ШТО ЧЕСТО БИВА КОД ГЛУМАЦА... ХТЕО ЈЕ ДА СЕ ПОИГРА ...

МОЖДА ТУ ЈЕ УТ НАСТРАДАО ОД СОПСТВЕНЕ ИГРЕ...

КО ЋЕ МОЋИ ДА ОБЈАСНИ ШТА СЕ ЗБИЛО...

?

КОЛА... ЈУРЕ ПРАВО НА МЕНЕ!

БАНГ!

ДОБРО САМ ПРОШАО... ОН НИЈЕ...

САМО ДА ПРОВЕРИМ НЕШТО ПРЕ НЕГО ШТО СЕ ВРАТИМ У ЗАМАК...

МНОГО КАСНИЈЕ...
РИК ОШЕТ! ЈЕСТЕ ЛИ ОБАВЕСТИЛИ ПОЛИЦИЈУ?
НИСАМ! ХАЈДЕМО ПРВО У ГРОБНИЦУ!

НИКО НИЈЕ ОДАВДЕ ИЗЛАЗИО!
ДА! ОСВЕТА!
ТРЕБА ПОГЛЕДАТИ У ГРОБНИЦУ ДА ЛИ ЈЕ ТАМО...

НИЈЕ НИ МРДНУО!
ГЛЕДАЈТЕ, ИЗГЛЕДА КАО ДА ЈЕ ЖИВ!

ДОБРО ЗАТВОРИ ГРОБНИЦУ, БРУС, А ЈА ОДОХ У ПОЛИЦИЈУ!

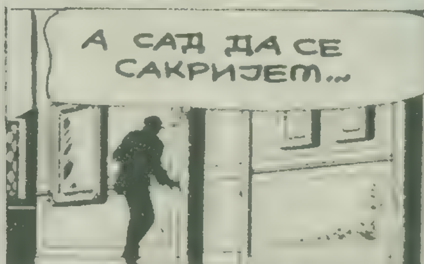

МАЛО КАСНИЈЕ...
АУТОМОБИЛИ... СВИ СУ НЕИСПРАВНИ!
ДА, НИШТА НИЈЕ ОСТАВЉЕНО СЛУЧАЈУ...

ИДЕМО САД ДА СЕ ОДМОРИМО!
СВИ ДОБРО ЗАТВОРИТЕ ВРАТА!

АКО МУ ЈЕ ДО ОСВЕТЕ, НИШТА ГА НЕЋЕ ЗАДРЖАТИ!

НЕШТО КАСНИЈЕ, НА ГАЛЕРИЈИ...
СВЕЖИ ТРАГОВИ ЛЕПКА...

ЕТО КАКО ЈЕ ТО ИЗВЕО...

А САД ДА СЕ САКРИЈЕМ...

ИСТЕ НОЋИ...

РЕКЛО БИ СЕ ДА ЈЕ ЈОШ ЖИВ...
И ЈА МИСЛИМ!

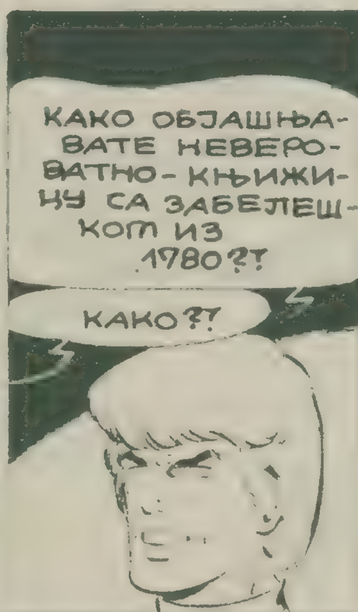
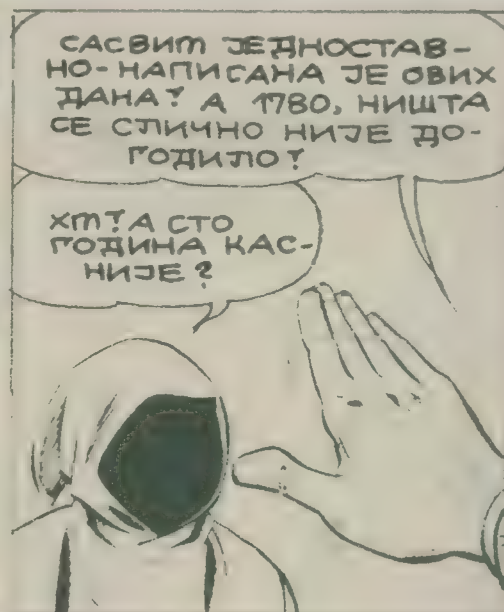

ТАМО ЋЕМО ГА САХРАНИТИ...
И ВАМПИР ЋЕ ПОНОВО НЕСТАТИ!

КАД ПОЛИЦИЈА СТИГНЕ, НИГДЕ ТЕЛА, НИГДЕ ДОКАЗА! ПРАВО ПРОКЛЕТСТВО! ХА! ХА! ХА!
ДА... И ОСТАЛЕ ТРАГОВЕ САМ УКЛОНИО!

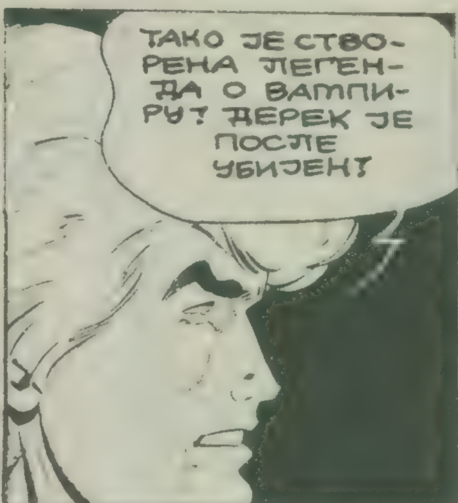
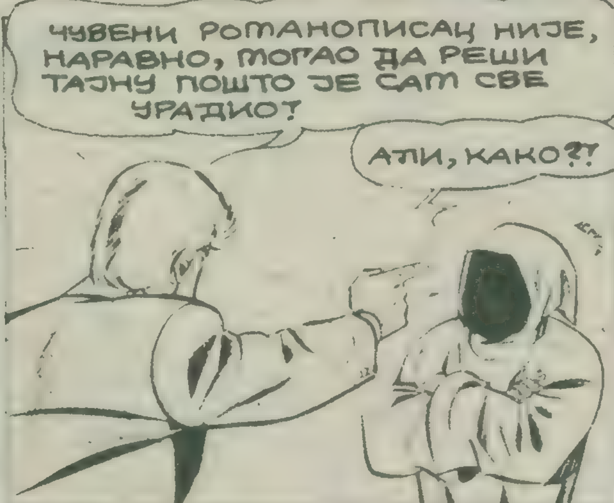
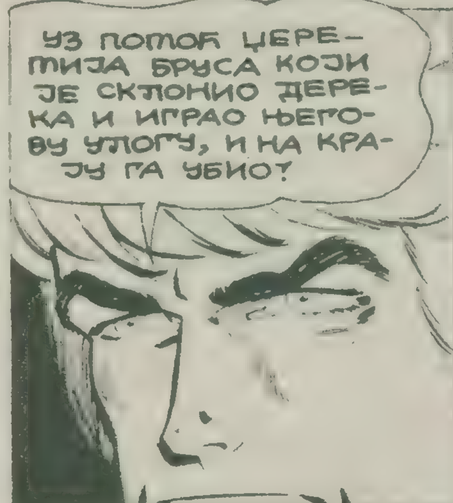
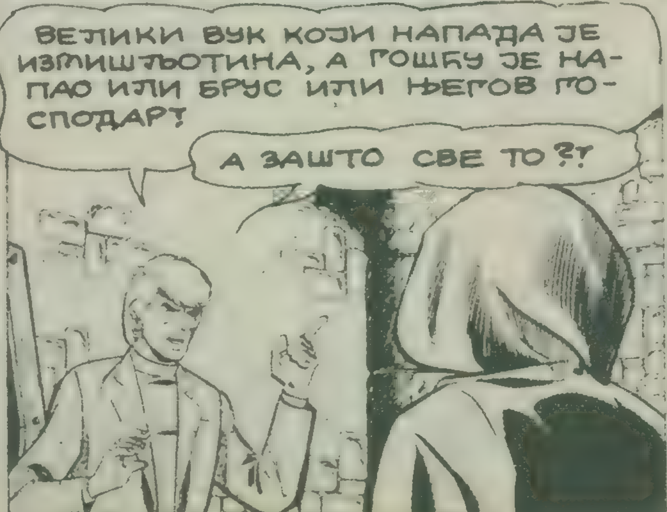

СЈАЈНО! ХАЈДЕМО!

ДА ВАМ ПОМОГНЕМ?!

НЕ ЖЕЛИТЕ АУТОПСИЈУ КОЈА БИ ОТКРИЛА ТРОВАЊЕ АНТИМОНОМ! УПРАВО КОД ТОГ ТРОВАЊА ЛИЦЕ ОСТАЈЕ НЕИЗМЕЊЕНО!

ЗНАЧИ, СВЕ СТЕ ПРЕДВИДЕЛИ?!
ВИШЕ И ОД ВАЛТЕРА ПЕРГАМА! РАЗРЕШИО САМ ТАЈНЕ ИЗ 1780, 1880. И 1980!

КАКО ОБЈАШЊАВАТЕ НЕВЕРОВАТНО-КЊИЖИЦУ СА ЗАБЕЛЕШКОМ ИЗ 1780?!
КАКО?!

САСВИМ ЈЕДНОСТАВНО-НАПИСАНА ЈЕ ОВИХ ДАНА! А 1780, НИШТА СЕ СЛИЧНО НИЈЕ ДОГОДИЛО!
ХМ! А СТО ГОДИНА КАСНИЈЕ?

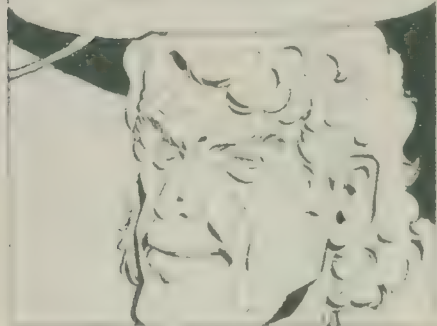
ГАДНА МАХИНАЦИЈА ПРОТИВ ЈАДНОГ АЛИСТЕРОВОГ ПРЕТКА ДЕРЕКА ДЕВИЛА!
АЛИ, ПОСТОЈЕ СВЕДОЦИ... А ЏЕРЕМИ БРУС ЈЕ ПРАТИО ДЕРЕКА ДЕВИЛА И ЈОШ...

НЕКО ЈЕ БИО ОБУЧЕН КАО ДЕРЕК, А ОВАЈ ЈЕ НЕГДЕ ЗАТВОРЕН!

ТАКО ЈЕ СТВОРЕНА ЛЕГЕНДА О ВАМПИРУ! ДЕРЕК ЈЕ ПОСЛЕ УБИЈЕН!

ЧУВЕНИ РОМАНОПИСАЦ НИЈЕ, НАРАВНО, МОГАО ДА РЕШИ ТАЈНУ ПОШТО ЈЕ САМ СВЕ УРАДИО!
АЛИ, КАКО?!

УЗ ПОМОЋ ЏЕРЕМИЈА БРУСА КОЈИ ЈЕ СКЛОНИО ДЕРЕКА И ИГРАО ЊЕГОВУ УЛОГУ, И НА КРАЈУ ГА УБИО!

ВЕЛИКИ ВУК КОЈИ НАПАДА ЈЕ ИЗМИШЉОТИНА, А ГОШЋУ ЈЕ НАПАО ИЛИ БРУС ИЛИ ЊЕГОВ ГОСПОДАР!
А ЗАШТО СВЕ ТО?!

ЗАТО ШТО ЈЕ ЛОРД ЧЕПМЕН БИО ПРОПАО, А ДЕРЕК ДЕВИЛ ИМАО ОГРОМНО БОГАТСТВО У СРЕДЊОЈ ЕВРОПИ!

ТАКО НЕШТО МОГАО ЈЕ ДА СМИСЛИ САМО МАШТОВИТИ ПИСАЦ! И НИКО НИКАД НИЈЕ ПОСУМЊАО У СВЕ, ИЗУЗЕВ ЊЕГОВОГ УНУКА - ВАС, ЛОРДЕ!

САД, 1980, НАШЛИ СТЕ СЕ У ИСТОМ НОВЧАНОМ ШКРИПЦУ, ТЕ СТЕ, УЗ БРУСОВУ ПОМОЋ, ХТЕЛИ ДА СЕ ДОЧЕПАТЕ БОГАТСТВА ЈАДНОГ АЛИСТЕРА!
КАКАВ ДЕТЕКТИВ!

СВЕ ЈЕ УЧИЊЕНО ДА СЕ СТВОРИ АТМОСФЕРА КОЈА БИ ОКРИВИЛА АЛИСТЕРА ЗА "ВАМПИРСКУ ДЕЛАТНОСТ"...

...А ВИ ИЛИ БРУС НАПАЛИ СТЕ ДОРОТИ! ШТО СЕ ТИЧЕ ОГЛЕДАЛА, БИО ЈЕ ЗАЛЕПЉЕН КАРТОН ПРЕКО ЊЕГА!
БРАВО! А САД ЈА ДА НАСТАВИМ! РАЊЕНОГ АЛИСТЕРА ОДНЕЛИ СТЕ У ПЕЋИНУ...

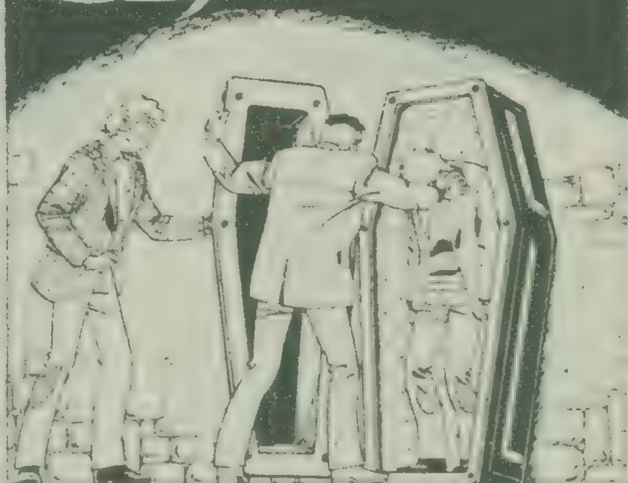

... ОНДА ЈЕ БРУС ИЗИГРАВАО ВАМПИРА КОЈИ ВАС ЈЕ НАПАО! КАД СТЕ СЕ ОСВЕСТИЛИ, ТУ ЈЕ БИО АЛИСТЕР!

ОНДА СЕЧЕТЕ ТЕЛЕФОНСКЕ ЖИЦЕ ДА БИХ ОТИШАО У СЕЛО ПО ПОЛИЦИЈУ, СТАВЉАТЕ ОГЛЕДАЛО КОЈЕ МЕ ЗАСЛЕПЉУЈЕ И СТВАРА ИЛУЗИЈУ ДРУГИХ КОЛА...

АЛИ, ЈА САМ СЕ ИЗВУКАО И ОТКРИО ОГЛЕДАЛО! ВИ ОДЛАЖЕТЕ ДОЛАЗАК ПОЛИЦИЈЕ ДА БИСТЕ УКЛОНИЛИ ТЕЛО ...
А ВИ СТЕ ПОГРЕШИЛИ ЈАКО ШТО СТЕ СИШЛИ ОВАМО!

АЛИ, ПОПРАВИЋЕМО ТО ЛАКО!
ОДЛИЧНО, БРУС!
ООХ!

СТАВИ ГА У ОНАЈ КОВЧЕГ!

ОДЛИЧНО! ЗАТВОРИ ДОБРО!

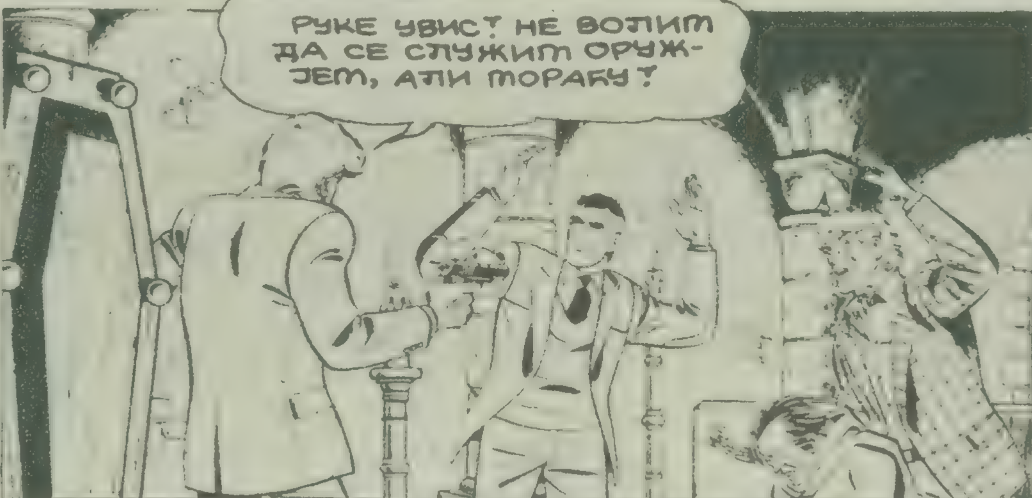

ГАД! А РАЧУНАО САМ НА ЊЕГА КАО НА СВЕДОКА!
ЗАТО ЋЕ СЕ, ЗА КАЗНУ, ПОЛАКО УГУШИТИ!

А САД ДА УКЛОНИМО АЛИСТЕРА!

ОДЈЕДНОМ...

ТРААС!

РУКЕ УВИС! НЕ ВОЛИМ ДА СЕ СЛУЖИМ ОРУЖЈЕМ, АЛИ МОРАЋУ!

АКО НИСТЕ ЗНАЛИ, МРТВАЧКИ САНДУЦИ ИЗ ВИКТОРИЈАНСКОГ ДОБА ОТВАРАЛИ СУ СЕ ИЗНУТРА! ТОЛИКИ ЈЕ БИО СТРАХ ОД МОГУЋНОСТИ ДА СЕ БУДЕ ЖИВ САХРАЊЕН!

ИМАО САМ ВИШЕ СРЕЋЕ ОД ЈАДНОГ АЛИСТЕРА! ПРАВИ ВАМПИРИ СТЕ ВАС ДВОЈИЦА!

КАСНИЈЕ, У ПАРИЗУ...
ДАКЛЕ, У ЦЕЛОЈ ТОЈ УЖАСНОЈ АВАНТУРИ У ЕНГЛЕСКОЈ, ШТА ТИ ЈЕ НАЈТЕЖЕ ПАЛО?
ЗАИСТА, РИК? РЕЦИ!

ВОЖЊА ЛЕВОМ СТРАНОМ!
КРАЈ

Потрчко:
КУ-КУ

ДЕДА МУ ЈЕ ПОКЛОНИО СВОЈ СТАРИ САТ СА КУКАВИЦОМ!
КУ-КУ!

ОСТАВИЋУ ГА У НОВИ ОРМАН ЗА КАРТОТЕКУ!

ДОЂИТЕ, ДИРЕКТОРЕ, ДА ВАМ ПОКАЖЕМ НОВУ КАРТОТЕКУ!

САМО ОВДЕ ПРИТИСНЕТЕ, И ВРАТА СЕ САМА ОТВАРАЈУ!
БЗЗЗЗ!

ИМАТЕ ПРЕГЛЕД НА ЦЕО ОРМАН!
?

КУ-КУ!
КЛИНК!

СРАМОТА!
ГРР!
СА МНОМ ЋЕШ ДА СЕ ШЕГАЧИШ, ЈЕ ЛИ?
А... АЛИ... Ј... ЈА...

ВИДИ ШТА МЕ ЗАДЕСИ НИ КРИВОГ НИ ДУЖНОГ!

ОХО! ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ НЕКО ЧАЧКАО МОЈ САТ!

СТАВИЋУ ГА У ОВУ КУТИЈУ! ТУ ГА НИКО НЕЋЕ ДИРАТИ!

ЕВО ДИРЕКТОРОВОГ ФОТО-АПАРАТА!
ДА ГА СКЛОНИМ ДА НЕКО НЕ СЕДНЕ НА ЊЕГА!

КАКО ЈЕ ДАНАС НАМЋОРАСТ БОЉЕ ДА СЕ ОБЕЗБЕДИМ...

АХА! У ОВОЈ КУТИЈИ ЋЕ БИТИ НА СИГУРНОМ...

КУ-КУ!
КРРАК!

КАКВА ЈЕ ТО ЛУПЊАВА?
МОЈ АПАРАТ!

ЈАО!
САД ТИ ЈЕ СРЕДИО И ДРУГО ОКО!
ЈОЈ, ТЕШКО МЕНИ!

ПОКАЗАЋУ МОЈ САТИЋ КУРИ-РУ!

ПОТРЧКО, ДОНЕСИ МИ СЕНДВИЧ СА САЛА-МОМ!
ЕВО! ТРЧИМ С МЕС-ТА!

ОСТАВИЋУ ГА ЗА ЧАСАК НА ШАЛТЕРУ!
БЛАГАЈНА

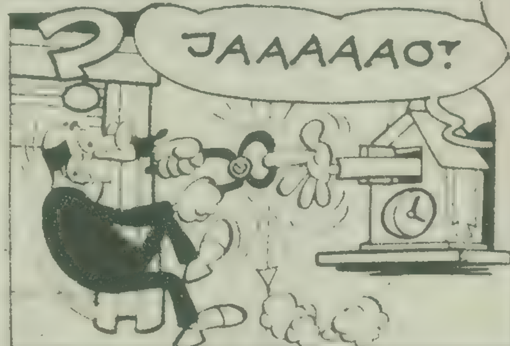

ОХО! КАКАВ ЈЕ ОНО ОРМА-РИЋ?

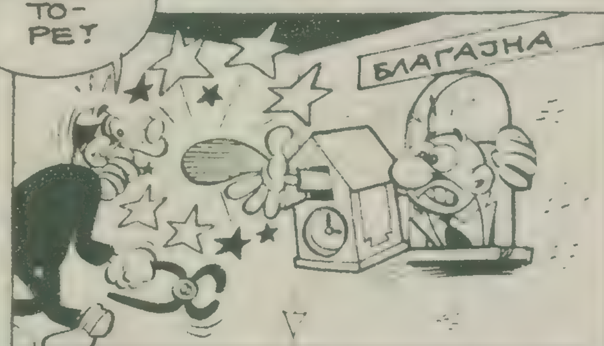

ПУН ЈЕ НЕКИХ ШРАФОВА И ОПРУГА!

АХА! ТУ ЛИ ЈЕ ТАЈ ПРОКЛЕ-ТИ САТ!

УЋУТКАЋУ ЈА ТУ ПТИЧУ-РИНУ!

УХВАТИО САМ ЈЕ...

?
ЈААААAO!

Д... ДИРЕК-ТО-РЕ!
БЛАГАЈНА

ШТО ЛИ СЕ ДАНАС НАМЕРИО НА МЕНЕ?
ООЈ!
АЈ!

ЕВО, ИДЕ ШЕФ!

САКРИЋУ СЕ ДА ГА ИЗНЕНАДИМ! ХЕ! ХЕ!

КУ-КУ!
САТ СА КУ-КАВИЦОМ! ТУ ЛИ СЕ КРИЈЕ!

ДУМ!
ТРАС!
ТУП!
ТУП!
РАЗ-НЕЋУ ТЕ У ПАРАМ-ПАРЧАД, ПТИЧУРИ-НО КРЕШ-ТАВА!

И... ИНС-ПЕКТО-РЕ!
ГЛ... ГЛ...

ЗБОГ ОВОГА ЋУ ВАМ ЗАТВОРИТИ ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА СЛЕ-ДЕЋИХ ДЕСЕТ ГО-ДИНА!

А ТИ ЋЕШ СВЕ ТО ВРЕМЕ ОДЛЕЖАТИ У БОЛНИЦИ!

АЛИ, ЈА... КУ, КУ... МЕНИ!

ПОКАЗАЋУ ГА И ДИРЕК-ТОРУ! СИГУРНО ЋЕ МУ СЕ МНОГО ДОПАСТИ!
КРАЈ

DIK BROWNE **ХОГАР СТРАШНИ**

1654/35

БЕРИ ШИН СЕ ВРАЋА

ГЛЕДАОЦИ СУ ЗАНЕМЕЛИ: ПРИ БРЗИНИ ОД 250 КИЛОМЕТАРА НА ЧАС ПОЗНАТИ МОТОЦИКЛИСТА ЈЕ ИЗЛЕТЕО СА ПИСТЕ. СМЕСТА ЈЕ ПРЕНЕТ У БОЛНИЦУ ГДЕ ЈЕ ТЕК НАСТУПИЛА ПРАВА ДРАМА – ТРЕБАЛО ЈЕ „ЗАКРПИТИ" НОГЕ КОЈЕ СУ БИЛЕ ГОТОВО САСВИМ СМРСКАНЕ.

Бери Шин снимљен са девојком пре несреће: – Само ме смрт може спречити да се даље не такмичим! – каже.

ТВРДОГЛАВИ ПАТАК

Бери Шин се, као и обично, у августу прошле године појавио на стази у Силверстону у енглеском Нортемптоншајру са мотоциклом који је носио стартни број „7". На глави му је била заштитна кацига са неизбежним Пајом Патком, од овог реквизита се не одваја ни на једној трци. То је био први пут да је учествовао са новим моделом „јамахе V-4". Снажна машина давала му је шансу да трећи пут освоји прво место у Великој мотоциклистичкој трци Британије у класи мотора од 500 кубика. Гран при Енглеске представљао би за њега велику част и нове бодове у такмичењу за шампионат света с обзиром да је вожња у Британији само једна од укупно 12 колико се вози за коначан пласман.

Гледалиште је било испуњено до последњег места, већ је постало сасвим уобичајено да су људи, где год би се појављивао Бери Шин, хрлили да га виде. Није ни чудо, овај енглески мотоциклиста сматран је за једног од најсмелијих и најатрактивнијих возача уопште. Већ је постало пословично да где је он узбуђења има на претек. Међутим, нико није очекивао да може доћи до несреће мада је и то, у последње време, на жалост уобичајен део мотоциклистичких и других брзинских такмичења.

У окуци познатој под називом Еби Шин је возио готово поравнат с америчким такмичаром Кени Робертсом. Пратио их је Холанђанин Џек Миделбург. И тада кад нико није очекивао препреку, на самој окуци стајао је преврнут мотор неког учесника. За Бери Шина било је касно да скрене или заустави налетео је право на машину и високо избачен увис излетео са писте. Миделбург се касније присећао да је само осетио да су га по лицу засули делићи смрсканог метала. Бери је тренутно изгубио свест. У гледалишту паника, њихов љубимац лежао је непомично као разбијена лутка.

Невиђена упорност

Док је Миделбург прошао са озледама на леђима и десној нози и био ван животне опасности, стање Берија Шина било је критично. Екипа прве помоћи сместа га је пренела у болницу где су га само вратили у живот и побољшали опште стање. Чекало се на Најџела Коба, познатог неурохирурга. Када је Коб стигао са екипом лекара, био је шокиран оним на шта је наишао. Беријеве ноге, од колена надоле, биле су готово потпуно смрскане, личиле су на неку безобличну масу састављену од хиљаду комада. Требало је то, као кад уметник саставља мозаик, вратити све на своје место.

Операција је трајала равно седам часова и – успела. Да медицина није на оваквом степену каквом је сада захваљујући најсавременијим помагалима и средствима за реанимацију и анестезију Бери сигурно не би ни преживео, камоли поново добио ноге.

Најџел Коб урадио је посао зналачки али је ипак био сасвим сигуран да се тридесетогодишњи мотоциклиста више никада неће такмичити. Међутим, кад је Бери само после три недеље затражио да иде кући, Коб је сумњичаво вртео главом.

– Овакву упорност још нисам срео – рекао је својим колегама. – Не би ме изненадило да се овај тврдоглави младић [illegible] поново врати на писту.

А Бери Шин ниједног тренутка није сумњао у свој повратак. За њега су мотори све, посветио им је читав живот. А да озбиљно помишља да се

Бери је улетео у кривину не слутећи опасност: насред писте лежао је преврнут мотоцикл, било је касно да скрене...

врати доказао је пре трке која је ове године одржавана у Лестерширу. Дошао је у инвалидским колицима и са својим колегом Стивом Перишом провозао један круг „малом" брзином од око 150 километара на час (!). Вратиће се, само још није сасвим сигурно када. Можда ће у тренутку кад се овај број „Забавника" појави на киосцима, Бери Шин поново одушевљавати своје навијаче.

Први пад са пет година

Беријево одсуство са писта не пада тешко само страственим љубитељима мотоциклистичког спорта већ и самим такмичарима. Наиме, он је возач који инспирише на борбу, који читаву трку може да учини занимљивијом, кад је он ту и остали дају максимум. Зна се да Бери увек приређује нову представу. Никад се не зна у ком ће тренутку возити само на задњем точку, кад ће вратоломно претећи такмичара испред себе, како ће завршити финиш и да ли ће поздравити одушевљене гледаоце стојећи на мотору. Код њега је све непредвидљиво сем сталног Паје Патка на шлему кога носи већ 15 година колико се такмичи. То није део добро смишљеног „имиџа" већ Беријева сентименталност: кад је био мали, живећи у родном Лондону, добио је први трицикл за трећи рођендан. Уз њега и пластични шлем на коме је био нацртан овај чувени Дизнијев јунак. Од тада је Паја Патак, баш као и неизбежна „седмица", Беријев заштитни знак.

Пад који је Шин доживео прошле године можда је најтежи, али и пре их је било много. Први пут Бери је пао са минијатурног мотора од 50 кубика када је имао само пет година. Његов отац, инжењер и аматер возач, улио је сину љубав према овим двоногим лепотанима и Берија кроз читаво детињство готово да ништа друго није ни занимало. Бежао је из школе да би гледао припреме мотоциклиста, а како је био слабог здравља, патио је од астме, професори су му гледали кроз прсте: увек се правдао да је био на терапији.

Са седамнаест година развозио је робу за једну робну кућу и већ је увелико возио мотоцикле које му је отац набављао. Тада је и први пут учествовао на једном такмичењу. Приликом трке пао је али је прошао са мањим озледама тако да је сутрадан опет био за управљачем. Стигао је трећи. Званично је каријеру започео 1969. када је у класи од 125 кубика освојио шампионат Велике Британије, а следеће године добио је први Гран при.

Један човек – оркестар

Мада већ пет тркачких сезона Бери Шин није први на светском шампионату, он и даље ужива огромну популарност. Тренутно по неколико сати дневно вредно вежба да би ногама вратио покретљивост и стекао стару кондицију. Много му помажу родитељи и његова девојка Стефани Меклин. Без обзира на страховиту упорн[illegible] и вољу. Бери признаје да би без њих тешко изгурао месеце и месеце мучне терапије. И даље упорно тврди да ће се вратити на писту и већ планира спонзоре за наредна такмичења. Све ради сам јер је, како у шали каже, свој сопствени оркестар: одлучује сам кад ће „свирати", са ким и где. Без обзира на велику храброст коју показује док вози, ипак никад не срља у ситуације које би могле да значе опасност по живот. Бери је велики борац за боље услове на мотоциклистичким пистама. Једном је подбунио све учеснике трке за Гран при Белгије, предводио је групу која је одбила да те 1979. вози јер је стаза била сувише клизава.

На жалост, и кад је стаза сасвим у реду, баш као што је била и у Нортемптонширу, догађају се несреће. Године 1975. Шин је на Флориди сломио леву ногу и неколико ребара, али је само шест недеља касније возио. Онда је крајем те сезоне, приликом неке вратоломне вожње за окупљене фото-репортере, сломио десну ногу, али је већ идуће године освојио Светски шампионат у класи мотора преко 500 кубика.

Да ли Шин намерава у догледно време да напусти овај спорт, питање је које му често постављају. Он увек лаконски одговори да не зна колико ће се још такмичити, али да се нада да ће то потрајати бар још неколико година. А онда, посветиће се авијацији. Берију очигледно треба много узбуђења да би могао „нормално" да живи.

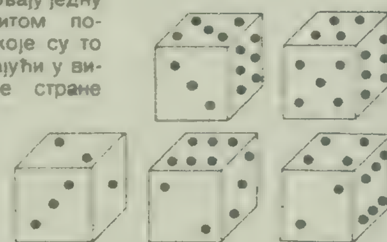
В. С.

МИНИ-ТЕСТ ИНТЕЛИГЕНЦИЈЕ

МИСЛИТЕ БРЗО И КОНЦЕНТРИСАНО!

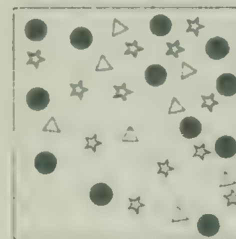
Постоји низ тестова којима испитивачи утврђују коефицијент нечије интелигенције. Изабрали смо део једног који је веома на цени у Америци. Потрудите се да га решите у што је могуће краћем року и, наравно, без грешака!

1. Од ових пет коцкица само две представљају једну исту у различитом положају. Реците које су то две коцкице имајући у виду да супротне стране увек дају збир 7.

2. Који број од понуђених пет треба да стоји као пети у низу:
88 22 66 33? а) 11; б) 22, ц) 33; д) 44, е) 55

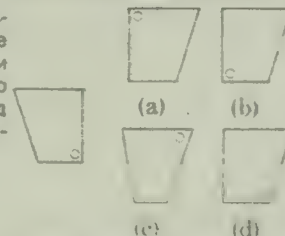
3. Покушајте да са две праве линије поделите овај квадрат али тако да у сваком делу буду три кружића, три звезде и три троугла.

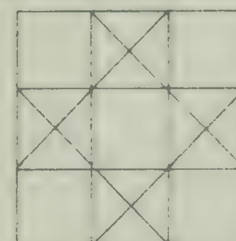
4. Један човек купио је на распродаји тањире. Кад је дошао кући, схватио је да је две трећине тањира окрњено, половина изгребана и да је једна четвртина и окрњена и изгребана. Само два су била потпуно исправна. Колико је тај човек купио тањира?

5. Само једна од ове четири фигуре иста је као и прва и онда кад се окрене или постави „наглавачке". Која?

6. У реду од четири породичне куће Смитови живе крај Грифинових, али не и поред Браунових. Пошто Браунови не живе поред Филдових, чији су Филдови непосредни суседи?

7. Колико у овој геометријској фигури има троуглова, а колико квадрата?

Решење на страницама „Мале поште"

ЧИСТАЧИ У СВЕТУ ТИШИНЕ

РИБИЦА ЧАЧКАЛИЦА

БЕЗ СТРАХА УЛАЗИ У ЧЕЉУСТИ МОРСКИХ ПАСА И МУРИНА – ДА БИ ИМ ОЧИСТИЛА ЗУБЕ ОД ОСТАТАКА ХРАНЕ, ЗАШТИТИЛА ИХ ОД ИНФЕКЦИЈЕ И ОПАСНИХ ПАРАЗИТА НА КОЖИ. КАКО УСПЕВА ДА СЕ ОПАСНИМ МОРСКИМ НЕМАНИМА ПРЕДСТАВИ КАО ПРИЈАТЕЉ?

Чека се на ред, као на посету заузетог теренског лекара за помоћ такозваних чистача – риба којих за сада има 45 врста (толико их је откривено, мада се њихов број непрестано повећава) или рачића који су такође усавршили овај занат. Они својој великој угроженој сабраћи пружају најсавршенију хигијенско-санитарну услугу. Ослобађају „пацијенте" од паразита који их нападају, штите њихове озледе од инфекције тако што уклањају остатке изумрлог ткива, чисте делове тела до којих се тешко допире...И више од тога, улазе им чак и у уста да би им уклонили остатке хране нагомилане око зуба, једва стижући да постигну велик посао.

Ипак, редак је случај да рибе којима је потребна помоћ саме долазе на ноге чистачима. Најчешће је обрнуто: ови веома радо посећују своје клијенте и све док се баве врстама које су мирољубиве и толерантне не ризикују ништа. Али, кад је реч о рибама које су изузетно агресивне, као што су морски пси и мурине, ствари се прилично мењају. Ове морају претходно да се представе и покажу своје добре намере јер је у противном ризик исувише велик. У стомаку неких мурина пронађени су остаци чистача који су вероватно жртве неспоразума.

Рашири пераја!

Многи чистачи се препознају већ на први поглед, као на пример Labroides dimitiatus, рибица која потиче из тропских мора и има упадљиву тамну шару с једне и друге стране тела. Рачић по имену Stenopus hispidus има широке беле антене. Међутим, спољашњи изглед није довољан, чистачи овоме обично додају читаву серију покрета коју су научници назвали „игром чишћења", а срачунати су на то да умире пацијента. Чак и док траје чишћење, односно њихова услуга, стално им нешто објашњавају или се с њима договарају, најчешће додиром њушкице. Лупкају их по разним деловима тела како би им дале до знања да треба да рашире пераја ради чишћења с доње стране, подигну поклопац који штити шкрге или отворе уста, ако је неопходно чишћење зуба.

Домаћин прима заповести и спремно их извршава као да хоће да каже (а вероватно је и тако) да му чишћење годи. Овај разговор између њих је веома очигледан тако да и обичан лаик може да га схвати. Риба по имену Naso tapeinosoma, која живи у Индијском океану, чак иде дотле да промени боју тела како би чистачу олакшала посао – постаје светлоплава и на тај начин помаже да паразити буду што видљивији, а то је уједно и најбољи доказ да јој третман прија.

Ако му услуга није више потребна или му дојади, домаћин то врло јасно даје до знања – затвори уста или почне да маше врховима пераја, понекад и да тресе читавим телом као да хоће да каже: доста је, можеш да идеш! Рибица чистач одмах схвата поруку и без поговора одлази даље.

300 дневно

Овај чудан однос између животиња различитог рода сматра се одређеном врстом симбиозе (заједнички живот различитих организама). У ствари, реч је о симбиози хигијене где риба коју чисте извлачи одређену корист, али и обрнуто. Дуго се расправљало шта од тога добија чистач и сви су се сложили да је то у ствари његов начин исхране.

Ову врсту симбиозе први је запазио и проучавао још 1935. биолог Виљем Биб кад је са својом подморницом сишао у дубине око Бермудских острва. Његово дело наставио је Конрад Лимбо и то у тропским водама коралних мора. Лимбо је приметио да у року од шест часова чистач може да обиђе чак три стотине различитих клијената. Узгред је доказао да је улога ових риба неопходна за одржавање биолошке равнотеже у морима.

Да би извео експеримент, овај амерички научник је уклонио све чистаче са коралног гребена Бахамских острва. Догодило се да су се све рибе које су се у то време кретале у овој зони преселиле тачно тамо где су чистачи били пребачени. Код малог броја оних најтврдоглавијих за неколико недеља примећени су видљиви знаци оштећења коже на разним деловима тела. Било је довољно само да се врате чистачи па да се ситуација у сваком смислу нормализује.

Кирња на искушењу

Даља посматрања која је извршио Немац Ајбесфелд уз помоћ својих сарадника показала су да у Тихом океану има мало врста чистача, док је у тропској зони Атлантског океана њихов број далеко већи. Управо је Ајбесфелд указао на то да се међу пацијентима чистача налазе и огромне рибе манте чији распон између пераја, налик на крила, достиже и седам метара, због чега их називају и „летећи ђаволи". Чињеница да су веома ситни помаже чистачима да се с лакоћом увуку у сва могућа удубљења на кожи домаћина, и у томе је њихова предност. Постављa се питање како то да су они отпорни на нарсртаје грамзивих домаћина. Неки научници, па чак и сам Ајбесфелд, изнели су хипотезу да је доброћудност риба грабљивица и смањена агресивност углавном резултат њихове ситости или чињенице да их паразити муче, па им је потребна помоћ.

Њих је, сасвим очигледно, демантовао биолог Ханс Хедигер на тај начин што је огромној кирињи из реда Епинепхелус навикнутој да поједе све што су јој бацали у базен где је проводила време, дао и пар чистача који су јој били познати. Упркос томе што је била веома гладна и нису је нападали никакви паразити, кирња није насрнула на ове рибице. Напро-

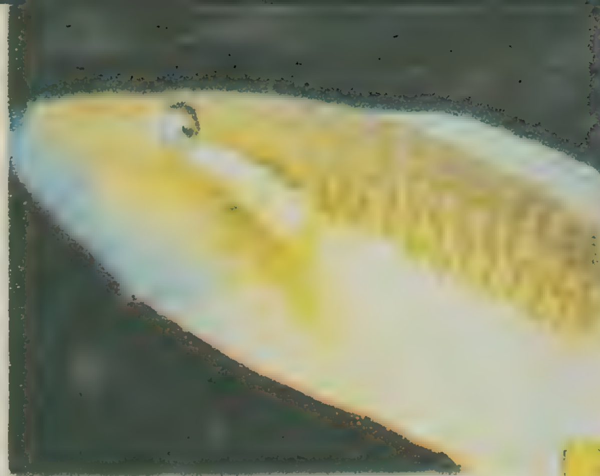
Занимљива имена

„Реци ми шта знаш о **Ивану** Андрићу!..." Да вам наставник књижевности постави такво питање, могућно је да би вас збунио. У прошлом веку, па и почетком овог, наши књижевници радо су употребљавали фамилијарне облике својих имена: **Лаза** Костић, **Јаша** Игњатовић, **Бора** Станковић. Данас нам то не звучи довољно озбиљно, па говоримо о **Јакову** Игњатовићу и **Борисаву** Станковићу. Андрић је међу последњима успео да измакне тој обавези „званичности": до краја живота потписивао се Иво, а не Иван како му стоји у крштеници.

Сви велики људи једном су били деца, и вероватно су сваког од њих, у најужем кругу рођака и пријатеља, својевремено називали Гога, Беца, Циле или томе слично. Кад постану славни и уђу у историју – такви надимци бивају заборављени. Стога нам звучи помало необично кад чујемо да су хипокористике (облике одмила) навелико употребљавали већ и стари Грци.

Достојанствена свештеница Ифигенија, јунакиња многих античких и модерних трагедија, помиње

1. Мурина у чијим се устима налази мали чистач зуба

2. Горе: два чистача – рибе којих је досад откривено 45 врста

3. Овако чистачи помажу једном од својих домаћина

4. Кирња је препознала чистача и, мада је веома гладна, неће га појести

тив, дозволила им је да се слободно шетају и безбедно улазе чак и у њена уста. Тек после извесног времена учтиво им је дала до знања да је доста било чишћења и да је њихов посао окончан.

С. И.

НЕКИ СЕ МАСКИРАЈУ

Многим рибама одговара да се представе као чистачи да би имали исте привилегије. Етолог (научник који се бави проучавањем начина живота појединих организама) Волфганг Виклер открио је да постоји риба која савршено подсећа на Labroides dimidiatus. Позната је под латинским именом Aspidontus taeniatus која је током еволуције развила облик такозване агресивне мимикрије. Она не само да је слична чистачу већ и до савршенства копира његово понашање. На овај начин обмањује околину и представљајући се као прави чистач добија зелено светло за чишћење које јој на јефтин начин обезбеђује дневни оброк. Али кад постигне свој циљ, Aspidontus показује своје право лице: пошто је и сам грабљивица и крвожедник највишег ранга, баца се најзад и на необазривог домаћина кога немилосрдно почиње да гризе где стигне.

ВУЧКО ПРЕВОДИ БИБЛИЈУ

се и под скраћеним називом Ифис. Песникиња Сафо имала је пријатељицу Мнасидику коју је називала Дика. Антички трагичар Фриних био је син Полифрадмона, званог Фрадмон. (Фриниха иначе памтимо по једном необичном податку: за трагедију „Освајање Милета" био је кажњен новчано, јер ју је сувише дирљиво написао, па су се гледаоци листом расплакали!) По разним хеленским текстовима стрпљиви научници пронашли су и друге скраћене облике: Хипсо од Хипсипила, Амфис од Амфијарај, Алким од Алкимедом, Телон од Телемах, Никис од Никострат...

Стари Германи никада се нису стидели хипокористика. У четвртом веку наше ере Библију је на готски језик превео бискуп Вулфила, чије име је деминутив од Вулф (вук), тако да бисмо га могли превести као „Вучко". И Тотила, име последњег краља Источних Гота, умањено је од Тото, а то је типичан надимак из детињства, са оном гласовном појавом коју језикословци зову редупликација.

Редупликација, то јест удвајање слога или сугласника, својствена је тепању или муцању мале деце, која тек уче да говоре. Отуда њу срећемо у речима као **беба, мама, тата, баба, деда, чича, нана**, а такође и у безбројним именима од милоште: Цаца, Цеца, Цица, Цоца, Кика, Кока, Кокан, Бобан, Буба, Биба, Гага, Гога, Дуда, Дада, Лала, Лела, Лола, Лале, Луле, Нина, Нена, Мима, Јоја, Соса... Редупликација постоји готово у свим језицима света. У енглеском на пример облик Ненси (Nancy) настао је као тепање од Ен (Ann), а Боб или Боби од Роберт.

Највећи љубитељи редупликације ипак су Французи. Готово сваки Жорж или Жозеф у породици бива назван Жожо, Анри – Рири, Луј – Лулу, Огист – Гигис, Пол – Попол, Албер или Робер – Бебер; међу девојчицама, Ежени постаје Нини, Емили – Мими или Лили, Марго – Гого, Кристин – Тити, Жозефин – Фифи и тако даље. Истој врсти промене каткад подлежу и презимена. Тако популарни глумац Жан-Пол Белмондо има надимак Бебел, а кад Жирес, данас један од најбољих француских фудбалера, постигне гол пред публиком у Бордоу, стадион се тресе од поклика: „Жижи, Жижи, Жижи!"

ОДЛАСЦИ У СТИЛУ

ЈАЗУ (YAZOO)

И после разиласка успех се наставља

Начини настанка неких успешних каријера су врло необични. Тако је и у случају енглеског дуета Јазу **(Yazoo)**. Композитор Винс Кларк **(Vince Clarke)** напустио групу Дипеш моуд **(Depeshe Mode)** крајем 1981. када је она била у пуном успону. Учинило му се да нагла популарност изазива трауме унутар поставе и да је најпаметније да покуша нешто ново. У новинама је угледао један посве блесав оглас („траже се чланови за грубу блуз групу") и он се из шале пријавио. На аудицији је срео своју школску другарицу Алисон Алф Моје **(Allison Alf Moyet)** и био необично изненађен да је оглас управо она дала. И уместо групе десио се дует Јазу!

Осамдесете су и овако деценија необичних двојаца. Заслугу за ту моду, у многоме, сносе и Винс и Алф. Њихова нелогична комбинација – композитор и мулти-клавијатуриста са певачицом и истовремено композитором врло брзо је

Осамдесете су и овако деценија необичних двојаца. Заслугу за ту моду, у многоме, сносе и Винс и Алф. Њихова

нелогична комбинација – композитор и мулти-клавијатуриста са певачицом и истовремено композитором врло брзо је резултирала серијом хитова. Већ је прва плоча била пун погодак. „Само ти" **(Only You)** је био сјајан увод у експрес каријеру. Онда је уследио сингл „Не иди" **(Don't Go)** па албум **„Upstairs At Eric's"** једна од најзначајнијих плоча прошле године. Не само да је месецима била међу првима на топ листама и да је отрпела јаку конкуренцију много познатијих имена већ је међу најтраженијим остала, ево, и годину дана после објављивања! Пошто су направили праву пометњу на енглеској сцени Јазу су желели да крену на живе наступе. Тако се испоставило да је то скопчано са низом проблема који су ван Винса и Алфи. Све што је ван њихове моћи директно утиче на позитивну климу која краси креативан рад. Правећи нови албум почели су да откривају низ неких ситница које их заправо, заувек деле на два краја. Прво је сингл „Ничији дневник" **(Nobody's Diary)** доспео на хит параду па је онда, брзином муње, други албум **„You & Me, Both"** стигао на сам врх најтраженијих албума.

У тренутку пуног тријумфа Винс и Алф су обелоданили вест да Јазу више не постоје. Званично су се разишли „као најбољи пријатељи".

То обоје тврде.

Он ће се и даље играти електроником а она ће, најзад, певати оно што највише воли – обичан блуз. То себи могу да дозволе јер су за непуне две године показали да могу и стекли довољно да на миру и сигурности – фантазирају.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

„Ničiji dnevnik"
(Nobody's Diary)

Muzika i tekst: Alison Moje
Izvodi: Jazu (Yazoo)

If I wait for a just second more
I know I'll forget what I come here for
My head was so full of things to say
But as I open my lips all my words slip away and away
I can't believe you want to turn the page
And move your life ointo another stage
You can change the chapter you can change the book
But the story remains the same if you'd take a look.

For the times we've had I don't want to be page in
Your diary baby
For the good, the bad, I don't want to see a page in
Your diary baby
The happy, sad I don't want to be another page in
Your diary.

Perpahps if I held you I could win again
I could take your hands we'd talk and maybe then
That look in your eyes I'd always recognise
Tell me everything is gonna be mine
You're gonna be mine for a long time...

ДИСКОГРАФИЈА О ДИСКОГРАФИЈА

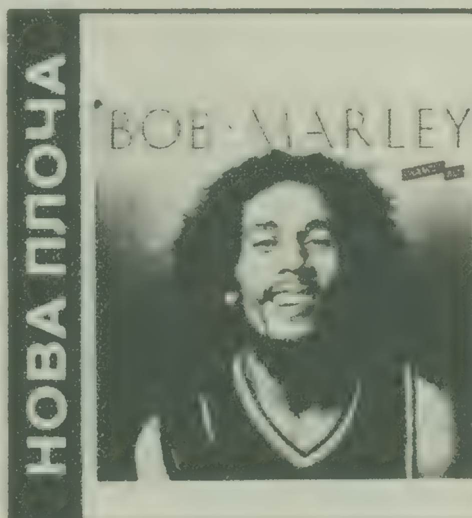
БИЈЕЛО ДУГМЕ

Ових дана навршава се тачно десет година откако Бијело дугме постоји у постави која ће га нешто касније заувек прославити. Бреговићева способност да се успешно мења одржала је групу током свих ових година на самом врху лествице популарности.

„Кад би' био бијело дугме" (1974)
„Шта би дао да си на мом мјесту" (1975)
„Ето! Баш хоћу!" (1976)
„Концерт код Хајдучке чесме" (1977)
„Битанга и принцеза" (1979)
„Доживјети стоту" (1980)
„5. април 81." (1981)
„Сингл плоче 1974-75" (1982)
„Сингл плоче 1976-80" (1982)
„Успаванка за Радмилу М." (1983)

НОВА ПЛОЧА

„CHANCEZ ARE"-BOB MARLEY -SUZY-

После трагичне смрти најпознатијег реге музичара почеле су да се појављују плоче са снимцима које Марли раније није желео да стави на пластику или је чекао неку згоду да би их публиковао. Једна од таквих је и компилација „Chances Are". У питању је избор од 8 необјављених песама старијег датума (1968–72.) који је прошле године побудио велико интересовање Марлијевих поклоника и који својом укупношћу не делује као „још једно отимање лове у знак сећања на најзначајнијег музичара трећег света".

РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИ

ДА ЛИ СТЕ ВОЛЕЛИ ЕЛВИСА ПРИСЛИЈА?

1. Елвис је рођен 8. јануара .
   а) 1935. године
   б) 1938. године
   в) 1940. године

2. Пре него што је постао професионални певач, његово занимање је било:
   а) зидар
   б) возач камиона
   в) гробар

3. Своју прву плочу снимио је као рођендански поклон својој мајци:
   а) тачно
   б) нетачно

4. Човек који га је открио свету звао се:
   а) Брајен Епштајн
   б) Сем Филипс
   в) Том Паркер

5. Први хит имао је 1954 године са композицијом:
   а) „That's All Right Mama"
   б) „Love Me Tender"
   в) „Are You Lonesome Tonight"

6. Да ли знате колико је филмова снимио Елвис Присли?
   а) 29
   б) 33
   в) 38

7. Сећате ли се имена његове жене, сада познате глумице?
   а) Патриша
   б) Маријена
   в) Присила

8. Током свих година његове каријере менаџер му је био:
   а) Том Паркер
   б) Бил Грем
   в) Ендрју Олдхем

9. Елвис је сам компоновао песме које је изводио
   а) тачно
   б) нетачно

10. Знате ли тачан датум његове смрти?
    а) 16. август 1977.
    б) 28. август 1977.
    в) 16. август 1978.

ТАЧНИХ ДЕСЕТ: 1. а; 2. б; 3. а; 4. б; 5. а; 6. б; 7. в; 8. а; 9. б; 10. а.

ФОТО-ПРИЧА

ЕЛВИС КОСТЕЛО

Бриљантни Елвис Костело (Elvis Costello) однедавно је власник новог албума названог „Punch The Clock", за који је критика, као и обично препуна хвале. Остаје само да се види хоће ли му нова плоча најзад донети и заслужену популарност код публике...

У име те љубим

ПИЛОТИ

Зоран Лесендрић:

– По одласку из групе Како, септембра 1980. године, басиста Драган Андрић и ја одлучили смо да формирамо нови састав. Први предлози за назив групе били су састављени од све самих пенакерских имена која су тада била у моди, али нам се ниједан није свидео. Онда нам се придружио гитариста Горан Богићевић: како је његов отац био пилот (а то је била и моја дечачка жеља), имао је униформе за сву тројицу и тако смо постали – Пилоти

РОК ДАТУМ

9. септембар 1941.

У Џорџији, САД, рођен Отис Рединг један од најзначајнијих певача соул музике шездесетих година. После серије одличних снимака попео се на сам врх „црне музике" али му је каријера трагично прекинута децембра 1967. када гине у авионском удесу. Белу публику „срушио" је својом верзијом хита „Задовољење" и властитом песмом „Седећи на доку залива". Кроз митове се преноси његов наступ на првом великом рок фестивалу у Монтреју, Калифорнија, јуна 1967.

КАКО ДА ИМ ПИШЕМ

Alice Cooper FAN Club
P.O. Box 320.
Old Chelsea Station.
New York 1001, USA

Lynsey De Paul FAN Club
Paul Wiltshire,
130 Burns Avenue.
Sidcup, Kent, DA 15 9HS,
England

D'Boys
Пеђа Јовановић,
Анастаса Јовановића 3,
11000 Београд

ПАСТИРСКИ РОК

„Пастирски рок је у основи америчка и енглеска рок музика, а на народни текст. Значи овако: Девојчица овце чува/док јој драги на увце свира..."

Драган Јелић, 1979

КАКО САМ ПОЧЕО

РОБЕРТ НЕМЕЧЕК

– Почео сам 1964. када сам имао петнаест година и тек полазио у средњу школу. У мом крају (око Радио-Београда) радило је тада много група, међу којима су најпопуларнији били Снајпери и Оркани. Ја сам одлазио на њихове игранке и свирање је полако почело да ме интригира. Десило се да је баш у то време Младим лавовима био потребан басиста: неко се од наших заједничких пријатеља сетио мене и позвао да им се придружим. Искукао сам двадесет пет хиљада динара од родитеља (што је тада био велики новац!) и купио некакву прављену бас гитару на којој нисам могао да се снађем, а нико није желео да ми помогне. Изнервирао сам се, научио ноте и почео да свирам..

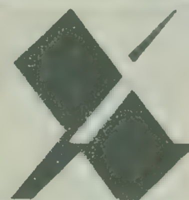
Касније сам (1968-69.) имао групу Договор из 1804, затим сам свирао са Џентлменима, да бисмо после Зоран Божиновић, Бата Поповић и ја основали састав Интро, прву београдску групу која је свирала само своје композиције. Од те групе

касније ће настати Поп машина.

Први јавни наступ имао сам са Младим лавовима у Институту за прецизну механику. Имали смо једно прављено појачало, одсвирали три-четири песме и добили по осамсто динара. То је био мој први хонорар у животу. Отишли смо у посластичарницу и за све паре најели се колача да смо хтели да пукнемо...

РОК ПОЈМОВНИК

Hart (Heart)

Веома популаран крајем седамдесетих, канадско-амерички састав сестара Вилсон запао је у велику кризу из које се, по свему судећи, полако извлачи, али у новој постави. Групу тренутно чине: Ненси Вилсон (Nancy Wilson), гитара, њена сестра Ен (Ann), глас, гитара, флаута, Хауард Лизи (Howard Leese), гитара, Марк Ендис (Mark Andes), бас гитара и Дени Кармаси (Denny Carmassi) бубњеви. Актуелан алабум: „Private Audition"

Хејзи Фентеси (Haysi Fantaysee)

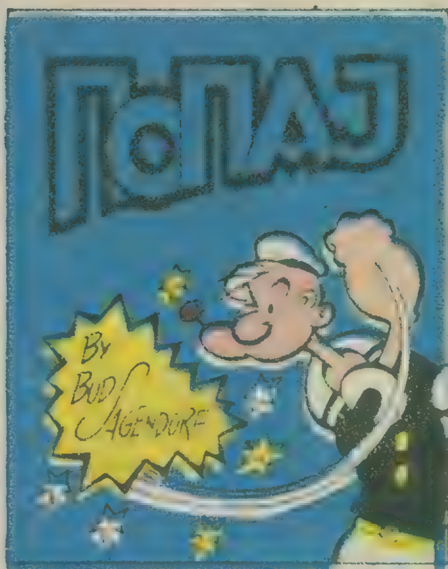
Најновију британску атракцију чине прелепа Кејт (Kate) и сувоњави Џереми (Jeremy). У прво време окарактерисани као бледа копија Бој Џорџа (Boy George) из групе Калчр Клаб (Culture Club), Хејзи Фантеси су после два сингла („Holy Joe" и „Shiny, Shiny") издали сасвим оригиналну ствар „John Wayne Is Big Leggy", а потом и одличан албум „Battle Hymns For Children Singing", којим најављују да неће бити само атракција од једне сезоне

После успелог сингла „Fascination" време је за нови албум: једна од најцењенијих енглеских група издаће наследника невероватно популарне плоче „Dare" већ ових дана. Састав чине: Фил Оуки (Phillip Oakey), Адријан Рајт (Adrian Wright), Јан Барден (Ian Burden), Џоан Кетрол (Joanne Catherall) и Сузан Сали (Susanne Sulley).

Хол енд Оутс (Hall & Oates)

После плоче „Voices", Дерил Хол (Daryl Hall) и Џон Оутс (John Oates) схватили су да њихова музика не може да понуди публици више од обичне алтернативе за мноштво сличног, добро размислили и албумом „Private Eyes" запалили свет. Следећа плоча, „H_2O" уврстила их је међу бесмртне...

ПОПАЈ
BY BUD SAGENDORF

ГДЕ ТИ ЈЕ ЧУПИ, КИКО?

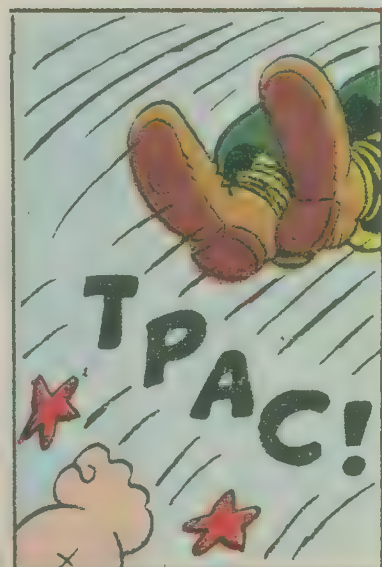

ОТИШ'О ЈЕ ДА СЕ НАДИШЕ СВЕЖЕГ МОРСКОГ ВАЗДУХА!

?
ОВО ГРОКТАЊЕ МЕ ПОДСЕЋА ЈЕДИНО НА БАЦУ!
ХА-ХА -ХА!

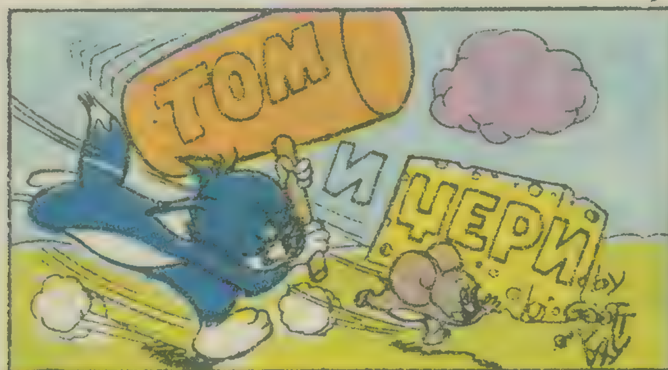

ЗАШТО СЕ ИСКИДАВАШ ОД СМЕХА?
ЗБОГ НЕКОГ ЧУДНОГ ЏУКЦА!

ПОГЛЕДАЈ ДИЛКАНА, МОЛИМ ТЕ! НЕ ЗНАШ ДА Л' ЈЕ СМЕШНИЈИ ОН ИЛИ ТА МОРНАРСКА КАПА?

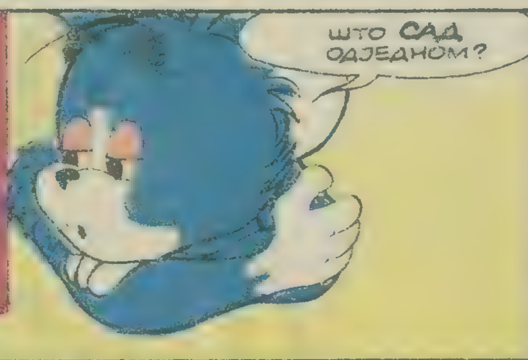

ТО ЈЕ КИКИН МЕЗИМАЦ ЧУПИ!
ХА-ХА-ХА! ТРЕБАЛО ЈЕ ДА ЗНАМ ДА ТАКВА СМЕШНА ЖИВУЉКА ИМА ВЕЗЕ СА ВАМА!

ТРАС!

ШТА ЈЕ ТУ СМЕШНО АКО ЈЕДАН МОРСКИ ПАС НОСИ МОРНАРСКУ КАПУ?
КАКВА УВРНУТА ПОРОДИЦА...
ГРРР!
6-5
BUD SAGENDORF

ТОМ И ЏЕРИ

ЗНАШ ЛИ, ТОМЕ, ЗА НОВОСТ? ЈА РЕШИО ДА НАПИШЕМ КЊИГУ О МАЧКА-МА!

ШТО САД ОДЈЕДНОМ?

ЗНАШ ЛИ, ЏЕРИ, ДА ЈЕ ТО БРИЉАНТНА ИДЕЈА!
ЗАТО ШТО ЋЕ ЈЕ РАЗГРАБИТИ К'О КАФУ КАД САЗНАЈУ ДА ЈЕ АУТОР ЈЕДАН ОБИЧАН МИШ!

А ЈЕ Л' МОЖЕШ ДА МЕ НАПРАВИШ СЛАВНИМ?
ХМ... ПА, АКО СЕ ТАКАВ ПОКАЖЕШ...

ПА, ЕВО, РЕЦИМО: МОЈА ОМИЉЕНА ХРАНА ЈЕ ПИЛЕТИНА!
КАКВА НЕВЕРОВАТНА НОВОСТ!

АЛИ, КАД ВЛАДА НЕСТАШИЦА ПИЛЕТИНЕ, НЕКИ УГОЈЕНИ МИШИЋ ЈЕ ИСТО ТАКО ДОБАР!

ПРВО ГА ЊАЊУШИМ, ОНДА СЕ ЗАЛЕТИМ И...

...ХВАТАМ ЈЕДНИМ ПОКРЕТОМ!
ИЗВИНИ, ТОМЕ, АЛИ СТРАШНО ЖУРИМ НА ПРЕЛОМ ДАНАШЊЕГ „ЗАБАВНИКА"!

ДОМ И ШКОЛА

У овој библиотеци, намењеној првенствено средњошколској омладини и студентима као лектира уз наставу књижевности, објављују се дела најистакнутијих писаца југословенске и стране књижевности

ПОПУСТ 20%

при куповини за готово

ЈУГОСЛОВЕНСКА КЊИЖЕВНОСТ

1 Иван Цанкар **КРАЉ БЕТАЈНОВЕ, СЛУГА ЈЕРНЕЈ И ЊЕГОВО ПРАВО** ... 60.–
2 Родољуб Чолаковић **ЗАПИСИ ИЗ ОСЛОБОДИЛАЧКОГ РАТА** ... 90.–
3 Радоје Домановић **МРТВО МОРЕ И ДРУГЕ САТИРИЧНЕ ПРИЧЕ** ... 110.–
4. Марин Држић: **ДУНДО МАРОЈЕ** ... 80.–
5 Милован Глишић **ПРИПОВЕТКЕ** ... 80.–
6 Иван Гундулић **ДУБРАВКА** ... 70.–
7 Војислав Илић **ПЕСМЕ** ... 70.–
8 Ђура Јакшић **ПРИПОВЕТКЕ** ... 100.–
9 Јован Јовановић Змај **ПЕСМЕ** ... 80.–
10 Јован Дучић **ПЕСМЕ** ... 45.–
11 Ђура Јакшић **ПЕСМЕ** ... 75.–
12 Петар Кочић **ОДАБРАНА ДЕЛА** ... 80.–
13 Анте Ковачић **У РЕГИСТРАТУРИ** ... 150.–
14 Иван Горан Ковачић **ЈАМА И ДРУГЕ ПЕСМЕ** ... 80.–
15 Силвије Страхимир Крањчевић **ПЕСМЕ** ... 50.–
16 Вук Караџић **ИЗАБРАНИ СПИСИ** ... 140.–
17 Десанка Максимовић **ПЕСМЕ** ... 180.–
18 Иван Мажуранић **СМРТ СМАИЛ АГЕ ЧЕНГИЋА** ... 80.–
19 Симо Матавуљ **БАКОЊА ФРА БРНЕ** ... 80.–
20 Ранко Маринковић **РУКЕ** ... 170.–
21 Антон Густав Матош **ОДАБРАНА ДЕЛА** ... 200.–
22 Владимир Назор **ПЕСМЕ** ... 50.–
23. Сава Немањић **ЖИВОТ СТЕФАНА НЕМАЊЕ** ... 50.–
24 Владислав Петковић Дис **ПЕСМЕ** ... 35.–
25 Доситеј Обрадовић **ЖИВОТ И ПРИКЉУЧЕНИЈА** ... 80.–
26 Петар Петровић Његош **ЛУЧА МИКРОКОЗМА** ... 49.–
27 Јован Стерија Поповић **КОМЕДИЈЕ** ... 100.–
28 Петар Прерадовић **ПЕСМЕ** ... 50.–
29. Франце Прешерн **ПЕСМЕ** ... 70.–
30 Кочо Рацин **БЕЛА ПРАСКОЗОРЈА** ... 65.–
31. Милан Ракић: **ПЕСМЕ** ... 130.–
32 Бранко Радичевић **ПЕСМЕ** ... 150.–
33 Борислав Радовић **ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ** ... 48.–
34. Јован Скерлић **КЊИЖЕВНЕ КРИТИКЕ** ... 180.–
35 Исидора Секулић **ОДАБРАНА ДЕЛА** ... 300.–
36 Добрица Ћосић **КОРЕНИ** ... 220.–
37 Бранко Ћопић. **ОСМА ОФАНЗИВА** ... 220.–
38. Алекса Шантић: **ПЕСМЕ** ... 50.–
39 Аугуст Шеноа **СЕЉАЧКА БУНА** ... 120.–
40 Јанко Веселиновић: **ХАЈДУК СТАНКО** ... 110.–
41 Чедо Вуковић **МРТВО ДУБОКО** ... 28.–
42. Прежихов Воранц: **САМОНИКЛИ** ... 90.–
43 Отон Жупанчич **ЦИЦИБАН И ДРУГЕ ПЕСМЕ** ... 50.–
44. Тин Ујевић: **ПЕСМЕ** ... 90.–
45. Александар Вучо: **ПЕТ ПЕТЛИЋА** ... 130.–
46. *** **БУГАРШТИЦЕ** ... 33.–
47 *** **ЈУНАЧКЕ НАРОДНЕ ПЕСМЕ** ... 69.–
48. *** **НАРОДНЕ ПРИЧЕ** ... 80.–
49 *** **ДВОРИ САМОТВОРИ – ТУЖБАЛИЦЕ** ... 40.–
50. *** **НАРОДНЕ ЗАГОНЕТКЕ** ... 49.–
51. *** **НАРОДНЕ ЛИРСКЕ ПЕСМЕ** ... 90.–
52. *** **ПЕСМЕ НОБ-а** ... 100.–
53. *** **ЈУГОСЛОВЕНСКА ЛИРИКА ИЗМЕЂУ ДВА РАТА** ... 90.–
54. *** **СРПСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ** ... 220.–
55. *** **НАРОДНЕ ПРИЧЕ О ЖИВОТИЊАМА** ... 120.–

СТРАНА КЊИЖЕВНОСТ

56. Аристотел: **О ПЕСНИЧКОЈ УМЕТНОСТИ** ... 180.–
57 Оноре де Балзак: **ШАГРИНСКА КОЖА** ... 100.–
58 Оноре де Балзак: **ЕВГЕНИЈА ГРАНДЕ** ... 110.–
59 Иван Буњин **ЖИВОТ АРСЕЊЕВА** ... 65.–
60 Александар Блок **ПЕСМЕ** ... 150.–
61 Шарл Бодлер **ЦВЕЋЕ ЗЛА** ... 140.–
62. Антон Чехов: **ИЗАБРАНЕ ПРИЧЕ** ... 70.–
63. Антон Чехов: **ПРОСИДБА И ДРУГЕ ЈЕДНОЧИНКЕ** ... 70.–
64 Ф М Достојевски **КОЦКАР** ... 51.–
65 Ф М Достојевски: **ЗЛОЧИН И КАЗНА I/II** ... 240.–
66 Николај Гогољ **РЕВИЗОР** ... 45.–
67. Николај Гогољ: **ТАРАС БУЉБА** ... 90.–
68. Виктор Иго: **ЈАДНИЦИ (I–V)** ... 390.–
69. Сергеј Јесењин: **ПЕСМЕ** ... 80.–
70. Ла Фонтен **БАСНЕ** ... 70.–
71. Гарсија Лорка: **ПЕСМЕ** ... 140.–
72. Томас Ман **БУНДЕНБРОКОВИ I/II** ... 260.–
73 Ги де Мопасан **ПРИЧЕ ИЗ НОРМАНДИЈЕ** ... 80.–
74 Жак Превер **ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ** ... 100.–
75 Франческо Петрарка **СОНЕТИ И КАНЦОНЕ** ... 80.–
76 Џонатан Свифт **ГУЛИВЕРОВА ПУТОВАЊА** ... 170.–
77 Виљем Шекспир **ХАМЛЕТ** ... 90.–
78 *** **КАЛЕВАЛА (фински народни еп)** ... 160.–

Све књиге су штампане ћирилицом у брошираном повезу.

„РАД" – ИЗДАВАЧКА РАДНА ОРГАНИЗАЦИЈА
11000 БЕОГРАД, Моше Пијаде 12. Телефони: 422-517 и 404-765

НАРУЏБЕНИЦА – П3/86

Овим неопозиво наручујем (упишите бројеве књига које наручујете)

____

____

ЗА ГОТОВО – Вредност наручених књига уплатићу поузећем (приликом преузимања од поште) са попустом од 20%.
НА ОТПЛАТУ – Вредност наручених књига уз годишњу камату од 18% отплатићу у __________ редовних месечних рата по пријему књига, рачуна и уплатница, с тим што ћу прву рату уплатити поштару приликом пријема. Књиге се могу отплаћивати у највише 10 месечних рата, а најмања рата не може бити нижа од 300.- динара. Купци, који књиге купују на отплату, оверавају наруџбеницу у организацији где раде, а пензионери уз наруџбеницу достављају претпоследњи чек од пензије. У случају спора надлежан је Пети општински суд у Београду.

____
(Презиме и име)

____________________ ____________________
(Занимање) (Број личне карте и место издавања)

____
(Број поште, место и адреса стана)

____
Радна организација и место где је купац запослен

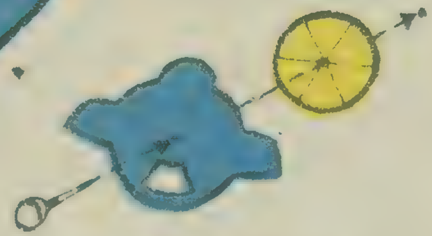
(Датум) М.П. Овера о запослењу и потпис овлашћеног лица (Потпис купца)

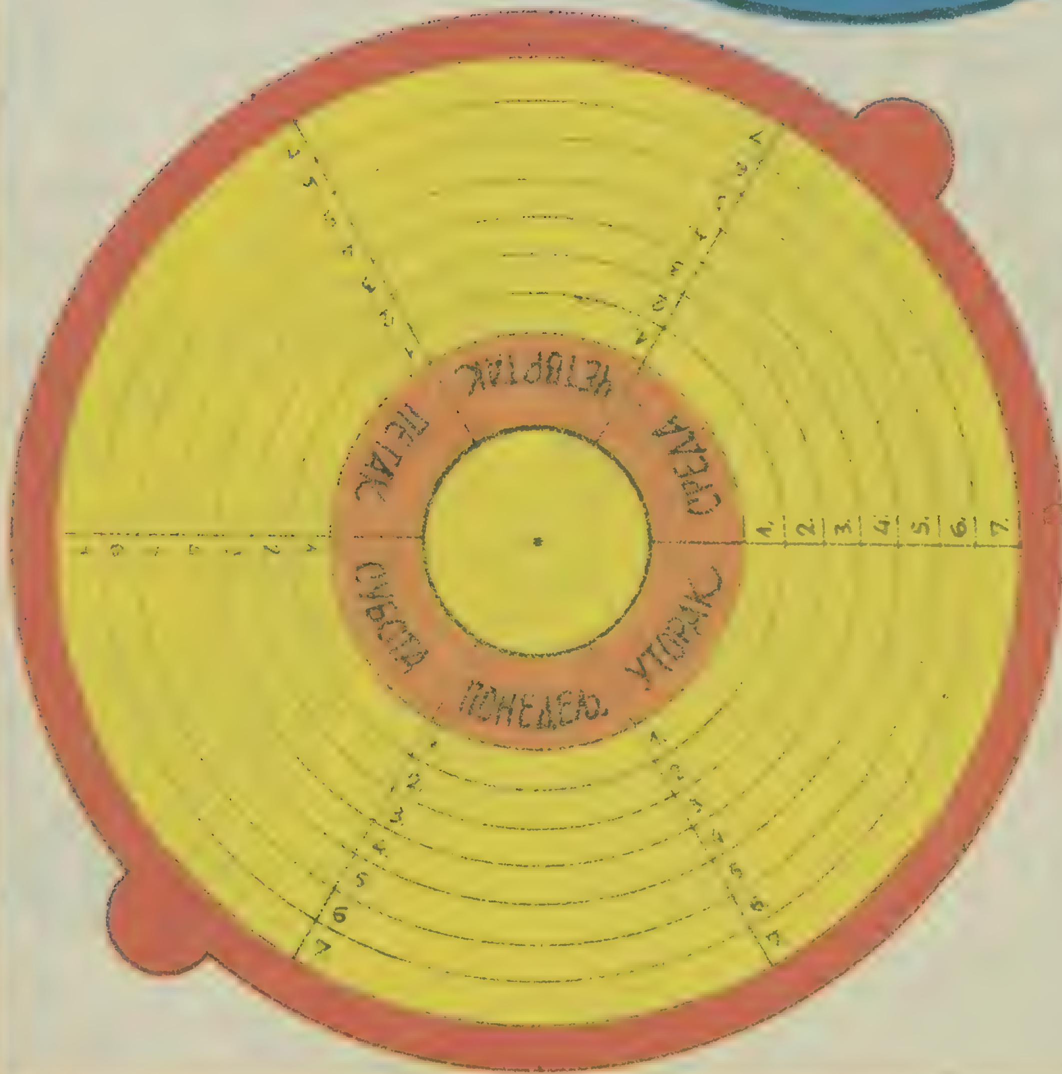
рад

ИСЕЦИ ПО ЦРТИЦАМА

РАСПОРЕД ЧАСОВА

Забавник вам поклања распоред у облику свемирског брода са симпатичним Марсовцима

Свемирски брод и круг на коме ћете исписати распоред налепите на чвршћи картон, па исеците На свемирском броду исеците отвор на вратима односно дуж линије означене цртицама. Затим за зид закуцајте заједно распоред и свемирски брод кроз центар оба круга (означен црном тачком) да до зида дође распоред а преко њега свемирски брод, тако да се кроз отвор за врата свемирског брода види одговарајући дан

Да вам се врх брода не би окретао кад помичете круг са распоредом, укуцајте га још једним ексером изнад прозора на броду. Тако ће брод бити фиксиран за зид, а распоред ће моћи слободно да се окреће

АВРО МАНХАТАН

ТЕНИСКА ЛОПТИЦА

СВЕЖА ИЗДАЊА ДНЕВНИХ НОВИНА УЗНЕМИРИЛА СУ СВЕТ: ПАНИЧАРИ СУ ПРЕДВИЂАЛИ ДА УКЛЕТА КУГЛА ТОНУЋИ МОЖЕ ДА ПРЕСЕЧЕ ЗЕМЉУ НАПОЛА.

Гвоздена течност треснула је о тло уз туп ударац, концентрисала се у облик тениске лоптице, откотрљала се до средине пута и ту зауставила. Њен траг се оцртавао на асфалтном путу у облику дубоке усеклине као да је прошла кроз глину.

Професор Леј погледа на сат: 15:33. Експеримент је успео: створио је материју непознате тежине која је несрећним случајем сада лежала насред пута.

– Шта је сад ово? – рече Целкс. Полицајац и професор посматрали су лоптицу. Полицајац је сумњичаво мерио предмет на путу с изразом нескривеног незадовољства

– На одређеним звездама – одврати професор – атоми материје су сабијени на такав начин да показују неуобичајену тежину.

– Аха! – рече Целкс значајно као да му је најзад све јасно.

– Ви свакако знате најбоље, професоре. Али, зар не би било мудро да је вратите у своју лабораторију. Не бих желео да се саобраћај заустави. – Целкс у ствари није више желео да има икакве везе са дотичним предметом.

– Мислим, тј. бојим се да је то немогуће – одврати професор сагињући се да подигне лоптицу која није хтела ни да мрдне.

– Је л' се заглавила? – упита Целкс па замахну чизмом и тресну је што је јаче могао. Запрепашћени полицајац заурла од бола и поче као луд да скакуће по путу. Лоптица се није померила ни милиметар.

Ноби Кларк је био следећа особа коју су позвали на место догађаја. Дошао је својим камионетом на Целксов позив затворивши гаражу са негодовањем.

– Шта је сад ово? – тупо је погледао професора чешкајући се по темену.

– Један експеримент. Имате ли алат? Желео бих да је вратим у лабораторију.

Ноби је изронио из задњег дела камионета с огромним чекићем. Замахнуо је из све снаге ударивши лоптицу са стране. Чекић одскочи а запањени Ноби, понесен његовом тежином, изгуби равнотежу и тресну на пут колико је дуг. Сео је на асфалт заборавивши да устане и мрмљао: – Ово није могуће... овакав ударац померио би сто килограма... свашта...

Месни ватрогасци су стигли уз шкрипу кочница. Њихов таленат за импровизацију показао се у пуном сјају: наместили су омчу од дебеле савитљиве жице око лоптице која је све више тонула у асфалт, а жицу закачили јаком куком за ватрогасна кола. Возач је убацио мењач у прву брзину. После једног минута натезања жица је пукла озбиљно оштетивши ватрогасна кола.

Пристигла су и полицијска кола. Четири полицајца поставила су знаке за затварање пута. Други су

стигли нешто касније и ужурбано поставили ограду око лопте. Министар Председник је ускоро обавештен о догађају. Спремљен је уздржан говор за телевизију у коме се нација обавештава да се непожељан догађај одиграо у близини лабораторија Министарства рата и да је због тога мање подручје затворено за краће време. Додао је да нема никаквог разлога за панику јер материјал није ни у ком случају радиоактиван.

Три представника Министарства рата стигла су баш у време поподневног чаја који су донеле чланице Женске Лиге за борбу против радиоактивности.

– Професоре Леј – рекао је намрштени генерал – овакав публицитет нам никако не иде у рачун. Ситуација је веома незгодна...

– Врло ми је жао. Лоптица се откотрљала из лабораторије повучена неком изненадном екстрагравитационом снагом. Нисам је могао зауставити.

– Позовите јединице с тенковским крановима – нареди генерал тихим гласом који је одавао његову убедљивост да решава проблем, али и негодовање и гнушање према тим лабораторијским мољцима који увек праве неприлике.

Прошло је доста времена док су јединице успеле да постигну жељени захват са лоптицом. Машина крана је најзад заурлала праћена осмехом генерала који је у налету победничког усхићења наредио возачу: – Дај пун гас, напред! Јуриш!

Кран је стењао и дахтао неколико минута. Капљице зноја избиле су на челу возача и Кран најзад пуче. Послали су по нови кран да однесе претходни. Генерал и његова свита похитали су у Министарство да напишу извештаје о упропашћеној државној имовини.

Следећег јутра свежа издања свих дневних новина довела су нацију у стање такве напетости да се маса света окупила око ограђеног простора, као и испред седишта Владе у улици Даунинг број 10. Сви су говорили да се нешто мора учинити у вези са непокретном лоптицом. Стигао је телеграм аустралијског председника владе у коме се изражавало интересовање да би се лоптица извадила из асфалта. Паничари су предвиђали да лоптица може тонући да пресече Земљину куглу на пола.

Сам министар председник виђен је два пута испред своје канцеларије како се смеши и маше забринутом народу.

Негде око ручка догађаји су почели да се развијају на још драматичнији начин. Опозиција је тражила повлачење Владе предлажући да се британска хидрогенска бомба баци на непожељну лоптицу и на тај начин уклони и она и неспособна торијевска влада.

Америчке војне ваздушне снаге пренеле су на својим џет-бомбардерима највећи постојећи кран од 250 тона. Круп из Есена телефонирао је извештавајући да ће за сат бити састављен кран снаге 500 тона.

После ручка министар председник напустио је улицу Даунинг да би се суочио са проблемом на лицу места. Виђен је у својој лимузини како се замишљеног израза игра једном тениском лоптом.

Место догађаја претворило се у лавиринт привремено постављених шина, кранова, ватрогасних кола, војних објеката, трупа, представника синдиката и безбројних постоља подигнутих за масе посматрача. Министар председник се једва пробио кроз густе редове људи и машинерије.

– Жалим због свега овога, господине – рече професор. – Непредвиђене компликације...

Председник промумла нешто неразговетно, па се приближи лоптици, која се већ сијала од трења са свим могућим машинама-дизалицама. Бесно ју је погледао, па је онда љутито тресну својим штапом. Лоптица одмах одскочи из лежаја и лагано се откотрља низ пут, па се заустави на неколико метара.

Професор Леј се насмејао. Погледао је на сат. 15:33. – Требало је да се сетим – рече. – Нестабилна компонента. Молекуларна структура се распада после... да, 24 сата... Морам да испитам шта се у вези са тим може учинити.

Подигао је лоптицу и стрпао је у џеп. Посао научника никад није завршен – рекао је и отишао у лабораторију. За собом је затворио врата.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор ВеМак	ТЕШКО ДИСАЊЕ ОД НАПОРА (МН.)	ГРЧКО СЛОВО	ВРСТА ЗЕМЉЕ	НАШ КОМПОЗИТОР	ВИДИ, ГЛЕ	НАШ ПИСАЦ, ВЛАДИМИР	ПРОИЗВОД ТКАЊА
КРУЖНИ ОДСЕЧАК							
ПРИЛИЧНО ПЛИТАК							
ДУШЕВНА ПОРЕМЕЋЕНОСТ							
ИМЕ ПЕВАЧА РОСИЈА					ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА		
ПРОЖДРЉИВ					"РИЈЕКА" / ДРАМА БЕРНАРДА ШОА		
СУСЕДНА СЛОВА ЋИРИЛИЦЕ			И П. / ПРЕЂАШЊЕ СВРШЕНО ВРЕМЕ			ГРЧКО ОСТРВО ЗАКИНТ	
РАШЧЛАЊИВАЊЕ							
ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК	ПРЕВОЗНО СРЕДСТВО	ЖЕНСКО ИМЕ / ВРСТА БИЉКЕ					УЉЕ (ЕНГЛ.)
ЈЕДВА ПРИМЕТНО, УЗДРЖАНО							
ПРЖИТИ, ФРИГАТИ (ПОКР.)							
НЕМАЧКИ СОЦИЈАЛИСТ, ФЕРДИНАНД						"ЛИТАР" / УКРАШАВАТИ	
ФРАНЦ. РЕЖИСЕР АЛЕКСАНДАР							ПОСТАТИ САЊИВ
ЗНАК ЗА ВИРОВИТИЦУ			СИЛОВИТО НАПАДАТИ	ЦРНОГОРСКО КОЛО / ИМЕ ПИСЦА ФРАНСА			
ОПРАТИ ТЕЛО ВОДОМ	ЈУЖНО ВОЋЕ						
ДОМАЋА ЖИВОТИЊА					САРАЈЕВО / ВОЋКА ТРОПСКИХ КРАЈЕВА		
ТЕСАР (ТУР.)							
УРЕЗАТИ СЛОВА У НЕШТО, УРИСАТИ							
ЗНАК ЗА ПИКО		МЕСТО У ХРВАТСКОЈ / НАШЕ ОСТРВО					
ПЛАНИНА У СРБИЈИ						КОЊ	
РИМСКИ ИСТОРИЧАР ЛИВИЈЕ				ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА			АУТО-ОЗНАКА ИТАЛИЈЕ
ИСЦЕДИТИ							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: конкурс, Амершек, сручити, пара, о, азотара, ринитис, от, кт, Винтгар, ара, о, капетан, утрпано, каструм, њ, Та, ји, Абаја, Ј, вук, Пта, Аг, не, ам, рат, Промина, астатин, укорити, караван.

ТАЈНА ПЈЕТРА МЕНЕА

СПРИНТ У

Класична поза Пјетра Менеа у тренутку старта. Читаво његово тело припремљено је за акцију.

ПОСЛЕ ТРИДЕСЕТЕ ГОДИНЕ ТРКАЧИ ОБИЧНО ПРЕСТАЈУ ДА СЕ БАВЕ ОВИМ СПОРТОМ. ИЗУЗЕТАК ЈЕ ИТАЛИЈАН ПЈЕТРО МЕНЕА. ЊЕГОВИ ЗАДИВЉУЈУЋИ РЕЗУЛТАТИ ПОВЛАЧЕ МНОГА ПИТАЊА НА КОЈА САМО НАУКА МОЖЕ ДА ОДГОВОРИ. ОТКУД МУ И ДАЉЕ ТОЛИКА СНАГА? КОЛИКО СУ ТУ ВАЖНИ МИШИЋИ, А КОЛИКО МОЗАК?

Градски стадион у Торину, петог јуна ове године: дванаест секунди и двадесет девет стотинки на две стотине метара. Пјетро Менеа који још држи светски рекорд постигнут на Универзијади у Мексику 1979. године (19,72 сек.) потврдио је да је и даље најбољи тркач света у овој дисциплини. Он је, у ствари, напустио трчање још 1980. кад је на Олимпијади у Москви постигао резултат од двадесет секунди и деветнаест стотинки, али се вратио. А тркач се веома ретко враћа на стазу. Још ређе се догађа да успе да поврати пређашњу кондицију и постигне резултате који су у светској конкуренцији засад необориви. И то у 31 години.

Успеси Пјетра Менеа нису важни само за њега лично и за атлетику уопште, подједнако су занимљиви и за науку. Јер, спортска медицина била је готово сигурна у закључак да велики спринтери, чак и пре него што напуне тридесету, губе снагу и неповратно одлазе са терена, а Менеа је ову тврдњу окренуо наглавачке, заменио је мноштвом питања која се и сама намећу. Заиста, где су границе човекове физичке моћи? Да ли је оно што је наука досад успела да докаже коначно и необориво? Побеђује ли се у спорту само мишићима или се ту мешају и неки други елементи, као мозак и психа, за које се такође зна да по важности не заостају за физичким тренингом? Да ли „чудо" Менеа интересује само спорт и спортисте, или можда све нас?

ГЛАВИ

Марчело Бернарди који у својој књизи „Преко границе" износи многе занимљиве податке и запажања везана за улогу свести и подсвести у постизању што бољих спортских резултата. Упознати самог себе први је корак ка унапређењу своје личности.

Невидљиве нити

Менеа – то је организам који је у атлетском смислу савршен: То је изузетна снага воље, брижљива припрема и тренинг уз помоћ највећих стручњака – терен који рађа плодове успеха јединствене у спортској медицини. Али, ту има и нечег другог.

Прво објашњење које је спортској медицини добро познато односи се на мишиће ногу и руку који тркачу користе при старту и за одржавање равнотеже. Ови мишићи су превасходно саткани од такозваних црвених сочнијих нити које називају спорим и „безбојних" нити које се

Са тренером Карлом Виторијем

активирају у оном тренутку кад се убрза ритам. Црвене нити користе углавном такмичари у брзом ходању, маратонци и скијаши, а безбојне – сви дизачи терета, скакачи и тркачи на кратке стазе. Менеа обилује безбојним нитима, погледајте како је спечен, а то је и научно доказано такозваном биопсијом мишића. Свако даље објашњење овог феномена мора да има везе са неурофизиологијом. У ствари, укључује мали мозак као центар који прима и одашиље поруке и усклађује мишићну активност у времену и простору.

Мали мозак ради као неки компјутер: сакупља и вреднује обавештења која пристижу из зглобова, коже и мишића и истовремено их преноси моторном апарату у кори великог мозга. Укратко: наредбе мишићима стижу из коре, а информација о томе шта се догодило враћа се контролору, односно малом мозгу („Ја сам издао наређење, а ти провери да ли је покрет правилно изведен!"). Контролор у делићу секунде саопштава свом „великом брату" оно што га интересује и одмах брише ову информацију.

Корист од ове брзе размене и брисања обавештења посредством малог мозга је очигледна јер се на овај начин аутоматски оставља место за нову информацију. У противном, дошло би до збрке, баш као и у саобраћају кад се поквари семафор. Мишљење стручњака је да су мождани и моторни неурони код Менеа савршени тј. да се код њега преношење и брисање порука одвија брзином која превазилази уобичајену.

Кажу да се кора великог мозга код човека није битно изменила у последњих сто година. Како је онда могуће да се спортски резултати непрекидно побољшавају? Да ли се границе човекове физичке издржљивости непрекидно проширују?

Зна се да је то делом одраз унапређења спортске опреме, бољих припрема, начина исхране и слично. Заслуга се често приписује и адреналину, хормону надбубрежне жлезде, који припрема организам за суочавање са изненадним напором. Али, такође је познато да свака мало већа физичка активност подстиче читаву поплаву хормона чија је улога још недовољно проучена.

Некима се чак чини да се овде ради о ванприродним физичким одликама, можда о могућности подношења напора без већег губитка кисеоника, или о повећању неких угљеникових једињења у крви, што за обичне људе може бити погубно! Кажу да се ту често умеша и темперамент спортисте, јер особа која се лако узбуђује троши више кисеоника и обрнуто...

Вратимо се на мозак. Неки познати стручњаци за медицину спорта не слажу се са тезом о његовој непроменљивости. Тврде да се непрекидно развија и да у наше време чак и средства за масовну комуникацију директно утичу на боље памћење, а с тим и на развој мозга. Наводе један пример из животињског света: ако се мачету које је тек прогледало затворе очи па му се после неколико дана анализира кора великог мозга, открива се да је шездесет посто њених ћелија изумрло, што је директно последица недостатка информација. Значи, може да се догоди и обрнуто.

Марчело Бернарди, педијатар који је великим спортским именима још пре двадесетак година посветио књигу „Преко границе", сматра да је реч о узајамном дејству неких феномена које се одвија у три правца: осим мишића и редовне мождане активности, он узима у обзир психички и емоционални утицај за мозак.

– Сигуран сам – каже он – да мишићи и неурофизиологија нису довољни за објашњење феномена Менеа. Мора се ући у област емоција и подсвести која представља извор засад недовољно познате или погрешно протумачене енергије. Ако се ово нема у виду, нема ни правог одговора. Рекорди се постижу и снагом личности, не само мишићима и атлетском припремљеношћу!

Допинг, то је нешто друго

Познати су примери у којима је човек успео да за тренутак помери границе физичке издржљивости: немогући акробатски скокови како би се избегла смрт у саобраћајном удесу, преживљавање вешања или херкуловски напор у случају мајке која је сама подигла превврнути ауто да би избавила сина. Ту је и пример човека који је пет часова висио над провалијом о једном прсту. Добром концентрацијом индијски јоги успева да број срчаних откуцаја смањи на свега четрдесет у минуту, а с тим и потрошњу кисеоника... Медицинско објашњење за овакве случајеве не постоји, али је зато добро познато да човек користи само петнаест до двадесет процената својих способности како физичких тако и умних.

Допинг, то је нешто друго. У оквиру ове појаве тренутно је најзанимљивији случај такозване аутохемотрансфузије о којој се у спортским круговима мало говори. Атлетичару се узима крв из које се изолују црвена зрнца и конзервирају. Организам реагује тако што ствара нову крв и број црвених крвних зрнаца враћа у нормалу. Кад дође време за неки важан спортски догађај, атлетичар себи убризгава сопствену крв. Јасно је шта се догађа. Црвена крвна зрнца су богата хемоглобином који се налази у основи дисајног организма јер преноси кисеоник, и ето могућности да се обезбеди резултат више.

На ову и на друге врсте недопустивог стимулисања мишића треба што пре заборавити – каже Бернарди – јер човек је способан да и без тога постигне боље резултате. Али, један постигнут успех, један рекорд, не пружа само прилику да боље схватимо како ради неки мишић, већ и да боље разумемо како реагује и ради мозак и како се у његовим оквирима организују сложене радње којима се одликује. Одласком на Месец човек је пружио доказ огромних технолошких могућности, али завиримо мало и у себе.

Д. Варагић

СЛЕДБЕНИК ГАНДИЈА

Ко је био Лал Бахадур Шастри?

БАХАДУР,
Какањ

Лал Бахадур Шастри је био индијски политичар. Рођен је 1904. а умро 1966. Са седамнаест година приступио је Гандијевом покрету и због тога био неколико пута хапшен. Као члан Конгресне странке био је министар саобраћаја (1952–1956. и 1957–1961), затим министар унутрашњих послова (1961–1963) и министар без портфеља до јануара 1964. године када је постао председник владе.

ЛЕГИОНАРСКА БОЛЕСТ

Недавно сам у „Политици" у рубрици „У неколико редова" прочитао да је негде, чини ми се у Шпанији, преко двадесет лица оболело од „легионарске болести", па чак и да је било неколико смртних случајева. О каквој је болести реч и да ли она има неке везе са легионарима?

ЖЕЉКО МАРИНКОВИЋ,
Нови Београд

„Легионарска болест" је озбиљно обољење које се врло често завршава смрћу. Везе са легионарима и има и нема тј. јавља се углавном код војника и официра. Откривена је на једном конгресу ратних војних ветерана у Америци када је дошло до масовног обољења учесника. Брзом, заправо муњевитом ширењу инфекције, допринели су расхладни уређаји који су радили пуном паром у сали где се конгрес одржавао. Као изазивач болести идентификована је бактерија која је названа рпеи-

mophila legionaria. Показало се да она посебну склоност има према плућним крилима, па су тако у почетку код оболелих најуочљивији знаци упале плућа. Дијагноза се поставља на основу серолошких испитивања али је узрочник веома тешко изоловати. Лечење „легионарске болести" чији су појединачни случајеви код нас забележени у Загребу и Новом Саду, – антибиотици уз обавезно лежање.

РАЗЛИКА – У СВЕМУ

Хтео бих и ја да ти поставим једно питање: каква је разлика између гргеча и буцова?

ГОРАН ТРШИЋ,
Мајур

Гргеч (Perca fluviatilis) је обично дугачак до 25 cm и највећа тежина коју може да достигне је 1,5 kg. Распрострањен је по целој Европи. Живи у јатима, и, док је мали, храни се ситним животињицама. Чим одрасте, постаје грабљивац. На мирним водама лови се природним мамцима: глистама, пужевима, комадићима рибе или рака. За крупније примерке користи се вараличарски прибор а лети је похлепан на вештачку и природну муву.

Буцов (Aspius aspius) припада шаранским врстама, али се по начину исхране сврстава у грабљиву рибу. Док је млађи живи у јатима. Буцов воли мирне воде и клони се матица осим кад му у јурњави за пленом пажња не попусти, па улети у какав вир или плићак крај обале. Сасвим млад, храни се планктонима и ситним воденим животињицама. Кад одрасте, највеће занимање показује за пуноглавце, жабе и ситније рибе. Ако је много гладан, појуриће и за најближим сабратом. Ова риба чије месо није на нарочитој цени, може да нарасте до 80 cm и достигне тежину до 14 kg. Лови се на пловак и дубински са кедерованом живом рибицом. Добри резултати, тврде спортски риболовци, постижу се и блинкерисањем.

БИРАЈ

У једном од пролећних бројева писао си како од акустичне може да се направи електрична гитара. Интересује ме где могу да набавим делове који су за то неопходни?

САША ГРУЈИЋ,
Брестовац

Магнет помоћу којег ћеш своју обичну гитару претворити у електричну, можеш да купиш (наручиш поузећем) од Музичке продавнице, Кнеза Милоша 19 из Београда. У продавници имају две врсте магнета оба чехословачке производње: већи, по цени од 1.118 динара, не мора да се лепи, само се стави на кутију гитаре, а други, мањи, продаје се заједно са лепком и кошта 893 динара. На теби је да одабереш.

ДА ЛИ ЈЕ КРИВ ДОСТОЈЕВСКИ?

Да ли читање психолошких романа може утицати на човјека? Ја мислим да је то код мене случај. Ето, на примјер, ја сам прочитао сва дјела Достојевског која сам нашао у библиотеци и најгоре су ми сјела „Браћа Карамазови" односно неки старац Зосима. Чак сам двије године и пао у школи. Има ли Достојевски везе с тим мојим падањем, односно школом?

ДРАГАН КОВАЧЕВИЋ,
Приједор

Све што човек сазна, било личним, непосредним искуством било читањем, утиче на његову психу. Међутим, од њега самог зависи да ли ће та сазнања искористити да обогати своју личност или да је осиромаши. Постоје ствараоци чија дела вековима утичу на људе, формирају њихов карактер, ставове, жеље, очекивања, укус, размишљања. Сигурно је да су романи Достојевског који важи као „тежак" писац могли да утичу на тебе, али не у том смислу да ти у школи изгубиш две године. Много је вероватније да се то догодило због тога што ниси довољно радио: Достојевски је само могао да ти помогне да неке ствари од животне важности боље схватиш, а никако да те омете.

ЈАО, ФУРАМ СЛАДОЛЕД

Шта значе речи фурати и фркати?

ДАНИЈЕЛА ЈОВАНОВИЋ,
Котеж

Шта значи фурати и фркати зависи од тога да ли се ове речи користе у књижевном језику или жаргону. У првом случају фурати има два значења: бацати и гурати. У другом млади га користе у смислу ходати, шетати, отићи, побећи, пожурити зибављати се са неким. Наравно, то није крај: неки седамнаестогодишњак ће уместо обљубити рећи фурнути а његова другарица која фура фазон (читај – спроводи свој стил) ће за свој не баш мали стомак рећи „јао, фурам сладолед!". Претензије на сопствени начин изражавања имају и наркомани: њихово фурање игле у преводу значи интравенозно узимање дроге.

Строго књижевно узев, фркати значи снажно уз шум избацивати ваздух, дувати кроз нос. Као несвршени глагол фркати се користи у значењу обрћући, окрећући, савијати, сукати, завртати, смотавати и завијати. Наравно, и он је нашао своје место у жаргону, додуше нешто измењен па значи дићи панику, побећи, итд.

РЕШЕЊЕ МИНИ-ТЕСТА

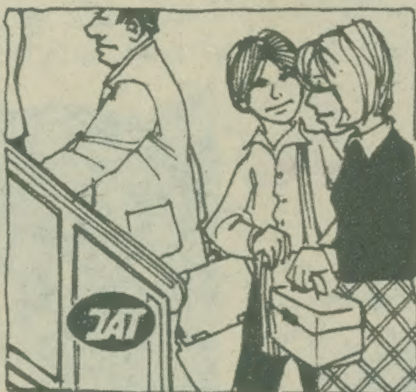
1. друга и трећа;
2. ц) 88 – 22 = 66; 66 – 33 = 33;
3.
4. 24 тањира;
5. b;
6. породице Смит;
7. 15 квадрата и 44 троугла

БРОДА – НЕМА

Моја сестра и ја бисмо хтјеле да идемо баби и деди у Њујорк, па бисмо те зато молиле да се распиташ колико кошта авионска, а колико бродска карта за једну особу?

ЦЕНИ и НЕНА,
Вуковар

Авионска карта до Њујорка стаје између 50 и 70 хиљада нових динара што зависи од тога којег се датума креће, да ли се унапред прецизира дан повратка, колико

се остаје итд. Што се тиче бродске карте, њу практично не можете да добијете јер, колико смо ми обавештени, ниједна наша поморска агенција не одржава директну путничку линију до Њујорка. Према томе, на могућност путовања бродом немојте да рачунате.

ЉУБИЧАСТА ОТРОВНИЦА

Молим те напиши неколико реченица о биљци мразовац.

СЊЕЖАНА ХАНСКА,
Ђуре Ђаковића 193
Славонски Брод

Мразовац, латинско име му је Colchicum autumnale, је трајна зељаста биљка из породице Liliaceae. Спада у наше најотровније биљке: сви његови делови, а нарочито семе, садрже алкалоид колхицин који се употребљава у медицини а има утицаја на механизам ћелијске деобе, па се због те своје особености у савременој генетици користи за добијање нових сорти биљака. Мразовац има кртоласту луковицу, стабљику високу око 25 cm и крупне, љубичасте цветове који цветају у јесен. Плод сазрева тек у пролеће.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Владимир Гајтовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Милош Томић.

Секретаријат:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 25 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 276.00 динара, полугодишња 552.00 динара, годишња 1.104.00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 552.00 динара, полугодишња 1.104.00 динара, годишња 2.208.00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$	35.–
СР НЕМАЧКА	DM	88.–
ШВАЈЦАРСКА	Sfr	75.–
ФРАНЦУСКА	Ffr	248.–
ШВЕДСКА	Skr	255.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" – Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

WALT DISNEY
МИКИ

УФ! ОВО ЈЕ К'О ПОРУЧЕНО ЗА МИНИ!

ОДНЕЋУ ЈОЈ ДА ПРОЧИТА!
МИКИ

ПОГЛЕДАЈ ОВО! РАСПРОДАЈА ШВЕДСКИХ ПЛОЧА ЗА ГРЕЈАЊЕ!
ГРЕЈАЊЕ

ТРЕБА ВЕЋ САДА МИСЛИТИ НА ЗИМУ!

ИДЕМ ОДМАХ! ПОНЕЛА САМ ЧАК И СВОЈ „ЦРНИ ФОНД"!

ОНА ЈЕ СТРАШНА СМРЗЛИЦА И КОНАЧНО ЋЕ ДАТИ ПАРЕ ЗА ПАМЕТНУ СТВАР!
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

ЈУ-ХУ, МИКИ! КАЖИ **ДРАГИЦА**!

ДА ЛИ СИ СЕ **КОНАЧНО** ОБЕЗБЕДИЛА ЗА ЗИМУ?
5-29

КУВАЋУ СЕ, У ТО САМ СИГУРНА!

ЗАМИСЛИ, КОД „АЛАКИЋА" ЈЕ РАСПРОДАЈА БУНДИ, ПА НИСАМ МОГЛА ДА ОДОЛИМ!
!